

Palkka- ja talouspoliittiset kysymykset

Puheenjohtaja : Kokousta jatketaan. Otetaan käsiteltäväksi työjärjestyksen kohta 9): palkka- ja talouspoliittiset kysymykset.

Eero Antikainen (SAK): Hyvät toverit! SAK:n vanhojen edustajien kokoustenkin työohjelmassa on ollut aina joko suppeampi tai laajempi talouspoliittinen alustus. Laajemmat alustukset on tähän asti käsitelty vuosien 1943 ja 1947 edustajakokouksessa ja kyseiset alustukset on sitten saatettu myöskin julkisuuteen kirjassina "Mitä SAK tahtoo?" ja "Mitä SAK nyt tahtoo?", joihin kirjasiin toverit ovat myöskin tutustuneet.

Vuoden 1943 talouspoliittinen alustus kelpaa vielä tänäkin päivänä käsittelyn pohjaksi nimenomaan taloudellisen kansanvallan päämäärän ja sen toteuttamis-
muotojen suhteen. Silloinen ohjelma oli kuitenkin suuressa määrin syntynyt silloisen poikkeuksellisen ajan erikoiskysymyksen merkeissä ja käsitteli suurelta osaltaan ammattiyhdistysliikkeen erikoistehtäviä sodanaikaisissa olosuhteissa. On kuitenkin pantava merkille se, että tällöin lausutuilla kauppapolitiisilla periaatteilla on ollut johtava merkitys koko sodanjälkeiseenkin palkkapolitiikkaan meidän ammattiyhdistysliikkeessämme: niinpä palkkojen indeksisidonnaisuus on toteutettu ja hoidettu silloisten vaatimustemme mukaisesti ja ne solidaarisen palkkapolitiikan ja samapalkkaisuuden periaatteet, jotka silloin esitettiin, ovat suuressa määrin näyttäneet käyvän myöhemmässäkkin palkka- ja työehtosopimuspolitiikassamme.

Vuoden 1947 edustajakokouksen talouspoliittinen alustus käsitteli maamme yhteiskunnallista ja taloudellista kehitystä, ammattiyhdistysliikkeen osuutta siinä, palkkapolitiikkaa, verotuskysymyksiä, sosiaalisen lainsäädännön kehittämistä ja myöskin työvoiman sijoitusta koskevia kysymyksiä. Tämäkään ohjelma ei suinkaan ollut mikään ohjelmallinen kokonaisuus sellaisenaan ja onkin huomattava, että ohjelmassa käsiteltiin myöskin sopimuspolitiikkaa sekä muita menettelytapakysymyksiä. Yleisäloudellisten kysymysten käsittely rajoittui itse asiassa talouselämän suunnitelmallisuuden vaatimusten toteuttamiseen, jossa suhteessa ammattiyhdistysliikkeellä on ollut erittäin ankara työsarka ja, voimme sanoa, vielä tänä päivänä toteuttamaton työsarka. Ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvallan laajentamiseen yhteiskuntataloudessa siinä mielessä kenties periaatteellisesti olemme päässeet pitemmälle kuin missään varsinaisesti asian käytännöllisissä ratkaisuissa. Myöskin palkkapolitiikkaa koskeva osa oli luonnollisesti ajan [^]vit-
sausten värittämä. Ja niinpä se suurelta osalta keskittyi tavoitteisiin palkkapolitiikan hoidosta inflaatiokautena. On mielenkiintoista todeta tässä yhteydessä, että historia toistaa itseään. Tässä talouspoliittisessa kriisissä, jossa me elämme, samanlaiset tunnelmat suurelta osalta alkavat vallita. Ohjelman verotuspolitiikkaa koskevat osat pitävät suuressa määrin paikkansa edelleenkin ja on todettava, että kyseisen ohjelman mukaisesti on SAK useassa eri vaiheessa aktiivisesti pyrkinyt toimimaan välillisten varojen, nimenomaan liikevaihtoveron alentamiseksi ja että tässä suhteessa on saavutettu myös tänä toimintakautena merkittäviä tuloksia, joskin sanoisin, ei tasaisia tuloksia.

Kokonaisuuteen katsoen ohjelmat eivät kuitenkaan enää täytä tämänpäivän tarvetta. Kehitys talouspolitiikan alalla kulkee siinä määrin nopeasti eteenpäin, että jos ohjelmalliset perustavoitteet pysyvät kiinteinä, niin näiden käytännöllinen muoto, toteuttamistavat ja muut käytännön vaatimukset johtavat seikat ovat jatkuvan monipuolistumisen ja kehitysprosessin alaisia. Syksyllä 1952 saatettiin SAK:n toimesta julkisuuteen ns. taloudellinen pitkän tähtäimen ohjelma. Tämä ohjelma syntyi ammattiyhdistysliikkeen vastauksena niihin käsityksiin, joita talouspoliittisen suullisitteluneuvoston laatima talouspolitiikan perusohjelma

sisälsi. Näillä käsityksillä oli myöhemmin mvös sangen laajakantoisia vaikutuksia talouspolitiikkamme perusongelman sisältöön, joka myöhemmin saman, joskin nimeään muuttaneen elimen toimesta on julkaistu. Tälläkin ohjelmalla on kuitenkin omat rajoituksensa ja lähinnä siinä mielessä, että se on luonteeltaan pääasiassa pelkästään työllisyysohjelma, jossa suhteessa SAK:n käsitykset ovat tulleet tällaisessa yleisessäkin hyväksytyssä ohjelmakirjasessa kyllä merkityksellisesti esille. Toisin sanoen se käsittelee vain täystyöllisyyden säilymistä ja sen asettamia vaatimuksia taloudellisen tasapainon ylläpitämiselle talouselämän eri tuotantosaroilla. Huolimatta siitä, että taloudellisten tavoitteittemme käsittely on jatkuvasti ollut kiinteätä, ei meillä varsinaisesti ole nykyisen ajankohdan erikoisosuhteista lähtevää ja nykyisiä tarpeita palvelevaa talouspoliittista kokonaisohjelmaa. Tämäntapaisten ohjelman laatiminen jo sellaisenaan onkin uhkarohkea ja uskalias yritys. Näin sen vuoksi, että ei myöskään porvarillisten talousmiesten toimesta ole rohjettu tällaiseen yritykseen ryhtyä, koska suuressa määrin siinä joudutaan esittämään eräänlaisen ennustajan ja povarin osaa, silloin kun on kysymys niistä yleisistä suhdanneseikoista, joiden taustaa vasten jokapäiväisessä on katseltava-omaa ohjelmallista tavoitettamme. Mutta tästä huolimatta ja tästä puutteesta tietoisena on SAK:n työvaliokunta halunnut tuoda edustajakokouksen käsiteltäväksi SAK:n työvaliokunnan mielestä ajankohtaisen ja melkoisen laajan talouspoliittisen alustuksen, joka sisältää sekä toisaalta perustavia että periaatteellisia kannanottoja, mutta lähtee toisaalta nimenomaan tämän hetken ajankohtaisista ongelmista ja niistä talouselämämme kehitystekijöistä, jotka ovat olleet leimaa-antavia ajanjaksolle viime edustajakokouksesta nykypäiviin. Sanoin jo, että tämänpäivän ohjelman laatiminen ja sen julkisuuteen saattaminen on uskalias kysymys, koska se helposti voidaan, olkoonpa se missä nimessä tahansa julkaistu, leimata epävarman illusion tuotteeksi ja asiantuntijamattomuudesta johtuvaksi. Tiedämme että niitä käsityksiä, joita SAK on edustanut talouspolitiikassa, on arvosteltu erittäin ankarasti pätemättöminä käsityksinä meidän sanoisinko porvarillisen talouskasvatuksemme saaneiden talousmiesten taholta. "Suutari pysyköön lestissään"! on eräs kannanmääritelmä SAK:n kannanottoihin talouspoliittisiin kysymyksiin, joilla on haluttu sanoa, että kun SAK:lla ei ole riittävää talouspoliittista tuntemusta eikä oppikoulun käynnystä tietoutta, niin ammattiyhdistysliikkeen ei silloin pitäisi pyrkiä viljelemään seläistä sarkaa, jota se ei kykene eikä osaa. Tällaisessa asiassa olemme suuressa määrin oikeassa, kun näinkin sanotaan. Kuitenkin on asia niin, että kokemus meille riittävän monta kertaa on osoittanut, että vaikka emme olekaan korkeasti talouspoliittisesti oppineita, niin siitä huolimatta meidän tehtävämme, velvollisuutemme, oikeutemme ja kunniamme on pyrkiä keskustelemaan näistä asioista niiden talousviisaitten kanssa, joiden kannanotossa olemme hyvin useasti havainneet suuria virheitä. Kun kerran talouspoliittisesti koulunkäyneet ihmiset meidän maassamme, jotka edustavat tiettyä ja arvostettua taloustiedettä, ovat suuressa määrin alentuneet määrättyjen piirien asiantuntijoiksi, niin meillä ei ole mitään syytä kainostella omalta osaltamme; vaikka meidän tietoutemme ei olisikaan kaikissa asioissa riittävän pätevä, lausua käsityksemme niistä pyrkimyksistä ja linjoista, joiden mukaan me näkisimme oikeaksi ohjata tämän maan talouspoliittista kehitystä. Siinä suhteessa SAK jo muutaman vuoden ajan on ottanut haasteen vastaan, ja jos jälkeensä asioita arvostellen haluaa lausua jotakin, niin ei sittenkään huonommalla menestyksellä. Se arvostelu, minkä SAK on saanut osakseen, on enemmänkin vastapuolen luonnollista intressietuihin perustuvaa arvostelua eikä niinkään paljon eräiden talouspoliittisten peruskäsitysten arvostelua, jotka SAK on omaksunut. Siinä mielessä ja lähtien siitä, että meidän taistelumme palkansaajain turvallisuuden puolesta muodostuu hataraksi, jos vain me kohdistamme sen siihen, että menetyksen tasoitamiseksi suljemme rivimme, koska heti sen jälkeen on taas uudelleen kokemusten valossa osoittautunut uusi

menetys olevan edessä. On välttämätöntä, että pyrimme talouspoliittisiin perus[^] kysymyksiin riittävissä määrin ja jopa sillä tarkoituksella, että jos kykenisimme muuttamaan tämän maan talouspoliittisen ohjelmallisuuden eräitä peruskäsityksiä, saamaan aikaan sen, että yhteiskunnalla on oikeus hoitaa maamme tuotanto-elämää, talouspolitiikkaa ja kaikkea siihen liittyvää, niin suurempi turvallisuus myöskin palkansaajain jokapäiväisen elämän osalta olisi vallalla siinä mielessä, että meidän ei tarvitsisi olla joka hetki lähtökuopissa pyrkiäksemme suuremmalla tai pienemmällä menestyksellä tasoittamaan sitä menetystä, joka palkansaajakuluttajain osalta on tapahtunut. Tällaisia menetyksiä voi tapahtua elinkustannusten noustessa. Tällaisia menetyksiä voi tapahtua esimerkiksi työllisyyden heikentyessä. Työllisyys onkin eräitä peruskysymyksiä, silloin kun puhumme jokapäiväisen turvallisuustason ylläpitämisestä. Jos yhteiskunnassa on vallalla se käsitys, että ei ns. yksityinen ajattelu saa, olla määräävänä, niinkään suuressa määrin määräävänä kuin mitä tällä hetkellä on meidän kansallisten värien voimavarojen käytössä, vaan että yhteiskunnalla kokonaisuudessaan täytyy olla ohjaus- ja kontrollioikeus, niin varmasti silloin suurempi turvallisuus on myöskin meidän jäsenjoukkomme ja palkansaajakuluttajain jokapäiväisessä toimeentulossa.

Sen vuoksi pyrkiminen tähän talouselämään entistä suuremmassa määrin tapahtuvaan • pureutumiseen, suhteellisen vähäisistä tiedoistamme huolimatta tapahtuvat kannanmääritykset voivat sittenkin tarpeellisella tavalla vaikuttaa yleiseen, jopa porvarilliseen yleiseen ajattelutapaan ja saada aikaan sen, että määrättyt intressit, eturyhmät turvallisuuden kannalta ovat valmiit ottamaan vastaan meidän käsityksemme, nimenomaan ne käsitykset, jotka eivät ole tarkoitettu vain yhden eturyhmän vaan koko kansakunnan ja siihen liittyvien kaikkien eturyhmien hyväksi.

Tämä nyt esillä oleva kyseinen talouspoliittinen alustus, joka on edustajakokouksen alustuskirjasssa sivulla 5 ja päättyy sivulla 35, ei ole sellaisenaan sekään mikään kokonaisuus eikä se käsittele kaikkia niitä talouspolitiikan piiriin kuuluvia kysymyksiä, jotka vaatisivat meidän huomiotamme. Käytäntöhän nimittäin on johtanut siihen, että nykyaikaisessa talouspolitiikassa ei ole itse asiassa mikään ratkaisu eikä mikään talouspolitiikan erikoisala ammattiyhdistysliikkeen mielenkiinnon ulkopuolella, nUn kiinteästi eri asiat kytkeytyvät toisiinsa ja niin monimutkainen on se syiden ja seurausten sarja, joka talouselämässä vallitsee. On otettava huomioon vielä se, että talouspolitiikka ei ole myöskään mikään erillinen — tällaisessa pienessä, sanoisinko pääomaköyhässä maassa yhteiskuntapoliittiset virtaukset ratkaisevasti liittyvät myös talouspolitiikan piiriin, josta muodostuu sellainen monimutkainen vyyhti, jonka sisälle menemällä ja sen itselleen selvittämällä ammattiyhdistysliike voi vain luoda omat, omasta mielestään selvät käsitykset talouspoliittiseksi ohjelmaksi, jolla samalla myös kyllä on merkityksensä meidän yhteiskunnassamme sisäpolitiikan ohjaamiseksi. Siitä tosiasiaista emme voi välttää ainakaan meikäläisessä yhteiskunnassa.

SAK:n työvaliokunta ei ole katsonut teknillisistäkään syistä tarkoituksenmukaiseksi laatia kaikkia asiaryhmiä peittävää kokonaiohjelmaa, koska useilla talouspolitiikan aloilla ovat tavoitteet myös siinä määrin vaihtelevia ja käytännön tarpeen sellaisessakin tilanteessa erikseen määrättäviä, että täysin kiinteiden ohjelmallisten tavoitteiden asettaminen ei ole aina tarkoituksenmukaistakaan, samalla kun se ei ole' myöskään mahdollista. Tarkoituksenmukaiseksi tavaksi työvaliokunnan taholta valittiin, se, että pyritään liikkumaan pääkysymysten ja periaatteellisten linjojen tiellä. Jotta ohjelma ei olisi paisunut varsin laajaksi, on tietoisesti sivuutettu eräitä sellaisia asiaryhmiä, joiden suhteen aikaisemmat ohjelmat sisältävät vieläkin hyväksyttävät tavoitteet. Näin on nimenomaan verotuskysymyksen osalta, jotka tässä alustuksessa on aikaisempien edus-

tajakokousten päätöksiin viitaten kokonaan sivuutettu. Samaten on asianlaita myös suurelta osalta rahapolitiikan, finanssipolitiikan ja ulkomaankauppapolitiikan suhteen, koska mitään oleellisesti uutta ei ole meidän kantanamme lisättävää siihen, mitä SAK:n vuonna 1952 julkisuuteen saattama ns. pitkän tähtäimen ohjelma sisältää.

Tämän esillä olevan alustuksen varsinainen sisältö on seuraava:

1. Taloudellinen suunnitelmallisuus ja ohjelmallisuus.

Me emme voi luopua siitä ajatuksesta, että kun kaikkialla maailmassa riipumatta siitä, minkälainen yhteiskuntajärjestelmä kussakin maassa vallitsee, pidetään välttämättömänä taloudellista ohjelmallisuutta, totta meidän pääomaköyhässä ja pienessä maassamme on tämä sitäkin välttämättömämpää, ja taistelu tämän periaatteen toteuttamisesta on kysymys kansallisuudesta itsesuojeluksesta. Siinä suhteessa ei ole olemassa suinkaan mitään eri eturyhmien erikoisoikeutta. Kysymys on niin suuresta periaatteesta, että meidän tehtävämme puhtaasti jo kansallisistakin syistä on saattaa tämä käsitys myöskin yleisen -ajattelutavan hyväksymäksi.

2. Suhdanne- ja työllisyyspolitiikka.

Meidän maamme on ratkaisevasti ulkomaankaupan ja ennen kaikkea vientimahdollisuuksien varassa. Meidän maamme tuotanto ja talouselämä on ratkaisevasti niiden suhdanteiden varassa, jotka kulloinkin vallitsevat maailman taloudessa. Sen vuoksi käsityksemme mukaan on välttämätöntä, että pitääksemme yllä tässä maassa työllisyyttä, tuotantoa, turvataksemme sen häiriintymättömän kulun, saadaksemme aikaan suurimman mahdollisen kansallisen kassan myöskin kansainvälisessä kaupassa, on käsityksemme mukaan välttämätöntä, että eräänlainen yhteiskunnan kontrolli vientitulojemme tasaamiseksi nimenomaan tässä mielessä tapahtuu ja tulee hyväksytyksi ennen kaikkea siinä muodossa, joka täyttää myöskin riittävästi sille asetetun vaatimusehdon. Meillä on tällä kertaa olemassa myös suhdannepidätysjärjestelmä vapaaehtoisen systeemin varassa. Ammattiyhdistysliikkeen taholta, silloin kuin tästä järjestelmästä puhuttiin, oltiin valmiit ennustamaan, että tämä järjestelmä ei tule täyttämään tarkoitustaan, koska muuten siitä muodostuu eräänlainen houkutusyhteelmä, jolloin vientiliikkeillemme entistä enemmän annettaisiin sellaisia lupauksia, että niiden oman etunsa kannalta kannattaisi tukea suhdannevarausjärjestelmän tarkoitusta. Niin suuria etuja tämä vapaaehtoinen järjestelmä sisältääkin, että saattaa olla kysymys siitä, onko enää tarkoituksenmukaista tämäntapaisen systeemin puitteissa pitää yllä koko suhdannevaraus- ja pidätysjärjestelmää. Siitäkään huolimatta emme ole saaneet tähän järjestelmään sellaista taloudellista tukea, kuin mitä se olisi edellyttänyt niitä vakavarasuhdanteita varten, jotka joka tapauksessa ovat meidän työllisyys- ja talouselämässämme kenties jo piiankin odotettavissa.

3. Teollistaminen ja sen rahoitus.

Entistä enemmän vain vastuullisen ammattiyhdistysliikkeen on lähdeittävä siitä-perusajatuksesta, että suomalainen yhteiskunta on teollistuva yhteiskunta sen johdosta, että työn tuottavuuden ja kansantulon kasvu syntyy vain riittävän tehokkaasta tuottavasta työstä ja sen pohjana voi olla vain teollistuvan yhteiskunnan tyydyttävä kehittyminen. Siinä suhteessa investointipolitiikan kehittä-

täminen, yhteisten voimavarojen käyttäminen tämän päämäärän hyväksi on kysymys, joka kiinnostaa ja jonka täytyy kiinnostaa sellaisia palkansaajia, jotka lähtevät siitä, että oman osuutensa ja vastuunsa korvaukseksi neidän on saatava myös parempi elintaso, kuin mitä nykypäivä tarjoaa.

4. Elinkeinojen ja tulojen sidonnaisuus.

Siinä suhteessa joudumme määrättyllä tavalla joka tapauksessa määrittelemään kantamme eräisiin tämänhetken kiusallisiin kysymyksiin. Maataloustulo on kouluesimerkki siitä, kun se on sidottu yleiseen ansiotasoon, palkansaajakulut-tajain elintasoon, jota tietä emme voi kulkea, vaan joka tie olisi ammatti-yhdistysliikkeen voimalla ja vastuulla kyettävä jo riittävän aikaisessa vaiheessa osoittamaan mitättömäksi ja riittävän suuria vaaroja sisältäväksi tieksi.

5. Palkkapolitiikka.

SAK ei ole koskaan lähtenyt siitä, että meidän palkkapolitiikkamme muodot olisivat kiinteät ja kytketyt johonkin sellaiseen käytäntöön, jota ei voi muuttaa. Ammattiyhdistysliike on elävässä elämässä ja kehittyvässä elämässä mukana oleva ja sitä edistävä liike. Me olemme valmiit myöskin palkkapolitiikkamme sopeuttamaan sen mukaisesti, joka edistää tuotantoa, joka edistää kansantulon kasvua, joka merkitsee sitä, että myöskin työntekijöillä itsellään on elävä harrastus tuotannon nousuun ja kansantulon kasvuun. Siinä suhteessa ovat kaikki mahdollisuudet olemassa. Me emme halua sanella mitään erikoista määritelmää, mutta olisimme valmiit, jos se kiinnostaa meitä vastassa olevia tuottajapareja, keskustelemaan, kokeilemaan ja aikaansaamaan käytännössä sellaisen palkkaus-järjestelmän, joka nykyistä paremmin todellakin toisi nämä molemmipuolin tarkoitettut tulokset.

SAK:ta ja sen työvaliokuntaa hyvin suuressa määrin olisi miellyttänyt lausua käsityksensä tämän maan maatalouspolitiikasta. Tuntien, että;sen vähäiset asian-tuntemukset ja voimavarat eivät riitä tämän labyrintin lävitsekulkemiseen tässä alustuksessa ja jollei yksityiskohtaisesti haluta lähteä tätä kysymystä käsittele-mään, sitä on alustuksen viimeisessä osassa kuitenkin käsitelty määrättyllä tavalla. Meidän maaseutupolitiikkamme ja sen maaseutupolitiikan käsittely-tapana on juuri teollistuva yhteiskunta, jolloin myöskin maaseutu voisi olla lähempänä sitä tuotannon tehostusta, kansantulon kasvua, sillä tavoin tapahtuvan työllisyyden turvaamista, jonka vain teollistuva yhteiskunta voi tarjota. SAK:n työvaliokunta ei halua tarjota tätä alustusta minään asiantuntijaviisaitten laatimana ja joka suhteessa oikeaan osuneena käsityksenä. Se haluaa ennen muuta saada aikaan periaatteellisen keskustelun toivottavasti näistä kysymyksistä ja oman käsityksensä mukaan näkee, että tämän hetken politiikan kannalta nämä käsitykset, jotka tässä tuodaan esille, ovat riittävän hyvin perusteltuja siinäkin ristitulessa, joka saattaa tästä koitua tämän maan talousviisaitten ja meitä vastassa olevien ryhmien taholta. Näemme, että tämän päivän pääkaupungin lehdet ovat suurelta osaltaan tähän alustukseen jo ennakolta kiinnittäneet huo-miota, hakenee siinä jotakin sellaista, joka häiskahtaisi sensaationluontoiselta, ottaneet muutaman kohdan ja kommentoineet sitä omalla haluamallaan tavalla ja samalla jopa pääkirjoituksia myöten halunneet lausua käsityksensä, että-SAK kujelee hakoteillä, kun se on rohennut lausua käsityksensä ohjelmataloudesta ja jopa uskaltanut puhua apteekkien ja määrättyjen pankkilaitosten yhteiskunta-kontrollista. Tämäntapainen asioihin suhtautuminen jos mikään osoittaa, että ei niiden vastassa olevien piirien taholta, vaikka siellä kenties* onkin tietoutta enemmän, ainakaan tunnetta vastuuta riittävässä mielessä tämän maan voima-varojen käyttämisessä. Vaikka meidän tietomme olisivat vähempiä kuin talous-

professoreirimme, meidän periaatteellinen vastuumme, meidän osuutemme myöskin käytännöllisessä elämän kehityksessä on siinä määrin suuri, että voimme hyvällä omallatunnolla tämänpäiväisenkin alustuksen kenties siihen mahdollisesti tapahtuvine korjauksineen hyväksyä sekä saattaa julkisuuteen ja myös ohjeeksi SAK:n valittavalle johdolle seuraavan viiden vuoden toimintakautta varten.

Keskustelu:

Veikko Porkkala (SAK:n työvaliokunta): Hyvät toverit! Minun tarkoitukseni tässä puheenvuorossa, joka ei voi muodostua aikaisemman päätöksen mukaisesti pitemmäksi kuin 10 minuuttia, on vain muutamalta osalta käsitellä talouspoliittisen ohjelmamme ensimmäistä kohtaa, siis talouspoliittista suunnitelmallisuutta. Tässä yhteydessä on heti alkuun todettava ilolla* se, että SAK:n työvaliokunta on valmistanut tämän suunnitelmaohjelman näin pitkälle ja näin perusteellisesti, koska kysymystä on jo aikaisemmassa ammatillisen keskusjärjestömmme edustajakokouksessa tavalla tai toisella käsitelty, mutta ei kuitenkaan koskaan aikaisemmin niin perusteellisen ohjelman asettelun pohjalla kuin tällä kertaa.

Ammatillisesti järjestyneille työläisille jokapäiväinen käytäntö opettaa, että kapitalistinen "vapaa markkinatalous" on aiheuttanut ja edelleen aiheuttaa työläisille taloudellisen epävarmuuden tunteen työnsaannin, palkan ja muiden elintärkeitten etujen suhteen. Tämän vuoksi työläisten piirissä on pohdittu ja pohditaan niitä mahdollisuuksia, joita on olemassa tuotannon järjestämiseksi suunnitelmalliseksi, ja siten turvata työn saanti ja toimeentulon mahdollisuus työläisille. Kysymys suunnitelmallisesta talouselämän järjestämisestä ei luonnollisestikaan ole mikään yksinkertainen ja selvä määritelmä, vaan se edellyttää monimutkaista ja käytännöllistä toimintaa määrättyjen periaatteellisten aset- tamuksien pohjalta.

Emme luonnollisestikaan tässä yhteydessä ole tilaisuudessa itsellemme selvittämään suunnitelmatalouden kaikkia käytännöllisiä ja periaatteellisia puolia, mutta jos voimme tulla vakuuttuneiksi siitä, että talouselämän suunnitelmallinen hoitaminen ja järjestäminen vaatii koko ammatillisen liikkeen ja maamme työ- tekevien voimien yhtenäistä toimintaa, niin silloin meillä on joka tapauksessa oikea lähtökohta pyrkiessämme käytännössä toteuttamaan sitä ohjelmaa, joka meillä nyt tällä hetkellä on käsiteltävänä.

Taloudellisen elämän suunnitelmallisuudella voidaan tietenkin ymmärtää suppeampaa tai laiveampaa käsitystä riippuen siitä, miten se tahdotaan käsittää. Voidaanhan tarkastella, miten asuntotuotanto voidaan suunnitelmallisesti järjestää parhaiten ja nopeimmin jne. tai miten suunnitelmallisesti voidaan järjestää vara- töitä työttömyyden lieventämiseksi jne. Toisaalta voimme laajemmassa mielessä katsoa kysymystä siten kuin esimerkiksi tässä työvaliokunnan esityksessä on mainittu eräässä kohdassa, nimittäin "kulkea talousjärjestelmän muuttumisen kautta kohti entistä suurempaa taloudellista suunnitelmaa", toisin sanoen ottaen huomioon, että tarvitaan muutoksia myöskin itse talousjärjestelmässä.

Kun tarkastelemme hyvin hoidettua yksityistä kapitalistista tuotantolaitosta, voimme havaita sen toiminnan mitä huolellisimmin suunnitelluksi ja järjestetyksi. Näin siksi, että se tuottaisi mahdollisimman paljon tuotteita mahdollisimman halvalla ja jotta tehtaan omistajan tai omistajien voitto muodostuisi mahdol- lisimman korkeaksi. Yksityisissä kapitalistisissa tuotantolaitoksissa ei tuotantoa suunniteltaessa pitkällä tähtäimellä eritellä, minkälaista tarvetta alan tuotteissa on markkinoilla, vaan miten paljon tätä tuotetta voidaan tuottaa ja miten paljon siitä tulee voittoa. Tästä yksityisen Voiton tavoitteluun perustuvasta

tuotannon järjestelystähän on seurauksena tuotannon anarkia eli talouselämän suunnitteleamattomuus, joka kapitalistisessa taloudellisessa elämässä vallitsee ja jonka seurauksena ovat taloudelliset pulat ja työttömyys ja työläisten turvattomuus. Vaikka kapitalistisen talouselämän vallitessa yksityisomistuksesta ja yksityisestä voitontavoittelusta johtuen ei koko yhteiskunnan talouselämän suunnitelmallisuus ole mahdollista, ovat porvarilliset talousmiehet paljon pohtineet suunnitelmatalouden merkitystä ja joutuneet toteamaan sen paremmuuden. Meidänkin maassamme ovat työnantajapiirit sodan jälkeen olleet valtion elimissä, joiden tehtävänä on ollut laatia talouspoliittisia suunnitelmia; Näitä talous-Suunnitelmia eivät kuitenkaan työnantajapiirit ole olleet laatimassa siksi, että niiden "kautta saataisiin toteutetuksi koko kansan etu yksityisen edun tavoittelun asemesta, vaan ovat tässäkin pyrkineet saavuttamaan ratkaisuja, jotka ovat lisänneet heidän riistomahdollisuuksiaan ja voittojensa määrää. Mehän muistamme miten "pitkän tähtäimen" ja muiden vakauttamisohjelmien yhteydessä he ovat toisaalta pyrkineet alentamaan työläisten elintasoja jäädyttämällä heidän palkkojaan ja samanaikaisesti vaatineet ja saaneetkin yhteiskunnalta taloudellista tukea monissa eri muodoissa. Työläiset ovat kieltäytyneet hyväksymästä tällaisia taloudellisia suunnitelmia, mutta tämä ei kuitenkaan merkitse, että työläiset yleensä suhtautuisivat kielteisesti toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on koko talouselämän tai sen erillisten osien suunnitelman mukainen hoitaminen. Tämän toiminnan tuloksena täytyy kuitenkin saada parannus heidän toimeentuloonsa. Tällaisten tulosten saavuttaminen ei luonnollisestikaan ole ollut mahdollista suunnitteluelimissä, joissa piirit, jotka pääasiallisesti omistavat tuotantovälineet, * ovat enemmistönä.

ICun me nyt ammatillisen keskusjärjestömme edustajakokouksessa tarkas-
telemme suunnitelmatalouden toteuttamismahdollisuuksia maassamme ja tut-
kimme toimintaohjelmaa sitä varten, on meidän myös nähtävä ja todettava ne
voimat ja keinot, jotka välttämättä tulee ottaa huomioon hyväksyttävää ohjelmaa
toteutettaessa.

Esittely vihkossa sivulla 8, otsakkeen "Taloudellisen suunnittelun laajentami-
nen" alla sanotaan ensimmäisessä lauseessa: "Taloudellista suunnitelmallisuutta
voidaan periaatteessa harjoittaa kokonaan riippumatta siitä, kenen omistuksessa
tuotantokoneisto on."

Minusta ei ole oikein esittää perusteluissa näin kysymystä tuotantovälineiden
omistussuhteesta, kun kuitenkin päätösehdotuksessa tullaan aivan oikeaan johto-
päättökseen siitä, että valtion osuutta tuotantolaitosten omistajana on lisättävä.
Vaikka eivät kokemuksemme ole kaikkein parhaimmat valtionkaan omistamista
laitoksista, niin on tästä omistusmuodosta ainakin ratkaiseva etu suunnitelma-
talouden toteuttamisessa, mikäli valtion omistuksessa täi sen määrättävissä ovat
ratkaisevat taloudelliset alat, kuten ulkomaankauppa, rahalaitokset, voimatalous
jne. Jos valtion hallussa olevien talouselämän alojen ja laitosten määrä jatkuvasti
kasvaa, tekee se mahdolliseksi ratkaisevasti vaikuttaa maan suunnitelmatalouden
edelleen kehittämiseen. Mutta on myöskin aivan oikein, kuten samassa kohdassa,
alustusvihkomme seuraavassa lauseessa todetaan, että taloudellisen suunnitelman
olemassaolo edellyttää suunnittelun toteuttajana valtiota. Mutta ei riitä, että
valtio on minkäläinen tahansa. Eihän voida ajatella että valtio, eli hallitus ja
eduskunta, jonka enemmistönä ovat yksityisen voitontavoittelun kannattajat,
ryhtyisivät laatimaan ja toteuttamaan suunnitelmia, jotka tähtäisivät koko
yhteiskunnan edun asettamiseen yksityisen voitontavoittelun edelle. Se vaatii
valtiota, siis hallitusta ja eduskuntaa sekä muita elimiä ja laitoksia, joissa
enemmistönä ovat henkilöt, joiden pyrkimyksenä on koko kansan hyvinvoinnin
kaikinpuolinen kehittäminen ja kohottaminen ja että tällaista valtiota tukevat
maan ammattiyhdistysliike-ja kaikki työtätekevät kerrokset.

Ehdotan, että täällä esitettyyn työvaliokunnan päätöslauselmaehdotuksen kohtaan numero I "Taloudellinen suunnitelmallisuus", lisättäisiin perusteluissa sivulla 10 oleva lause, joka kuuluu: "Erityistä huomiota on kiinnitettävä mm. voimalaitosten, rahalaitosten sekä apteekkilaitoksen kansallistamisvaatimusten toteuttamiseen", ja lisättäisiin siihen vielä sana "ulkomaankaupan". Lauseen ehdotan lisättäväksi viimeisen kappaleen loppuun päätöslauselman ensimmäisessä kohdassa.

Toinen muutosehdotus on, että päätöslauselmaehdotuksen loppuun lisättäisiin seuraava erillinen kappale:

- "SAK pyrkii kokoamaan ja järjestämään kaikki maamme työtätekevät ammattiyhdistysliikkeessä ja kaikissa valtion ja yhteiskunnan elimissä toimivat yhteiseen toimintaan suunnitelmallisen talouden toteuttamiseksi maassamme."*

Aarne S' a r i n e n (SAK:n työvaliokunta): Hyvät edustajat! Kun ammattiyhdistysliikkeessä asetetaan määrättyjä toiminnan tavoitteita, vaikka vaatimatomiakin, pyritään tavallisesti itselle ja jäsenistölle selvittämään, mitä käytännöllisiä mahdollisuuksia ja mitä keinoja käyttäen tavoitteet voidaan toteuttaa.

Talouspoliittisissa alustuksissa ja työvaliokunnan päätösehdotuksessa on palkkatyönväen kannalta paljon myönteistä ja täysin hyväksyttäviä ajatuksia, mutta on kuitenkin todettava, että se ohjelma on liiaksi irrallinen reaalisesta, yhteiskunnallisesta ja poliittisesta elämästä. Tässä onkin nähdäkseni sen suurin puute. Jotta ohjelmalla olisi käytännössä merkitystä, meidän täytyy lähteä siitä, että se on myöskin käytännössä toteutettavissa. Täällä meidän on selvitettävä itsellemme ohjelman toteuttamisen reaaliset edellytykset.

Ensimmäinen ehto on luonnollisesti se, että ohjelma vastaa koko työväenluokan etua, ruumiillisen ja henkisen työntekijäin, teollisuuden ja maaseudun työtätekevien etuja. Muutenhan ohjelmalle ei voida saada riittävän voimakasta kannatusta, joka on kuitenkin sen toteuttamisen kaikkein välttämättömin ehto.

Toiseksi olisi erittäin vakava virhe, jos kuviteltaisiin, että ohjelma, joka vastaa palkkatyöntekijäin etuja ja pyrkimyksiä, voisi saada kannatusta varsinaisten pääomapiirien taholta, olkoonpa ohjelma miten hyvä, terve ja järkevä tahansa. Siksi meidän on pyrittävä hankkimaan tuki ja kannatus työtätekevien keskuudesta ja siinä nojaututtava oman järjestömme jäsenistön ohella kaikkiin työtätekeviin väestökerroksiin ja tämän ohella siis hankkimaan sille päämäärälle, jonka asetamme, riittävä poliittinen voima eduskunnassa, hallituksessa ja kunnallisissa elimissä ohjelmassamme asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Mielestäni meidän on asetettava tämä päämäärä ja lausuttava se myös tavalla tai toisella ohjelman yhteydessä julki, ellemmme halua jättää sitä roikkumaan ilmaan. Tässä mielessä minä yhdyin toveri Porkkalan tekemään ehdotukseen.

Alustuksessa sanotaan, että käsitteet "vapaa markkinatalous" ja "suunnitelmatalous" voidaan vastaavasti ilmaista myös sanoilla "suhdannetalous" ja "täystyöllisyystalous". Tällaisten vanhojen käsitteiden korvaaminen uusilla sanoilla tuntuu varsin mielivaltaiselta ja itse tarkoituksen kannalta hyödyttömältä. On lisäksi väärin, ellei täystyöllisyystalous-käsitteeseen liitetä sosialistista taloutta. Voimme olla yksimielisiä siitä, että kapitalistisessa taloudessa työttömyyttä voidaan määrätyillä ohjelmaluonnoksissakin mainituilla toimenpiteillä suuressa määrin rajoittaa, mutta kapitalistisesta taloudesta todella täystyöllisyystalous, on ilmeisesti harhakuvitelma. Meillä ei ole sellaisista mahdollisuuksista koke-musta eikä sitä voida vakavasti edes⁷ kuvitella. Kapitalistinen talous on aina suuremmassa tai pienemmässä määrin vajaan työllisyystaloutta, ja täystyöllisyystalous on voitu toteuttaa vain hyvin pitkälle menevän tuotantovälineiden sosia-lisoinnin avulla.

Ohjelmaluonnoksen perusteluissa sanotaan tämän asian yhteydessä, että "talousjärjestelmäkehityksen nykyvaiheelle onkin ominaista, että suhdannetalous on yhä laajemmin väistymässä täystyöllisyystalouden ja sen merkitsemän ajattelutavan tieltä". Tämä pitää paikkansa. Selvä lienee kuitenkin, että muutos on johtunut sosialististen aatteiden jatkuvasta leviämisestä, työväenliikkeen vaikutuksen kasvusta ja ennenkaikkea siitä, että sosialistinen ja täystyöllisyystalous on suurella osalla maapalloa muuttunut haaveesta todellisuudeksi.

Tosiasiata on, että maailman kuva on varsinkin toisen maailmansodan jälkeen suuresti muuttunut ja muuttuu jatkuvasti sosialismille ja suunnitelmataloudelle myönteiseen suuntaan. Nyt voidaan puhua täydellä syllä kahdesta maailmanjärjestelmästä: kapitalistisesta ja sosialistisesta. Tämä maailmantilassa ja -kuvassa tapahtuva jatkuva muuttuminen näyttää synnyttävän sosialismiin kielteisesti ja ennakkoluuloisesti suhtautuvissa piireissä pyrkimyksiä parantaa kapitalistisen yhteiskunnan heikkouksia eräänlaisilla verensiirroilla sosialistisesta talousjärjestelmästä.

Tiedän, että keskuudessamme vallitsee eriäviä mielipiteitä suhtautumisessa nykyiseen sosialistiseen maailmaan. Mutta nämä erimielisyydet ja erilaiset käsitykset tästä maailmasta eivät saisi sokaista meitä näkemästä todellisuutta, joka on aina kaikkea toiveajattelua voimakkaampi. Eikä meillä ole mitään syytä rakentaa ohjemaatamme sellaisten tekijäin varaan, jotka jo oman kokemuksemme mukaan näyttävät kestävämmiltä taloudellisessa elämässä.

Perustelujen ne osat, joissa käsitellään suhdannevaihtelujen syitä ja taloudellisen tasapainon säilymistä, sisältävät edellämäinuin varauksin ajatuksia, joihin voidaan yksimielisesti yhtyä, mutta talouselämämme suhdanneherkkyyttä koskevaa osaa olisi mielestäni täydennettävä. Tässä tulemme jälleen edellämäinuin arkaan kohtaan: Sosialistiseen maailmanjärjestelmään ja sen vaikutuksiin kapitalistisessa järjestelmässä. Mutta ottaen huomioon kysymyksen suuren merkityksen työllisyyspolitiikan kannalta ja sen, että tämä vaikutus on meidän maamme osalta toistaiseksi poljon suurempi kuin minkään muun kapitalistisen maan osalta, emme sitä saisi sivuuttaa ammattiyhdistysliikkeen talouspolitiisissa ohjelmassa.

Luulen, että erimielisyyttä ei voi olla siitä, etteikö Neuvostoliiton ja muiden sosialististen talousjärjestelmämaiden kanssa tähän saakka harjoitettu taloudellinen vuorovaikutus maamme talouselämän ja työllisyyden kannalta olisi ollut hyvin myönteinen. Jos niin on, niin miksi meidän pitäisi salata tai sivuuttaa tämä näkökohta talouspolitiisissa ohjelmassamme. Kun tiedämme, että ulkomaankaupastamme, josta työllisyystilanteemme on suuressa määrin riippuvainen, lähes 30% suuntautuu osittain pitkäaikaisten kauppasopimusten puitteissa markkinoille, joita eivät häiritse suhdannevaihtelut, niin tällä seikalla pitäisi olla mitä suurin merkitys itse niiden tavoitteiden kannalta, joita ohjelmassa ja sen perusteluissa esitetään. Tämän kaupan laajentaminen olisi täydellisesti sopu-soinnussa ohjelmassamme asetetun pyrkimyksen kanssa. Kun sosialististen maiden tuotanto jatkuvasti monipuolistuu ja tuotteiden laatu paranee, avautuu myös entistä suurempia mahdollisuuksia kaupan laajentamiselle tälle suunnalle.

Olen sitä mieltä, että nämä näkökohdat pitäisi ohjelman perusteluissa ja päätöksissä myöskin huomioida.

Mitä suhdannepidätysjärjestelmään tulee, niin perustelut ja esitykset ovat täysin oikeat. Rakennustoimintaan suhdannetekijänä koskevaan kohtaan on aiheellista huomauttaa, että työllisyyden ja rakentamisen tarpeen kannalta meillä ei ole ollut mitään syytä pyrkiä hillitsemään rakennustuotantoa ns. korkeasuhteenteenkaan aikana. Työvoimasta ei yleensä ole ollut puutetta, ellei oteta huomioon aivan lyhyitä aikoja muutamilla paikkakunnilla ja eräitä ammattimiesryhmiä. Koko vuodenaika ja koko maa huomioonottaen ei työvoimasta

ole ollut puutetta rakennustuotannon oltua korkeimmillaan, vaan joka vuosi on esiintynyt työttömyyttä rakennusalalla.

Mitä tulee kausivaihtelujen mahdolliseen tasoittumiseen, niin ei viime vuosina ole tässä havaittavissa huomattavaa edistymistä, vaikka perusteluissa niin sanotaan. Tilastot nimittäin osoittavat, että ensimmäisellä vuosipuoliskolla valmistui koko rakennuskuuttilavuudesta v. 1952 28,6 «%», v. 1953 27,8 %, v. 1954 27,6 «% ja viime vuonna 31,8 %, joten valtaosa rakennuksista valmistuu edelleenkin toisella vuosipuoliskolla ja määrä on [pysynyt suhteellisesti jokseenkin muuttumattomana viime vuotta lukuunottamatta, jolloin ensimmäisellä vuosipuoliskolla valmistui suhteellisesti hieman enemmän rakennuksia kuin aikaisempina vuosina.

Puheenjohtaja : (koputtaa).

Puhuja : Saanko luvan jatkaa, kun minulla ei ole enää pitkästi sanottavaa?

Puheenjohtaja : Lisäaikaa myönnetään 5 minuuttia.

Puhuja : Kaupunkien ja kauppaloiden osalta kausivaihtelut ovat pienemmät, mutta suhteellisia muutoksia ei viime vuosien aikana ole tapahtunut.

Rakennusalan työllisyyskysymystä) jolla on suuri vaikutus mm. rakennusaine-, puu- ja metalliteollisuuden työllisyystilanteeseen, ei voida ratkaista muulla tavoin kuin rakentamista lisäämällä ja tasoittamalla tarkoituksenmukaisin toimenpitein mahdollisimman tasaisesti ympäri vuoden jatkuvaksi. Tätä päämäärää olisi myöskin budjetti- ja luottopolitiikan palveltava.

Täystyöllisyyspolitiikan kokonaisvaltaisuutta koskevassa kohdassa viitataan tekijöihin, jotka vaikuttavat työllisyyteen, mutta kiinnitetään suurempaa huomiota vain keskuspankin laina- ja luottopolitiikkaan, valuuttapolitiikkaan sekä palkkoihin. Vähintään yhtä suurta huomiota ansaitsee kuitenkin työajan lyhentäminen, joka lähinnä liittyy viitatus sosiaalipolitiikan piiriin.

Tosiasiassa on, että pitkän aikaa jatkuneesta noususuhdanteesta ja huomattavista investoinneista huolimatta työttömyys on muodostunut pysyväksi ja vakavaksi ilmiöksi. Sijoitukset olemassaolevaan tuotantoon, lähinnä koneiston uusimiseksi ja tehostamiseksi, johtavat yleensä työvoimatarpeen -vähentymiseen ja työttömyyden kasvuun. Uudenaikaiset teollisuuslaitokset eivät, suurista sijoituksista huolimatta, vaadi loppujen lopuksi suuria työvoimamääriä ja tarve tulee jatkuvasti ja varsinkin automatisointiin siirryttäessä yhä pienemmäksi. Kun tämän ohella pidetään mielessä väestön suhteellisen voimakas lisääntyminen, niin työllisyyden turvaamiseksi on työajan tuntuva lyhentäminen välttämättömyys.

Tämä olisi ohjelman perusteluissa ja päätöksissä otettava vakavasti huomioon, kun työajan lyhentämistä koskevassa työvaliokunnan lausunnossa esitetään.

Teollistamiseen ja sen rahoittamiseen on tehtävä se huomautus, että korkokanta on meillä tosin korkeampi kuin muissa maissa mutta se ei rasita vain teollisuutta, vaan rakennustoimintaa ja kaikkia muitakin elinkeinoelämän aloja. Mutta tärkeintä olisi kiinnittää huomiota siihen, mistä tämä korkea korkokanta meidän maassamme johtuu. Ilmeistä on, että se johtuu nimenomaan teollisuus-pääoman korkeasta tuotosta. Ei voida ajatella vakavassa mielessä ainakaan merkittävämpää korkokannan alentamista silloin, kun rahojen sijoittaminen pääomaksi teollisuuteen tuottaa paljon suuremman hyödyn kuin pankkiin sijoitettuna» Monissa suurissa yrityksissä osinkotulot ovat moninkertaiset verrattuna rahalaitosten tarjoamiin korkotuloihin, vaikka viimeksimainitutkin ovat korkeammat kuin monissa muissa samoilla markkinoilla kilpailevissa maissa.

Näillä huomautuksilla voin yhtyä ohjelman suhdanne- ja työllisyyspolitiikkaa koskevaan alustukseen ja toivon, että asianomainen valiokunta ottaisi nämä huomautukset varteen ja tekisi niitä vastaavat tarkistukset myös päätös-ehdotukseen.

Aika on vähissä. Minulla olisi täällä eräitä muutosehdotuksia, mutta ehkä voin jättää ne suoraan valiokunnalle.

P «hesenjohtaja»: Tässä, on mahdollisuus käsitellä sivulla 62 oleva esitys numero 35 ja seuraavalla sivulla oleva esitys numero 36 ja sitä seuraavalla sivulla oleva esitys numero 37 sekä niihin liittyvä työvaliokunnan lausunto.

Arvo Hautala (Elintarviketyöläisten Liitto): Käsiteltävänä oleva työvaliokunnan talous- ja palkkapolitiikkaa koskeva kohta IV kiinnittää varmasti-kin kaikkien edustajain huomiota, onhan kysymys kansantulon jaosta ja samalla myöskin päätöksemme tulevasta ammattiyhdistysliikkeen* palkkapolitiikasta, jotka ovat koko työväenluokalle mitä suurimerkityksellisimmät. Asian käsittelyä ko¹kouksessa vaikeuttaa se, että meillä kansantulolaskelmat ja tilastot ovat varsin puutteellisia ja ovat myöskin virheellisesti suoritettuja. Nykyään maassamme lasketaan kansantuloon kuuluvaksi ja sajnalla jaettavaksi osuudeksi lisäämällä valtion ja kuntien virkojen palkkoihin erilaiset palvelusluontoiset tehtävät. On selvä, että kansantulo tai tuote ei määrällisesti lisäännä siitä, jos verokarhu antaa työntekijän työpaikalle palkanpidätysmääräyksen veron maksamiseksi. On todettava, että ne ryhmät, jotka eivät osallistu aineellisten hyödykkeiden tuot-¹toon, saavat usein hyvin tärkeässä ja välttämättömässä tehtävässä työpalkkansa valtion ja kuntien suorittaman toistamiseen suoritettun tulonjaon avulla. Tämän kysymyksen merkitystä korostaa suhteellisen korkea verotus palkkatuloista sekä yhä lisääntyvä valtion tuki eri elinkeinohaaroille ja maataloudelle, joka yhteis-määrältään nousee useihin kymmeniin miljardeihin markkoihin.

Erikoisen merkittäviä ovat olleet ne lainsäädännölliset verohelpotukset, joista kapitalistit ovat saaneet suurta hyötyä. Tässä yhteydessä mainittakoon mm. laki eläkesäätiöistä. Tämän lain hyväksymisen jälkeen työnantajat voivat siirtää osan voitoistaan säätiön tiliin. Tällöin he voivat välttää verotukselta ja saavat kuitenkin pääoman omaan käyttöönsä. Kun tarkastelemme pääomapiirien investointimahdollisuuksia, niin tässäkin laki amaa heille suuret edut.

Työnantajat ovat siirtäneet vuoden aikana investointirahastoon 2,7 miljardia markkaa. Pääomapiireillä ei voisi olla valittamisen aihetta pääoman kasvun nopeuden suhteen, sillä vuodesta 1951 lähtien virallisten tilastojen mukaan yhteenlaskettu osakepääomien määrä yhtiöissä on noussut lähes-kaksinkertaiseksi. Vuonna 1951 ne olivat 67,5 miljardia markkaa, v. 1952 89,8 mrd, mk, v. 1953 99,6 mrd. mk ja v. 1954 110,5 mrd. mk. Erikoisen voimakasta pääomien kasvua osoittavat luvut viime vuodelta. Ensimmäisen vuosineljänneksen osalta pääomien määrä oli jo 115,2 mrd. mk, toisella neljänneksellä 119,1 mrd. mk, kolmannella neljänneksellä 123,7 mrd. mk ja neljännän lopussa 131,1 mrd. mk.

Osakeyhtiöiden pääomat ovat tilastojen mukaan kasvaneet vuoden 1951 alusta lähtien viime vuoden loppuun mennessä 63 518 miljoonalla markalla. Yksin viime vuoden aikana pääomien kasvu oli 15 847 uulj. mk. Tämän vuoden puolella pääomien kasvu on entisestään nopeutunut. Kyini-yhtiö jakoi ilmaisia osakkeita yli 2 miljardin markan arvosta. Yhtyneiden Paperitehtaiden 2,025 milj. mk:n osakepääoman korotus ei sellaisenaan kuitenkaan vielä selvittä sitä, miten suurista pääomien siirroista on kysymys.

Myös yhtiöiden viralliset veronalaiset voitot ovat kaikista veronkiertomahdollisuuksista ja helpotuksista huolimatta kasvaneet jatkuvasti. 23 m teollisuusosakeyhtiön yhteenlasketut voitot ovat kasvaneet siten, että kun ne olivat v. 1953' 1 738,1 milj. mk, niin ne viime vuonna olivat nousseet 3 058,5 milj. mk:aan. Nämä numerot ovat kapitalistien oman ilmoituksen mukaisia.

Teollisuudessa voitot ja pääomien lisäys ovat olleet paljon suurempia. Joka tapauksessa nämä numerot osoittavat, että pääomapiireillä ei ole kestävä perustetta hintojen korotuksille sen enempää kuin vaatimuksille verojen helpotuksistaan. Kun näiden valtavien omaisuuksien synnyttäjinä ovat ahkerat ja ammattitaitoiset työläiset ja henkisen työn tekijät, niin heillä on täysi syy ja oikeus vaatia omaisuuksien synnyttäjien aseman korjaamista.

Todelliset tiedot elintason kohottamisen mahdollisuuksista voiton tavoittelua hillitsemällä me saamme vasta sitten, kun onnistumme saamaan todelliset tiedot omaisuuksien ja pääomien kasvusta.

Edellä mainituista syistä ehdotan, että työvaliokunnan ehdotuksen IV kohtaan sivulla 34 lisättäisiin lause, jossa sanottaisiin, että "ammattiliittojen ja työvaliokunnan tulee suorittaa jatkuvasti tutkimuksia työnantajapiirien voitojen määrästä ja omaisuuksien kasvusta sekä kansantulon jaon kehityksestä."

Edelleen samassa kappaleessa on lause: "Tämän on kuitenkin tapahduttava kotimaista työllisyyttä ja muodostuneita tulonjakosuhteita vaarantamatta," — Tämä lause tarkoittaa sitä, että nykyisiä tulonjakosuhteita ei saisi muuttaa. Kappalen alussa kuitenkin sanotaan, että tulonjaon sidonnaisuusjärjestelmästä tulee luopua. Tämä kappale on siis ristiriitainen, ja siksi ehdotan, että lause muutetaan kuulumaan: "Tämän on kuitenkin tapahduttava palkkatyöläisten toimeentuloa vaarantamatta, ottamalla huomioon riittävästi työtilaisuuksia turvaavat tekijät. Samalla ammattiyhdistysliike pyrkii lisäämään palkkatyöväestölle kuuluvaa osuutta kansantulon jaosta." Ehdotan, että työvaliokunnan päätöslauselmaehdotuksen sivulause: "kuten ulkomaankaupan säännöstelystä luovutaan", poistettaisiin. Tämä siksi, että me emme voi turvata täystyöllisyyttä ilman ulkomaankaupan ohjausta. — Edellä kosketeltu kansantulon jakokysymys on kieltämättä suurimerkityksellinen (Puheenjohtaja: Aika!).

Yrjö Meri harju (Elintarviketyöläisten Liitto): Hyvät toverit! Täällä on jo aikaisemmin mm. puheenjohtaja Antikainen puuttunut suorituspalkkajärjestelmään, ja samoin myöskin tässä työvaliokunnan esityksessä niistä mainitaan, mutta lieene paikallaan vielä muutamalla sanalla asiaan palata.

SAK:n työvaliokunnan esityksessä periaatteessa hyväksytään mainitut palkkausjärjestelmät, mutta tosiasia on se, että nykyisen tilanteen vallitessa ne ovat työläisille vahingollisia. Katsokaamme esim. ns. tuotantopalkkiojärjestelmää ja mitä se sisällään pitää.

Ensiksikin tuotantopalkkiojärjestelmissä hinnoitteluperusteet ovat kautta linjan varsin heikot, koska eri tuotannon alat ja työpaikatkin ovat siksi erilaisia, että esim. sopimusteitse on melkein pä mahdotonta paikkannormeja määritellä. Työnantaja on yleensä ottanut huolehtiakseen asian tästä puolesta ja esiintyy usein jopa niin röyhkeästi, että toista osapuolta, työntekijöitä, kuulematta ja heidän edustajiensa kanssa neuvottelematta määrää palkkaperusteet.

Nämä tapaukset ovat yleensä sellaisia, että ne ön työpaikoilla tapeltava, ja ainakaan tähän mennessä ei SAK:n työvaliokuntakaan ole ollut kovin karkäs myöntämään lakkolupia tällaisiin tarkoituksiin. Olenkin sitä mieltä, että tästä läntien, jos edelleen moinen palkkausjärjestelmä hyväksytään, tulisi ammatti-

hdistysliikkeen koko voimallaan ryhtyä valvomaan, että tuotantopalkkiotöiden innoittelu tulisi työläisille oikeudenmukaisemmaksi. Ei asia ole sillä selvä, että luottamusmiehistä ryhdytään kouluttamaan työntutkijoita. Emme saa mistään sellaista koneistoa, joka kouluttaisi tuhansien työpaikkojemme luottamusmiehistä päteviä asiantuntijoita. Onhan kaikkien tiedossa, että työnantajat juuri siitä syystä, että työntekijät eivät voisi kontrolloida palkkansa määrää ja laskuperustetta, pyrkivät saamaan laskutavan niin monimutkaiseksi kuin suinkin.

Miksi tällaisia urakka-, tuotanto- ja työkohtaisia palkkausjärjestelmiä sitten tarvitaan? Eiköhän asia ole siten, että työnantaja pyrkii juuri näillä mitä monilukuisimpien palkkausjärjestelmien avulla kiertämään solmittuja sopimuksia ja kiihdyttämään samalla työvauhtia. Tällaisten järjestelmien avulla työnantajat saavat työläiset sietämään kiristettyä työvauhtia ja jopa innostumaan siihen, korvauksena useinkin yli-inhimillisistä ponnistuksista työläinen saa sitten muuttaman markan lisää tuntipalkkaa.

Eräänä olennaisena piirteenä juuri tuotantopalkkiotyölle on se, että koneet määräävät työvauhdin. Työntekijä joutuu silloin työskentelemään ikäänkuin koneen osana ja työnantaja torjuu palkkavaatimukset tällaisesta "urakkatyöstä" sillä verukkeella, että työntekijällä ei ole mahdollisuutta edelleen kiihdyttää työvauhtia, koska se jo muutenkin on kiihdytetty, ja siksi myös ei muka voida puhua esim. urakkapalkan maksamisesta.

Hyvät toverit! Meidän olisi mielestäni tähänkin tärkeään kysymykseen määriteltävä kantamme ja vieläpä sellainen kanta, että se tietäisi edellä mainitsemiini epäkohtien poistamista. Palkkausmuodot pitäisi saada sellaisiksi, että ne voitaisiin sopimusteitse selvästi määritellä ja että myöskin ammattiyhdistysliikkeellä olisi mahdollisuus kontrolloida, että sopimuksia todella noudatetaan. Sopimukset pitäisi myöskin saada sellaisiksi, että tavallinen työmies ilman oppikoulua ja kursseja niitä osaisi lukea ja ymmärtää, mitä mikin pykälä tarkoittaa ja paljonko palkkaa hänelle sopimuksen mukaan kuuluu.

Ammattiyhdistysliikkeen tehtäviin kuuluu myös työnsuojelulakien kehittäminen ja työläisten kaikinpuolisen turvallisuuden parantaminen. Ei tuollainen äärimmilleen kiristetty työvauhti, johon meidänkin maassamme on jouduttu esim. urakka- ja tuotantopalkkiotyössä, varmaankaan ole omiaan edistämään työntekijäin terveydellistä tilaa. Eiköhän asia liene vain päinvastoin!

Nämä ovat mielestäni siksi painavia syitä puhumaan suorituspalkkajärjestelmän vahingollisuuden puolesta, että asiaan kannattaa kiinnittää huomiota. Myönnän sen, että olevat olosuhteet on otettava huomioon. Mutta SAK:n tehtävänähän on taistella työläisten parempien elinehtojen puolesta. Ja kun saavutetaan voittoja, silloin myös järjestömme voima kasyaa ja vahvistuu. Siitähän on selvänä esimerkkinä käyty yleislakko.

Lopuksi haluan kannattaa toveri Hautalan äsken tekemää ehdotusta.

Matti Koivunen (Rakennustyöläisten Liitto): Toverit kokousedustajat! Lähiajan talous- ja palkkapolitiista ohjelmaamme selvittelevä alustus sisältää melko laajan esittelyn maaseutupolitiikastamme. Ammattiyhdistysliikkeen selvä kannanmäärittely maaseutua koskeviin pulmakysymyksiin on kieltämättä ajankohtainen ja tärkeä. Sitä odotetaan maaseudulla, jossa määrätty ryhmät voima-peräisesti yrittävät leimata ammattiyhdistysliikkeen pyrkimykset maaseutuväestön elinettä loukkaavaksi. Mutta se on tarpeen myös omalle jäsenistöllemme luottamuksellisten suhteiden vahvistamiseksi maaseudun työväestöön ja pieviljelijöihin.

Tämän ajankohdan ja lähitulevaisuuden maaseutukysymyksistä on keskeisin toimeentulon turvaaminen ja työn saanti, joka koskee varsin suurta väestön osaa.

Viimeisen tilastollisen vuosikirjan mukaan väkilukumme lisääntyi vuodesta 1950 vuoteen 1955 noin 219 000 hengellä, mutta melkoisessa osassa maalaiskuntia on asukasluku vastaavana aikana absoluuttisesti vähentynyt. Asutuskeskusten työttömyysviranomaiset toteavatkin työtä vailla olevien suurimman ryhmän muodostuneen varsinaiselta maaseudulta viime aikoina asutuskeskuksiin siirtyneistä. Työttömyyden aiheuttama pako maaseudulta on siis luonut pysyvän syksy- ja talvityöttömyyden laajan -maaseudun ympäröimän asutuskeskuksiin ns. korkeakonjukturinkin vallitessa.

Alustuksessamme käsitellään eräitä maaseudun työtilaisuuksien lisäämiseen merkittävästi vaikuttavia tehtäviä, kuten esim. maaseudun teollistamista. Tästä asiasta onkin viime vuosien aikana eri tahoilla puhuttu ja kirjoitettu paljon, mutta käytännössä saavutetut tulokset eivät kuitenkaan ole kovin paljon arvoisia. Kovasti kysyttyjen pienteollistamiseen myönnettyjen halpakorkoisten lainojen merkittäväällä lisäämisellä varmasti lisättäisiin ainakin tilapäisesti maaseudun työtilaisuuksia. Samalla meidän on kuitenkin muistettava, että jo nyt on näkyvissä tällaisten lainojen turvin perustettujen pienteollisuusyritysten tyrehtymistä kannattamattomina. Suurin toivein pienteollisuuslainoja hankkineista ihmisistä on tullut jo tähän mennessä velkaantuneita "mottinikkareita" ja työttömyystöihin pyrkijöitä.

Eräät kunnat ovat omasta aloitteestaan lähteneet edistämään maaseudun teollistamista kalastellen alueelleen tuotantolaitoksia tarjoamalla niille erinomaisia etuisuuksia. Tuotantolaitosten perustamista suunnittelevat rahamiehet näyttävätkin tuntevan varsin hyvin tämän "tavaransa arvon" käyden eräin paikoin melko julkeata huutokauppaa siitä, mikä kunta heidän tuotantolaitoksestaan eniten maksaisi. Kunnalliservoja kerätyillä lahjoituksilla tuettu maaseudun teollistaminen ei liene kuitenkaan kestävää ja suositeltavaa toimintaa. Tehtävän toteuttamiseen olisi löydettävä onnistuneempia muotoja.

Alustuksessa puhutaan aivan oikein myös vesiperäisten maiden kuivaamisen tärkeydestä. Lisäisin vain alustuksen asianomaiseen kohtaan, että metsien kasvulle soveliaiden vesiperäisten maiden lisäksi myös viljelyskelpoisten ja veden vaivaamien valmiiden viljelysten kuivaustyö — kaikki nämä yhdessä muodostavat kansantaloudellisesti varteenotettavan suuren työn, jonka toteuttamiseen olisi syytä käydä tähänastista voimaperäisemmin. Kuivaustöillä valloitettaisiin kipeästi tarvittavaa lisämaata pienviljelmien elinkelpoisuuden kohentamiseenkin.

Maataloutemme pirstoutuneisuus pieniin tiluksiin, jota alustuksessamme seikka-peräisesti selvitetään, on kieltämättä vakava tekijä, paitsi maatalouden heikkoon kannattavuuteen, myös sivuansioiden ensisijaiseen tärkeyteen valtavalle osalle maataviljelevää väestöä. En kuitenkaan usko, että nykyään paljon puhuttu tilojen koon suurentaminen nimenomaan pienviljelmiä yhdistämällä kävisi yksiin pienviljelijäin sen peremmin kuin työläistenkään etujen kanssa. Suorastaan koh-talokkaana erehdyksenä pitäisin sitä, jos lainsäädäntöteitse lähdetäisiin joudut-tamaan pienviljelmien yhdistämisajatuksen toteuttamista.

Rationalisointiin ja automatisointiin pyrkivä teollisuus ei lupaa teollisuus-elinkeinojen piirissä riittävästi työtilaisuuksia edes asutuskeskusten väestön lisäyk-sen ja vapaaehtoista tietä maaseudulta virtaavan liikaväestön muodostamalle työ-voiman tarjonnallekaan. Näin ollen ei ole näkyvissä, mahdollisuuksia suuri-suuntaiselle pienviljelmillä nykyään työskentelevien ihmisten sijoittumiselle teol-lisuuden palvelukseen. Sen sijaan, että suunnitellaan pienviljelmien yhdistämistä, pitäisi tarkistaa käytettävissä olevat mahdollisuudet pienviljelmien elinkelpoi-suuden parantamiseksi muilla keinoilla.

Väitetään, ettei lisämaata antamalla ole edes teoreettisia mahdollisuuksia'

pienviihjemien elinkelpoisuuden parantamiselle; Kaikkien tilojen elinkelpoisuutta ei luonnollisesti voida parantaa lisäämällä, mutta ei sovi myös unohtaa sitä, että melkoinen osa liian pienistä tiloistamme on nimenomaan sellaisilla seuduilla, joissa käden ulottuvilla olevien lisämaiden antamiseen on varsin laajat mahdollisuudet (Puheenjohtaja: Aika!)

Erkki Korhonen (Puutyöväen Liitto): En puuttuisi tämän työvaliokunnan laatiman talouspoliittisen ohjelman sisältöön. Mielestäni se on riittävän yksityiskohtainen ja riittävän perusteellinen. Jos me tämänkin ohjelman saamme menemään lävitse tällaisenaan, niin olemme päässeet hyvin pitkälle. Me voisimme tietysti laatia tähän vielä hyvin paljon kauniita asioita, tehdä lisäyksiä ja muutoksia, niinkuin täällä tähän saakka puheenvuorojen käyttäjien taholta on tehty, mutta käsitykseni mukaan olisi parempaa ja hedelmällisempää se, että ryhtyisimme tarkastelemaan sitä, millä tavoin saamme tämän ohjelman menemään lävitse ja millä tavoin me saisimme luoduksi sellaisen tilanteen, että meidän tämän ohjelman perusteella suorittamaa työtämme ei välittömästi voitaisi tehdä mitättömäksi meitä vastassa olevien piirien taholta.

Valitettavasti on todettava se seikka, että meidän harjoittamamme palkkan talouspolitiikka ei ole tähän saakka ollut onnellista. Olemme voineet kerran toisen jälkeen todeta, että kun olemme saaneet työpalkkoihimme korjauksia ja parannuksia, niin ainoastaan muutaman päivän, korkeintaan muutaman viikon kuluttua tuo työpalkkojen korotus on viety meiltä pois hintojen kohottamisen muodossa eikä meidän leipämme ole ollenkaan leventynyt.

Meidän tulisi nyt pyrkiä muuttamaan toimintaamme toisella tavalla, ja ainoana keinona näkisin tähän suunnanmuutokseen sen, että meidän tulisi tarkistaa suhdettamme poliittiseen toimintaan. Minä myönnän, että se on erittäin arkaluontoinen kysymys. Ammattiyhdistysliike on tähän saakka pyrkinyt olemaan poliittisista puolueista riippumaton. Mutta minä en näe muuta keinoa niiden perusepäkohtien poistamiseen kuin sen, että me pystyisimme miehistämään talouselämän, teollisuuden ja tuotantoelämän sellaisia portaita, joissa tehdään ratkaisevia päätöksiä.

Niin kauan kun meitä vastassa olevilla piireillä on vähäinenkin enemmistö talouselämän tärkeillä paikoilla, niin kauan meidän työme menee hukkaan. Se on ollut selvästi havaittavissa maaliskuussa käydyssä yleislakon jälkeenkin. Se palkkojen tarkistus, jonka me yleislakon avulla saavutimme, on nyt jo todettu meiltä pois otetuksi. Hinnosta vastaavissa piireissä näyttää olevan eräänlainen uhittelulinja. Ohitellaan, että nyt näette, mitä te saavutitte yleislakolla, onko teidän osuutenne lisääntynyt vai ei. Pyritään oikein näyttämään, kuinka vähämerkityksinen se yleislakon tulos palkannauttijoille oli.

Meiltä vaaditaan myös vastuuta talouselämän kehittämisessä. Tuollainen vastuuperiaate esitetään meille jokaisen ryhmän taholta. Onkin luonnollista, että meille kuuluu osavastuu talouselämän kehittämisestä, sillä olemmekin puolestamme eräänä osana sen kokonaisuudessa. Mutta meidän pitää päästä selville ja vaikuttamaan niihin tekijöihin, joista meidän* on vastattava. Tällä hetkellä asianlaita ei ole näin. Meidän täytyisi päästä miehittämään myös näitä paikkoja. Ja kuten mainitsin, silloin tulee kysymykseen meidän suhteemme tarkastelu poliittiseen toimintaan. En tarkoita tällä sitä, että meidän tulisi ryhtyä junaamaan sitä tai tuota ihmistä esim. eduskuntaan. Siitä ei ole kysymys. Mutta kun meidän liikkeeseemme kuuluu lähes 300000 jäsentä, niin jos olettaisimme, että jokainen jäsen ottaisi yhden sellaisen epäpoliittisen ihmisen, joka on äänestännyt meitä vastassa olevia piirejä, ja me kääntäisimme nuo ihmiset, niin me saisimme lähes 300 000 uutta ääntä ja saisimme enemmistön eduskuntaan. Silloin

meille muodostuisi tilaisuus rakentaa tämä rakennelma niin, että meidän työmme tuloksia ei voitaisi heti tehdä mitättömiksi.

Tosin tuo enemmistö eduskunnassa näin menetellen muodostuisi yhdessä kommunistien kanssa ja valitettavasti me emme voi siihen ryhmään luottaa. Tuo epäluotettavuus tuli näkyviin erittäin selvästi viimeisen kerran siinä vaiheessa, kun tälle maalle valittiin "pääluottamusmiehestä". Meillä olisi tänä päivänä maan pääluottamusmiehenä työväenliikkeen mies, jos edellä mainittuun ryhmään olisi luottamista.

Joka tapauksessa katson, että tämä asia on niin tärkeä, että vaikka se on arkaluontoinen, meidän täytyisi ottaa se käsiteltäväksi ja tarkasteltavaksi ja muodostaa uusi suhtautuminen poliittiseen toimintaan.

Toivo Koivunen (Metallityöväen Liitto): Tässä esityslistassa on suorituspalkkajärjestelmä. Nyt on käytännössä urakkapalkkajärjestelmä esim. metallialalla ja lähtökohtana on mm. suurin piirtein ehdot näin. Kun neljännen palkkaryhmän peruspalkka on 121 mk tunnissa, samanaikaisesti aikapalkalla työskentelevien palkka on noin 200 mk tunnissa. Nyt urakkatyössä oleva työntekijä joutuu urakkatyössä ottamaan irti niin paljon kuin saa ja hän pääsee aikapalkalla työskentelevien kanssa samaan ansiotulokseen. Nyt on lähtökohtana urakkatyöntekijöiden kannalta katsoen epäoikeudenmukaisuus siinä, kun nämä kummatkin lähtevät eri portaista. Samanaikaisesti työnantaja ja työntutkimus yleensä todistaa, ettei urakkatyöntekijä pysty ylittämään esim. metalliteollisuudessa muuta kuin 20—25 %:n urakkanormin, ja työehtosopimuksessa on 30 %:n urakkakompensaatiolinja. Kun työnantajan lähtökohtana on tämä 30 %:n lopputulos on useasti urakkatyöntekijälle plus miinus nolla ja hän jää huomattavasti alle aikapalkkasopimuksen.

Nyt suositellaan mm. sitä, että työntekijäin puolelta päästäisiin niin pitkälle, että pystyttäisiin aikatutkimuksen kaikki hienoudet toteamaan myöskin kentällä, jolloin aikatutkimuksia suoritetaan, niin ainakin tähän saakka kokemus on osoittanut suuremmissa metallitehtaissa sen, että aikatutkimusta suoritetaan vain palkan määräämistä varten ja sen jälkeen lasketaan urakkahinta sen ajan mukaan, joka työn suoritukseen kuluu. Koska tilanne on näin, niin tämä aikatutkimusmenetelmä ainakaan niissä metallitehtaissa, joissa allekirjoittanut työskentelee, ei voi olla työntekijöiden puolesta hyväksyttävä, koska ne eivät tee oikeutta työntekijöille.

Sama on työkohtaisuusjärjestelmän suhteen. Tämä kohta vaihtelee useassa paikassa erittäin paljonkin. Mutta jos niissä metallitehtaissa, joissa suoritetaan kone työtä ja ns. ammattityötä neljännen palkkaryhmän puitteissa, tämä kohta toteutetaan esim. työehtosopimuksissa sellaisena kuin se on tässä kirjassa esitetty, niin sen jälkeen tuskin on yhtään metalliammattimiestä työnantajain taholta laskettuna tähän ryhmään. Työnantaja pyrkii hinnoittelemaan kaikki työt työkohtaisuusperiaatetta käyttäen niin, että ne ovat kolmannen ja toisen palkkaryhmän työntekijöiden töitä, ts. sarjamenetelmää käyttäen. Tämäkin kohta on siis sellainen, jossa olisi käytettävä erittäin suurta harkintaa, kun sitä lähdetään SAK:n nimissä kautta linjan eteenpäin viemään.

Esitänkin, että SAK:n pitäisi pyrkiä yleensä palkkapolitiikkaa hoitaessaan minimipalkkajärjestelmään siinä muodossa, että tuntipalkka olisi sellainen, joka kohtuullisesti turvaisi työntekijän toimeentulon. Sen jälkeen myöskin poistuisivat kentältä erimielisyydet palkkaperusteista ja niiden hoitamisesta käytännöllisessä elämässä.

Arvo Tuomi (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät edustajatoverit! Nyt kun edustakokouksen käsiteltävänä on palkkakysymyksen hoitoa koskeva kysymys, niin haluaisin kiinnittää edustajain huomiota siihen, mikä merkitys on työläisten omatoimisella palkka-asiain hoitamisella, tavalla, joka kohottaa aktiivisuutta ja ammatillista järjestyneisyyttä. Meillä on lukuisia esimerkkejä siitä, että tällaisella omatoimisuudella ja yksimielisyydellä on päästy korottamaan palkkoja yli sopimuspalkkojen. Erittäin suuri merkitys tällä on silloin, kun ollaan ns. sopimuksettomassa tilassa. Rakennusosalalla tuollaisia myönteisiä kokemuksia on hyvin paljon, mutta mainitsen tässä erään, joka sattui Turussa joitakin aikoja sitten eräällä rakennustyömaalla. Tällä työmaalla oli järjestyneisyys erittäin heilako ja palkat sopimuspalkkojen alarajassa ja työt tehtiin vain tuntipalkalla. Sekamiesten palkka oli 130 mk tunnilta. Muutamat järjestyneet työläiset tällä työmaalla ottivat yhteyttä ammattiosastonsa pääluottamusmieheen ja asiassa ryhdyttiin neuvottelemaan työnantajan kanssa. Mutta ensimmäiset neuvottelut eivät johtaneet tuloksiin. Tämä johti siihen, että työmaan työläiset pitivät työmaakokouksen, jossa yksimielisesti päätettiin esittää työnantajille uhkavaatimus, että ellei työnantaja suostu korottamaan palkkoja sille tasolle, jonka työläiset esittävät, niin he eivät vastaa työrauhan säilymisestä työmaalla. Kun työnantaja näki työntekijäin yksimielisen rintaman, niin hänen oli peräydyttävä ja neuvottelut saatiin uudelleen käyntiin. Näissä neuvotteluissa sovittiin siitä, että sekätyömiesten alimmaksi tuntipalkaksi tuli tuntiöiden kohdalla 163 mk ja että työtä teetetään myöskin urakalla, jolloin taattiin vähintään 200 mk:n tuntipalkka.

Tämän voitollisen kamppailun ansiosta myöskin tällä työmaalla tapahtui siten, että työmaa tällä kertaa on sataprosenttisesti järjestäytynyt.

Tämä esimerkki osoittaa omalta kohdaltaan, että tällainen toiminta johtaa aina myönteisiin tuloksiin varsinkin silloin, kun työläiset ovat yksimielisiä.

Tällainen toiminta on myöskin omiaan edesauttamaan ammatillisen liikkeen voimistumista ja järjestyneisyyden lisääntymistä. Siksi minun nähdäkseni koko ammattiyhdistysliikkeenkin tulee antaa tukensa työläisten omatoimiselle toiminnalle työtaisteluissa.

On selvää, että tällainen toiminta ei ole mahdollista näin suoraviivaisesti silloin, kun on voimassa työehtosopimus, mutta ainakin sopimuksettoman tilanteen aikana se vaikuttaa myönteisesti, niin että työnantajat paremmin ja nopeammin suostuvat sopimukseen, kuin jos ollaan toimettomina. Siksi mielestäni tähän astista enemmän olisi tähän kysymykseen kiinnitettävä ammattiyhdistysliikkeen piirissä huomiota.

*

—

Olli J. Uoti (SAK): Hyvät toverit! Täällä käydyissä keskusteluissa on useissakin puheenvuoroissa tullut esiin sellainen kanta ja linja, että pidetään lähtökohtana myöskin talouselämässä ideoita ja lähdetään siitä, että ideat luovat käytännön aikanaan myöskin talouselämään eri suhteissa.

Oikea lähtökohta lienee se, että talouselämässä eivät aatteet sellaisenaan määrää käytäntöä. Ne johtavat sitä, mutta ne eivät määrää, vaan käytäntö todella myöskin ohjaa ja määrää aatteita. On tuollainen jatkuva molemminpuolinen vuorovaikutus.

Varmasti on tehty lukemattomia yrityksiä määrätä puhtaiden aatteiden mukaan talouselämää. Nämä kaikki ovat epäonnistuneet. Suurin tällainen yritys oli se politiikka, jota Neuvostoliitto lähti kulkemaan ensimmäisen maailmansodan jälkeen ja kommunistien vallankumouksen jälkeen. Silloin todella lähdettiin kokeilemaan sitä, mitenkä kommunistiset aatteet muodostavat talouselämää. Seurauksena oli sekasorto, seurauksena oli Nep-politiikka, joka palautti todella

elimellisen kehityksen talouselämään, joka hylkäsi tuollaisen ehdottoman aatteiden määräämisvallan.

Niinpä ei meilläkään ole ainakaan täällä Suomessa mitään syytä, lähteä tuol-laiseen liian ideakohtaiseen katsomustapaan.

Kaiken pohjana tulee olla se, minkä me katsomme talouselämän toiminnan tarkoituksiksi. — Ainakaan minä en voi nähdä-mitään muuta pysyyä tarkoitusta kuin ihmisen ja kansakunnan hyvinvoinnin. Tämä on kriteerio, jonka mukaan jokaiseen toimenpiteeseen, jokaiseen asialinjaan tulee kanta määrätä.

Hyvinvointipäämäärä on se, joka vaatii suunnitelmallisuutta, ja taas osaltaan hyvinvoinnin vaatima suunnitelmallisuus oikein toteutettuna vaatii myöskin tuotantovälineiden kansallistamista.

Täällä toveri Porkkala käsitteli suunnitelmallisuuskysymystä. Siinä yhteydessä hän ainakin minun nähdäkseni sekoitti perusteellisesti suunnitelmallisuuden talouselämässä käsitteenä erääseen toiseen käsitteeseen, nimittäin sosialistiseen suunnitelmatalouteen. Maailmassa on voitu harrastaa hyvinkin tarkkaa, pitkälle menevää suunnitelmallisuutta täysin kapitalistisen ja jopa diktatuuris-kapitalistisen järjestelmän vallitessa, kuten oli laita mm. natsi-Saksassa. Hän myöskin arvosteli sitä, että meillä eivät suunnitteluelimet ole nykyisessä kokoonpanossaan ja asemassaan saaneet aikaan mitään positiivista. Hän arvosteli ns. pitkän tähtäimen ohjelmaakin. — On selvää, että noiden ohjelmien arvo on suhteellinen, ne ovat eri yhteiskuntapiiriin kompromissien tulos. Mutta niillä on ollut merkitystä, ollut paljonkin. Mm. se työttömyys- ja työllisyyspolitiikka, jota meillä on harjoitettu viime vuosien aikana, hyvin tehokkaasti harrastettu, se on, toveri Porkkala, eräs pitkän tähtäimen ohjelman tulos. Se on siinä kiinni lyöty, siinä sovittu linja.

Toveri Saarinen mm. kosketteli kysymksiä siitä, että meidän tulisi kiinnittää erityishuomio kaupalliseen kanssakäymiseen sosialististen maailman maiden kanssa. Miksei, tämä on oikein. Kauppaa pitää käydä näiden maiden kanssa. Mutta emme saa tässä olla liian sinisilmäisiä. Minä olen joutunut jonkin verran henkilökohtaisesti tekemisiin meidän maamme kauppapolitiikan kanssa ja tiedän, että se on aivan samanlaista, olkoon sitten kysymyksessä itä tai länsi. Jokainen kauppias koettaa tinkiä itselleen mahdollisimman hyvät edut, koettaa myydä meille sellaista tavaraa, mitä heillä on liikaa, ja myydä kalliilla hinnalla ja koettaa saada meidän tavaramme niin halvalla kuin mahdollista. Myöskin sosialistinen maailma käy kauppaa niinkuin kauppaa käydään, ei siinä ole mitään huomattavaa eikä ratkaisevaa periaatteellista eikä käytännöllistä eroa.

Minä en voi ymmärtää hänen kantaansa siitä, etteikö korkokantaa tulisi alentaa. Työntekijäin ja palkansaajain etu on se, että kaikki muut tuloryhmät yhteiskunnassa saadaan mahdollisimman pieniksi ja palkkatulot mahdollisimman suuriksi. Avainasemassa on silloin juuri voittojen ja korkojen, osinkotulojen ja korkotulojen pienentäminen. On aivan selvää, että mitä halvempi raha, mitä alhaisempi korko, sen edullisempaa se on palkansaajille silloin tulonjaossa, ja juuri palkkatuloille jää silloin suurempi osuus. Myöskään käytännössä palkan-saajat eivät pysty keinottelemaan eivätkä spekuloidaan korkotuloilla. Kyllä heidän menonsa veloista, niiden hoitamisesta ovat suuremmat kuin ne korko-tulot, jotka he saavat.

Sitten Adam Smithin ajan, joka oli tämän porvarillisen liberalismiin suuri johtaja, ei ole kukaan asettunut sille kannalle, ainakaan minä en ole nähnyt, että siis suoritukset, virkamiesten työ- ja palveluselinkeihot eivät olisi myöskin kansantulon muodostamiseen täysimääräisesti vaikuttavia tuloja. No, meillä on ilo nähdä toveri Hautala ottamassa tämän perinnön, jonka Smith loi ja jonka hänen jälkeisensä kaatoivat, jälleen hartioilleen. Se on tietysti uskon kysymys ja varmasti herra Smith olisi hyvin iloinen, että hän on saanut täällä tällaisen myöhäissyntyisen kannattajan, mutta me emme voi lähteä mistään muusta kuin

siitä,, että jokainen työ, jota yhteiskunnassa tehdään, on samanarvoista, myöskin se on talouselämämielessä aivan samalla tavalla kansantuotetta, tuotantoa nostavaa työtä — olkoonpa vaikka, että se olisi- verokuitin kirjoittamista meille itsellemme.

Hän puuttui ulkomaankaupan säännöstelyyn ja hän esitti, että siitä ei saisi millään ehdolla luopua. On tietysti totta, että meillä ei ole käytännössä mahdollisuuksia täyteen luopumiseen ulkomaankaupan säännöstelystä, mutta aivan yhtä selvää on, että pitkän tähtäimen ohjelmalla meidän pysyvä etumme vaatii vapaata ulkomaankauppaa. Se vaatii tarvikkeita sieltä, mistä saamme ne halvimmalla, mistä saamme ne työntekijöille ja kuluttajille edullisimmin. Se, että joudumme säännöstelemään ulkomaankauppaa, on poikkeusajan ilmiö, jota on ylläpidettävä niin kauan, kun työllisyys sitä vaatii, mutta ei päivääkään kauempaa.

Hän teki vertauksia myöskin voittojen kehityksestä tavattoman hyvin valitun ajankohdan avulla. Hän vertasi yhtiöiden voittoja vuonna 1953 voittoihin vuonna 1955. Jokainen tietää, että vuosi 1953 oli heikoin suhdanhevupsu, niitä meillä on sodan jälkeen ollut. Sen sijaan 1955 oli eräs parhaimpia (Puheenjohtaja: Aika!).

Pekka T a v i (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät toverit! Työdytyksellä on todettava se, että talouspoliittisen ohjelman työttömyyttä koskevassa osassa "erikoiskysymyksiä" on kiinnitetty aivan oikein huomiota niihin käytännön tapoihin, joilla työllisyys- ja työttömyystyömaita hoidetaan niin palkkaukseen, sosiaaliin, naisten kuin nuorison kysymyksiinkin nähden. Todellakin toimenpiteet, työttömyyden torjumiseksi annettu valtioneuvoston päätös kaipaisi pikaisia korjauksia. Pari esimerkkiä mainitakseni nuorten, alle 17-vuotiaiden työttömyystöihin pääsyä estävä ikärajoitus samoin kuin pienviljelijäin kolmen peltohehtaarin ja pohjois- ja itä-Suomessa viiden peltohehtaarin rkja olisi tarkistettava. Myös kunnille nykyiset ohjeet käytännössä asettavat liian raskaita velvoitteita. Työttömyydestä aiheutuvat menot ovat kohtuuttomat silloin, kun useita markkoja veroäyrin hinnasta menee kyseessä olevaan tarkoitukseen. Käsitakseni mukaan on kohtuuton myös kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätöksettä 12. päivänä helmikuuta 1954 — yhden esimerkin mainitakseni — pykälä 7, jossa sanotaan: "Kunnan talousarvioon kuuluvien töiden muuttaminen työttömyyden lieventämiseksi tarkoitetuiksi töiksi, jotta kunnan työhönsijoitukset sillä tavoin saataisiin täytetyksi, ei ole sallittua". Tietenkin olisi parempi, jos päästäisiin kokonaan työllisyyslinjalle. Kohteista ei ole puutetta. Pari esimerkkiä Pohjois-Karjalasta. Maanselästä Kuhmoon on varsin laajoja ja koskemattomia, siis luonnontilassa olevia metsäalueita, jotka eivät llydytä ketään. Myös Nurmes-Kuhmo-suunnassa vajaan puolen kilometrin päässä kulkee ns. nollaraja, jonka takaisella alueella ei puutavaralla ole kantohintoja ollenkaan. Miksi näin sitten on? Tarvittaisiin ns. Maatiselän rautatie. Myös maantieverkostoa olisi lisättävä ja ennen kaikkea olisi välttämätöntä saada puutavaraa tavalla tai toisella jalostavia laitoksia.

Käsitakseni mukaan ei ole oikein sellainen tilanne, että parasta työvoimaa omasta tahdotaan riippumatta joutuu muuttamaan kaupunkeihin ja ulkomaille, silloin kun koko kansantaloutta edistävät ja välttämättömät työkohteet odottavat ratkaisua.

Edellä mainitut ja monet muut työttömyyden lieventämiseen tähtäävät toimenpiteet ovat eduskunnan ja valtiovalan toimialaan kuuluvia, ja niihin on jossakin määrin kiinnitetty huomiota, mutta ei riittävästi. Toivon, että ammatti-

yhdistysliike antaisi kaiken tukensa toimenpiteille, joilla työttömyyttä lievennetään, ja mikä tärkeintä, kohtuullisen nopeassa ajassa.

Samalla kannatan edustaja Koivusen kirjallisesti jättämää muutosesitystä.

Aarne Koskinen (Kirjatyöntekijäin Liitto): Hyvät toverit! Tarkoitukseni ei ole esitellä tässä mitään omaa talouspoliittista ohjelmaa, vaan aion keskittyä tämän työvaliokunnan tekemän esityksen eräisiin yksityiskohtiin, sillä tässä on hyvin paljon sellaista, joka on huomion arvoista ja joka varmasti on omiaan nostamaan meidän elintasoaamme, jos me nämä suuntaviivat kykenemme toteuttamaan.

Ensiksikin koskettelisin kohtaa, jossa on otsikkona "Palkkaukseen verrattavat sosiaaliset edut". Tässä luetellaan, mitenkä työehtosopimuksissa, työehtosopimusjärjestelmän avulla voidaan laajentaa tehokkaasti ja parantaa sosiaalista lainsäädäntöä sopimalla työehtosopimuksissa eräistä hyvin tärkeistä, työntekijöille tärkeistä kysymyksistä.; Tässä on lopussa maininta mm. työntekijäin eläkkeitä koskevan sopimuskohdan laajentamiseen ja näiden asioiden yksityiskohtaiseen käsittelyyn työehtosopimuspolitiikan osalta. Meillähän silloin, kun kansaneläkelaki hyväksyttiin, esitettiin ajatuksia, että tämän lain avulla voitaisiin turvata työntekijöille tarpeellinen eläketurva, jotta nekin työntekijät, jotka palvelevat yksityisen teollisuuden ja yksityisten työnantajain palveluksessa, tulisivat osallisiksi kohtuullisista eläkkeistä. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että kansaneläkelaki ei ole kyennyt täydellistä, riittävää eläketurvaa työntekijöille takaamaan. Kansaneläkelakia voitaisiin hieman parantaa, mutta voidaan edelleen todeta, että tämä turva on varsin minimaalinen. Eräät liitot ovat tekemissään työehtosopimusehdotuksissaan kiinnittäneet tähän asiaan huomiota ja esittäneet työnantajille eläketurvan järjestämistä työehtosopimustietä. Työnantajat esittäessään vastaväitteitä näiden esityksiin ovat paitsi sitä, että he ovat noin normaalieturistiritiöjen perusteella vastustaneet eläkkeiden ottamista työehtosopimuksiin, he ovat esittäneet pari tuollaista asiallistakin väitettä. Eräs sellainen oli aikoinaan se, että työnantajain perustamat eläkesäätiöt ovat verotettavia ja työnantajain työntekijöittensä eläkkeisiin tarkoittamat varat suurelta osalta kerätään pois näitä säätiöitä verottamalla. Tämän vuoden alussa on tullut laki, jolla säädetään eläkesäätiöiden verotuksesta, ja käsitykseni mukaan siitä huolimatta, vaikkakin täällä toveri Hautala mainitsi, että työnantajat siirtävät voittojaan huomattavassa määrin mm. eläkesäätiöihin, näkisin, että tämä laki on työntekijäin kannalta erittäin hyvä.

Toisena väitteenä, mitä työnantajat ovat eläkekysymyksessä esittäneet, on se, että jos he maksavat työntekijöilleen eläkettä työehtosopimusten määräysten mukaisesti, niin kansaneläkkeen lisäeläkettä ei makseta työntekijöille. Käsitykseni mukaan kansaneläkelakia olisi muutettava siten, että työnantajan maksaessa kohtuullista eläkettä kansaneläkkeen lisäeläkettä ei vähennettäisi, vaan työehtosopimuksilla voitaisiin sopia, että kansaneläkkeen lisäksi maksettaisiin vaikkapa vaatimattamampikin eläke. Yhdessä kansaneläkkeen kanssa sillä olisi kuitenkin mahdollisuus turvata työntekijöille nykyistä parempi eläketurva.

Toivon, että tähän seikkaan kiinnittää valittava SAK:n työvaliokunta tarpeellista huomiota.

Toinen kohta tässä esityksessä on työehtosopimusjärjestelmän ja työriitojen sovittelun kehittäminen. Tässä lopussa todetaan, että ammattiyhdistysliikkeen taholla ollaan valmiita myös voimassaolevan työriitojen sovittelumenetelmän mahdolliseen täydentämiseen ja kehittämiseen. Tällainen voi tapahtua kuitenkin vain siten, että työntekijäin työtaisteluoikeuksia ei rajoiteta.

Kun me kirjatyöntekijät olemme joutuneet muutaman kerran työtaisteluun, niin silloin on aina haluttu työnantajapuolen taholta esittää, että me työtaistelulla pyrimme rajoittamaan sananvapautta. Tälle työnantajapuolen propagandalle, joka on ollut erittäin tehokasta, sillä heidän käytettäväänään on maan melkein koko sanomalehdistö, on annettu sellainen sävy, että kirjeiteollisuuden työtaistelu olisi vähintään kiellettävä. Me emme liittomme piirissä ole tätä väitettä ottaneet vakavasti. Minä uskon, että täällä läsnäolevat toverit eivät myöskään tätä väitettä ole ottaneet vakavasti. Haluaisin kuitenkin tässä arvovaltaisessa kokouksessa edelleen korostaa sitä, että milloin me joudumme työtaisteluun, meidän yksinomainen tarkoituksemme on vain työehtojemme parantaminen, emmekä suinkaan pyri missään muodossa sananvapauden rajoittamiseen. Siinä mielessä viittauksetkin työtaisteluoikeuden kaventamisesta meidän kohdallamme ovat virheellisiä ja työntekijäin etujen vastaisia.

Lopuksi haluaisin kiinnittää huomiota tähän esityksen kohtaan, jossa puhutaan palkkatilastojen yhtenäistämisestä ja kehittämisestä. Nykyisessä yhteiskunnassahan on erittäin tärkeää, että meillä on eri elinkeinoaloilla ja toiminnan aloilla tarpeeksi pätevät ja luotettavat tilastot. Niistä palkkatilastoista, joita meidän maassamme on, ei voida sanoa tätä. Nekin palkkatilastot, jotka ovat virallisissa julkaisuissa, valtion julkaisuissa, nekin ovat työnantajajärjestöjen keräämiä ja ne ovat ylimalkaisia ja ehkäpä virheellisiäkin ja niiden numerot tuskin pitävät yhtä totuuden kanssa. Toivoisinkin, että tuleva työvaliokunta kiinnittäisi tähän palkkatilastoon huomiota, niin että valtiovalan taholta SAK:n valvoessa tätä ryhdyttäisiin luomaan sellaista palkkatilastojärjestelmää, joka olisi tarpeeksi yksityiskohtainen ja joka olisi myöskin luotettava ja jonka valmistamista ja keräämistä ja jonka esittämistä numeroita myöskin työntekijäpuolen edustajain olisi tilaisuus seurata ja hieman myöskin kontrolloida.

Pekka Silander (Metallityöväen Liitto): Hyvät edustajatoverit! SAK:n työvaliokunnan jäsen Saarinen kiinnitti puheenvuorossaan huomiota siihen, että kohdassa "Talouselämämme suhdanneherkkyys" ei ole mainittu sitä, että kuinka suuri merkitys on ollut kaupankäynnillämme sosialistisiin sektoreihin, ja mainitsi puheenvuorossaan, että edustajakokouksen olisi kiinnitettävä huomionsa kysymyksessä olevaan asiaan.

Tämä on etenkin metallityöläisille varsin tärkeä. Siihen myös Metallityöväen Liiton edustajakokouksessa viime marraskuussa, siis 1955, kiinnitettiin suurta huomiota. Metallityöläisten keskuudessa asia tiedetään siten, että mikäli työtilaukset Neuvostoliittoon jostakin syystä tyrehtyisivät, se tuottaisi suuria työllisyysvaikeuksia metallialalla ja ilman muuta johtaisi siihen, että ammattitaitoiset, monen vuoden oppiajan opissa käyneet metallityöläiset joutuisivat hakeutumaan uusille ammattialoille tai sitten joutuisivat vähempiarvoiseen työhön.

Tästä voidaan ottaa esimerkkejä monelta eri paikkakunnalta, mutta haluaisin tuoda esimerkin kotipaikkakunnaltani Turusta ja nimenomaan laivanrakennusteollisuudesta. Paikkakunnallamme on olemassa kolme suurta laivanrakennustelakkaa, joista suurin on Criehton-Vulcanin telakka, jossa tällä hetkellä työskentelee noin 3 000 metallityöläistä. Mutta totuus on se, että tällä telakalla valmistetaan nykyisin ainoastaan Neuvostoliiton kauppasopimuksissa sovittuja laivoja. Toiseksi suurin telakka on Valmet Oy:n omistama Pansion telakka, jossa tilanne on aivan sama. Kolmannessa telakassa, Laivateollisuus Oy:ssä, niin ikään valmistetaan Neuvostoliiton kauppiaan perustuvia töitä. Näissä telakoissa työskentelee yhteensä yli 5 000 työntekijää. Ja kun otetaan huomioon se, että nämä telakat antavat hyvin paljon paikkakuntamme eri konepajoille työtä, osavalmistuksina, näin ollen ylivoimaisesti suurin osa metallityöläisistä paikka-

kunnallamme työskentelee Neuvostoliiton kaupankäynnin varassa olevissa töissä. On selvää, että tähän on kiinnitettävä edustajakokouksessakin vakavaa huomiota, jotta tämä tilanne voidaan säilyttää, koska kotimarkkinat ko. alalla eivät turvaa täystyöllisyyttä. Ellei näin menetellä, voidaan paikkakunnallamme joutua hyvin suuriin työllisyysvaikeuksiin nimenomaan metallialalla, ja kun tämä kertaantuu eri aloille menekin vähentymisenä, se johtaa työnsaantimahdollisuuksien tyrehtymiseen muillakin aloilla. Siksi vetoankin kokoukseen, että kokous kiinnittäisi erikoista huomiota tähän kysymykseen ja et\$ siinä valiokunnassa, missä käsitellään nyt esillä olevaa asiaa, tämä valiokunta kiinnittäisi huomiota tähän kysymykseen.

Täällä on paljon kiinnitetty huomiota keskustelussa siihen, että mihinkä on johtanut ja mihinkä johtaa suorituspalkkajärjestelmä ja nimenomaan työkohtainen palkkausjärjestelmä. Työvaliokunnan esityksessä mainitaan, että ammattiyhdistysliike pitää oikeana työkohtaista palkkausjärjestelmää. Tämän väitteen epäoikeudenmukaisuudesta olisi myöskin paljon sanottavaa. Kun esim. metallialalla otettiin käytäntöön vuoden 1950 pitkäaikaisen lakon jälkeen ns. työkohtainen palkkausjärjestelmä, niin silloin ei täysin ymmärretty, mitä tuo tullessaan tämä järjestelmä sovellettuna käytäntöön. Niinpä siinä työpaikassa, missä työskentelen, jouduttiin taistelemaan seitsemän viikkoa, että pääsimme tästä ns. työkohtaisesta palkkausjärjestelmästä. Esimerkiksi raskaan metalliteollisuuden piirissä tuotanto on niin moninaista, että työehtosopimuksilla ei voida määritellä urakkahintoja, joten urakkahinnoittelut perustuvat työpaikoilla sovellettuihin sopimuksiin. Jos nyt urakkahinnoittelu aletaan suorittaa työkohtaisista kappalehinnoista, se ilman muuta johtaisi siihen tulokseen, että ensin käytäisiin kiista siitä, minkä arvoista se työ on, ja täällä on jo kyllin selvästi osoitettu erään Metallityöväen Liiton edustajan taholta, että työnantajat pyrkivät aina aliarvioimaan ja aliarvostamaan työn vaikeusasteen. Tästä syntyisi ensimmäinen erimielisyys työntekijäin ja työnantajain kesken ja johtaisi luottamusmiesten ja työnantajain edustajain välisiin neuvotteluihin, ja kun tästä päästäisiin selvytyteen vihdoin viimein, sitten alkaisi uusi neuvottelu siitä, mikä olisi oikeudenmukainen kappaleen urakkahinta. Näin jouduttaisiin siihen tilanteeseen, että työntekijät ja työntekijäin neuvottelijat eivät pystyisi hallitsemaan tilannetta ja riitaisuuksia, koska neuvotteluja tulisi työpaikoilla niin paljon. Koska työehtosopimuksissa pyritään turvaamaan se, että työriitoja ei neuvottelujen aikana satu, niin työt useasti olisi jo suoritettu, ennenkuin neuvottelut olisi loppuun suoritettu, ja näin ollen työnantajain pyrkimykset olisivat toteutuneet.

Siksi ehdotankin, että tästä talouspoliittisesta ohjelmasta poistettaisiin nimenomaan se kohta, jossa mainitaan, että ammattiyhdistysliike pitää oikeana ns. työkohtaista palkkausjärjestelmää.

Arvo Hautala (Elintarviketyöläisten Liitto): Ryhdyn jatkamaan tätä sen vuoksi, että en tiennyt, että aika oli rajoitettu siten kuin se oli, kun puheenvuoroani valmistin.

Palkkapoliitikamme hoito ja jäsenistön tuki sille ratkaisee ensi kädessä sen, miten ohjelma toteutetaan ja miten tulonjako viimekädessä tulee suoritetuksi. Tämän vuoksi palkkapoliittisen linjan määritteleminen on ratkaisevaa erityisesti ammattiyhdistystoiminnalle. Työvaliokunnan palkkapoliitikkaa koskevan esityksen perusteluissa aivan oikein asetetaan palkkapoliitikan tavoitteeksi se, että palkkojen on nouseva suhteellisesti nopeammin kuin tuotannon. Samoin voidaan varmaan hyväksyä talouselämän tasapainoittamisen vaatimus, vaatimus kulutuskyvyn ja elintason nostamisesta ja siitä, että myös ammattiyhdistysliikkeen tulee

saada sanoa käsityksensä kansantaloutemme rakenteellisesta kehittämisestä. Emme voi olla kuitenkaan puuttumatta eräisiin esitysvihkosen puutteellisiin. Edellisen edustajakokouksen jälkeistä aikaa käsittelevässä kohdassa on palkkakehitystä kuvaavat numerot saatua ilmeisesti virallisesta tilastosta. Niihin olisi suhtauduttava suurella varauksella. Ne eivät nimittäin missään tapauksessa anna oikeaa kuvaa työpalkkojen kehityksestä, ne nimittäin kuvaavat parhaimmassa tapauksessa vain rahapalkassa tapahtuneita vaihteluja, mutta eivät anna oikeaa ja minkäänlaista perustaa sen seikan toteamiselle, ovatko palkat nousseet samassa suhteessa kuin työvauhti ja -ponnistukset ovat lisääntyneet ja miten todelliset elinkustannukset ovat nousseet. Voimme todeta, että sopimuksen mukaiset palkat ovat, pieniä poikkeuksia lukuunottamatta, ja viime keväisiä palkkojen korotuksia huomioonottamatta vuoden 1951 tasolla.

Ansionnousu vuoden 1951 tasosta on pääasiassa tapahtunut sen vuoksi, että viime vuosien aikana on yleisesti siirrytty urakka- ja tuotantopalkkiojärjestelmiin, joiden aikana työvauhti aina pyrkii kehittymään siihen saakka, kunnes kiristetty työvauhti havaitaan sellaiseksi, että sen avulla ei työläisen asemaa voida parantaa. Vaikka korkeammat urakkapalkat lisäävät markkamääräisesti palkkoja, niin se ei vielä merkitse sitä, että pitempää aikaa arvostellen olisimme saaneet työvoimamme käytöstä suuremman korvauksen. Käytäntö todistaa meille sen, että niissä tapauksissa, jolloin urakkahinnoittelut on määritelty työehtosopimuksilla urakkahintoina, niitä voidaan puolustaa alentamisilta. Tällöin on havaittavissa myöskin se, että näillä aloilla tuntipalkalla työskentelevien ansiot nousevat meillä urakkapalkkojen lähelle ja sopimuksessa määriteltyjä tuntipalkkoja korkeammiksi. Voimme todeta, että tyydyttävien joukkosopimuksella määriteltyjen urakkapalkkojen vaikutus on päinvastainen kuin aikatutkimuksilla määriteltyjen urakkahinnoittelujen. Toisen ryhmän suorituspalkkauksesta muodostavat ne palkkausmuodot, joista ei voida sopia työehtosopimuksilla. Tämän ryhmän palkkauserusteena käytetään nykyisin aivan yleisesti aikayksikköä. Yksityiset työntekijät ja työryhmät joutuvat sopimaan työnantajain kanssa siitä, kuinka monta minuuttia he saavat käyttää määrättyssä työvaiheessa. Puuttumatta näiden järjestelmien yksityiskohtiin on sanottava, että ne aikatutkimuksineen ja monimutkaisine laskutapoineen heikentävät ammattiyhdistysliikkeen palkkapolitiikkaa ja työntekijöihin turvaa. Siksi on palkkapolitiikkamme pääperusteena ja tavoitteena pidettävä sellaista palkkausmuotoa, jolloin voidaan sopia ansiotasosta alaa ja maata käsittävissä työehtosopimuksissa taikka palkkasopimuksissa, jolloin palkan laskentaperusteet ovat riittävän yksinkertaiset ja selvät. Esitäinkin, että työvaliokunnan palkkapolitiikkaa koskevan ehdotuksen toista kohtaa muutettaisiin alusta, ensimmäisen lauseen tilalle seuraavasti:

"Ammattiyhdistysliike pitää palkkapolitiikkansa päätavoitteena työpalkkojen turvaamista joukkosopimuksella määriteltävinä riittävinä aikapalkkoina. Oikealla tavalla sovituna ja sovelletuna voidaan suorituspalkkausjärjestelmääi pitää väliaikaisesti aikapalkkaukseen siirtymiskaudella voimassa, mutta ammattiyhdistysliikkeen tulee puuttua koko voimallaan niihin väärinkäytöksiin, joihin työnantajat syöllistyvät urakka- ja tuotantopalkkiojärjestelmien ja erikoisesti aikatutkimuksella määriteltyjen hinnoittelujen ja työkohtaisen palkkausmuodon yhteydessä."

Viimeistä edellisestä lauseesta esitän poistettavaksi sanat: "...ja--että työt luokitellaan yhtenäistä menettelyä noudattaen".

Samoin esitän, että esitysvihkosen sivulla 27 olevah suorituspalkkajärjestelmän perusteluista koskevan kohdan viimeinen kappale poistettaisiin.

Esitysvihkosen sivulla 24 on lause jossa sanotaan, että "Tämä edellyttää, että palkkojen ei anneta nousta reaalisia mahdollisuuksia nopeammin, koska tällainen johtaa vain rahanarvon huonontumiseen ja inflaation irtipäässyn". Tämä viimeinen lause on täysin irrallinen ja antaa meille sellaisen kuvan, että työläisille

olisi joskus maksettava reaalisia mahdollisuuksia suurempi palkka ja että tämä vielä johtaisi inflaatioon. Eikö asia ole niin, että työpalkat näillä yleensä nousevat vasta sen jälkeen kun ovat hinnat nousseet ensin? Toisaalta kun puhumme reaalista mahdollisuudesta, niin ne ovat aina silloin, kun työläiset ovat hyväksyneet palkkavaatimuksemme. Tämänlaatuista erehdyksiä ei pitäisi päästää aikakirjoihin!

Käytännön esimerkit todistavat vakuuttavasti sen, miten suuresta merkityksestä meille ovat yksityisten alojen ja ryhmien saavutukset. Yksityisten läpimurto työehtojen parantamiseksi vaikuttaa aina yleisten korjausvaatimusten toteuttamisvaatimuksiin myönteisesti. Siksi on menestyksellisen palkkapolitiikan kannalta välttämätöntä, että ammattiliittojen pääpyrkimyksenä on työpalkkojen parantaminen yhteisin voimin ja että liitoille annetaan vapaus liikkua aina mahdollisuuksien mukaan.

Yhtyen edellä esitetyin korjauksin työvaliokunnan päätösesitykseen elinkeinojen ja tulonjaon sidonnaisuudesta sekä palkkapolitiikasta haluan vielä korostaa, että meidän palkkapolitiikkamme on kehitettävä ja vakiinnutettava sellaiseksi, että pääomapiirit tulevat vakuuttuneiksi siitä, että jatkuvat hintojen korotukset eivät loppujen lopuksi palvele heidän voitontavoitteitaan. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö tämän kokouksen edustajisto yhdessä ammatillisesti järjestyneen työväestön kanssa kykenisi löytämään yhteiset päätökset ja sellaiset menettelytavat elintasomme turvaamisesta ja kohottamisesta ja myöskin keinot pääoman kurissapitämiseksi, jotka tehoavat tämän maan talouselämän vakauttamiseksi.

Minä lopuksi yhdyn kannattamaan toveri Saarisen tekemiä esityksiä.

Antti Juu ti (Sos.-dem. Sanomalehtimiesliitto): Arvoisat edustajatoverit! Minun nähdäkseni on aivan liian vähän tässä kokouksessa käsitelty tästä lähi-aikojen talouspolitiikasta sitä puolta, millä keinoin me voisimme torjua uhkaamassa olevan inflatoorisen kehityksen. Mehän elämme nyt sellaisia aikoja, jolloin voidaan todella epäillä, että jollei jotakin tehokasta sulkua saada aikaan hintojen nousulle, meillä on edessämme jatkuva inflatoorinen kehitys. Me tiedämme vallan hyvin, että ns. pääomapiirit eivät tule panemaan tikkuakaan ristiin tämän kehityksen torjumiseksi. Me tiedämme, että maataloustuottajilla on takanansa viime yleislakon vaiheissa kiristyksellä saavutettu maataloustulopäätös ja että maataloustuottajat samoin kuin myöskin teollisuuden harjoittajat ovat reaali-pääoman omistajia, jotka voivat inflaatiosta vain hyötyä. Sensijaan sodanjälkeiset kokemukset osoittavat, että palkkatyöväestö ja vähäväkiset kansanosat eivät voi mitään etua inflaation kautta saavuttaa. Sen vuoksi tulisi koko se voima ja arvovalta, mikä ammattiyhdistysliikkeellä on käytettävissään, suunnata inflaation vastustamiseen ja maamme talouselämän vakaanasäilyttämiseen. Täällä on jossakin aikaisemmassa puheenvuorossa lausuttu, että tällaiseen vakaannuttamiseen voitaisiin ehkä päästä seuraavan kierroksen jälkeen. Minä en usko, että se on laisinkaan helpompaa yhden tai kahden kierroksen jälkeen. Me olemme aivan yhtä hyvillä mahdollisuuksilla tai yhtä huonoilla, kuinka se otetaan, varustetut tälläkin hetkellä.

Jos tämän asian ratkaisu lykkääntyy kovin pitkälle, voi olla seurauksena myöskin suuria vaikeuksia meidän tuotantomme jatkuvuuden säilyttämisessä. Se merkitsee sitä, että meidän ulkomaankauppamme voi joutua vaikeuksiin hintojen nousun johdosta ja se merkitsee devalvaation vaaraa. Inflaation torjuminen ei tämän kautta tule olemaan myöhemmin helpompaa kuin se on nyt.

Maataloustulopäätös muodostaa erittäin vakavan jarrun inflatoorisen kehityksen torjumiselle. Me voimme todeta, että siinä muodossa, jonka tämä päätös

viime talvena sai, se jarruttaa palkkaväestön toimeentulotason kohottamisen mahdollisuuksia ja se samalla merkitsee myös sitä, että joka kerta, kun me tulemme ryhtymään ponnistuksiin palkkojen parantamiseksi, tämä maataloustulon sidonnaisuuspäätös on vetävä meidät joka ponnistuksen jälkeen yhä syvemmälle kuoppaan, alemmaksi vielä sitä tasoa, jolta me kunakin hetkenä voimme liikkeelle lähteä.

On erittäin vaarallista, jos nykyinen kehitys saa jatkua, sillä palkkatyöväestöllä ja vähävaraisella väestöllä ei ole mitään voitettavanaan inflaatiokehityksen kautta. Me voimme saavuttaa todellista ja reaalia hyötyä niistä palkankorotuksista ja sopimuksien parannusyrityksistä, joista täälläkin on puhuttu, vasta sen kautta, kun •maan talouselämä on saatu vakautetuksi ja inflaation vaara torjuttu.

Pentti Hietanen (Postimiesliitto): Herra puheenjohtaja! Hyvät toverit! Tähän työvaliokunnan talouspoliittiseen alustukseen ei minulla suuremmassa määrin ole huomauttamista. Se on sitä luokkaa teknillisesti, että se ei taida tässä kokouksessa sanottavammin parantua. Kuitenkin odottaa kenttä tältä kokoukselta jonkin verran selvempää kannanottoa nimenomaan tämän hetken talouskriisiämme ajatellen. Kun näyttää siltä, että maan porvarilliset piirit ovat yleislakon jälkeen heittäneet vastuun harteiltaan ja alkaneet ryöstökäskälyksen, jossa jokainen koettaa saada niin suuren saaliin kuin mahdollista, ei mielestäni olisi ammattiyhdistysliikkeen tätä katsottava sivusta kädet ristissä. Tämän asiantilan ovat tosin jo molemmat puheenjohtajamme julkisuudessa tuominneet ja se on tullut ilmi erinäisistä muistakin julkisuudessa näkyneistä järjestömmä ja perusjärjestöjen päätöksistä. Mutta kuitenkin olisi syytä vielä tässä kokouksessa tätä tähdentää. Nyt tiedetään talouspoliittisen suunnittelu-neuvoston epäonnistuneen tehtävässään, mitä tulee tämän hetken kriisin selvittämiseen. Oletaisin, että tähän neuvostoon on kerätty kautta maan pätevimmat asiantuntijat tätä selvittelemään, joten ainakaan asiantuntemuksen puutteesta ei nämä epäonnistuminen johtune. Sen vuoksi lienee liikaa vaatia tältäkö kokoukselta mitään patenttilääkettä tämän tilanteen korjaamiseksi. Mielestäni olisi kuitenkin juuri tämän kokouksen päätöksestä näytävä se, mitä järjestömmä piirissä nimenomaan tästä nykyisestä tilanteesta ajatellaan, toisin sanoen olisi työvaliokunnan päätösehdotukseen lisättävä erillinen kappale, joka riittävän selvästi toisi vielä kerran ilmi kaikille asiasta kiinnostuneille, että ammattiyhdistysliike ei tule nyt tiedossa olevia, hintojen korotuksia hyväksymään. Ehdotaisin seuraavasisältoista lisäystä:

"Mitä tulee lähiajan talouspoliittisiin tapahtumiin, ammattiyhdistysliike tuomitsee parhaillaan tapahtumassa olevat ja suunnitellut hintojenkorotukset toden, että ellei hintarintamalla löydy nykyistä suurempaa vastuuntuntoa, tulee ammattiyhdistysliike vaatimaan palkannauttijoille täyden hyvityksen jokaisesta hinnankorotuksesta, riippumatta siitä nouseeko elinkustannusindeksi niiden johdosta polttopisteeseen tai ei."

Tämän ehdotuksen tulaisiin jättää kokouksen menettelytapavaliokunnan tarkemmin muotoiltavaksi.

Korostan vielä kerran, että jäsenistö odottaa juuri tältä kokoukselta ratkaisevan selvää kannanottoa, nimenomaan nyt tapahtuneista hinnankorotuksista, ja totta puhuen sitä odottavat porvaritkin, vaikkakin hiukan erilaisin mielialoin kuin työläisten piirissä odotetaan. Uskoisin, että tämän kokouksen riittävän selväsanaainen päätös tulisi helpottamaan valittavan työvaliokunnan ja toimihenkilöiden työtä ja asennoitumista, kun he syyskesän kuluessa joutuvat näistä asioista neuvottelemaan ja päättämään.

Yrjö Meriharju (Elintarviketyöläisten Liitto): Hyvät toverit! On luonnollista, että täällä meilläkin tämän ammattiyhdistysperheen keskuudessa saatetaan olla eri mieltä eri asioista, ja niinpä täällä mm. maisteri Uoti varsin kiivaasti hyökkäsi näitä Hautalan kannanottoja vastaan. Hänhän väitti, että kaikki työ kuuluu kansan tuloon, jopa verokarhujen jne. Nyt voitaisiin Uotilta kysyä, että paljonko kansantulo lisääntyi esim. yleislakon aikana, jolloin tehtaat seisoivat, mutta parturit, kauneussalongit ja verokarhut olivat kuitenkin työssä ja toiminnassa. Minä olen sitä mieltä, että toveri Hautalan esitykset olivat varsin hyviä ja kannatan niitä. Samoin yhdyn kannattamaan tämän äskeisen puhujan, Postimiesliiton edustajan esityksiä.

Olli J. Uoti (SAK): Hyvät toverit! Minä saan heti tuoreeltaan antaa vastauksen Meriharjun kysymykseen. Ei pidä ottaa nyt esimerkiksi poikkeusolosuhteista, mutta varmasti ilman verottajan työtä ei yhteiskunnan yhteisiä välttämättömiä tehtäviä koko yhteiskunnan hyväksi voitaisi hoitaa, joten ei ole kestävä perustelu lähteä siitä, etteikö tällainen palvelustoiminta ja myös julkinen toiminta olisi todella kansantuloa nostavaa ja isen muodostamiselle ja jakamiselle välttämätöntä toimintaa.

Täällä aikaisemmin toveri Koivunen esitti sellaisia kantoja maatalouspolitiikasta, jotka minun mielestäni eivät ole ammattiyhdistysliikkeen kannalta hyväksyttäviä. Kyllä meidän täytyy työntekijäjärjestönä pyrkiä siihen, varmuudella siihen, että mitä pienemmällä ihmismäärällä ja ihmistyövoiman käytöllä, mitä pienemmällä maatalousväestöllä voidaan tuottaa meidän elintarvikkeitamme, sitä parempi se on hyvinvoinnille ja kokonaisuudelle. Maailmassa on sellaisia maita, jotka ovat omavaraisia elintarvikkeiden suhteen, jopa niitä vievätkin, ja niissä on maatalousväestö vain 10—15 % kokonaisuväestöstä. Selvin korkean elintason merkki on todella jokaisessa omavaraisessa maassa se, että siellä on pieni maatalousväestö.

Toveri Korhonen puuttui täällä meidän palkkapolitiikkaamme yleisesti. Hän totesi, että se ei ole kaikin puolin ollut onnistunutta ja onnellista. On selvää, että koskaanhan ei mikään politiikka ole kaikin puolin onnistunutta eikä onnellista, mutta minä olen täysin vakuuttunut siitä, että esim. nyt viime vaiheessa ei SAKilla ole ollut minkäänlaisia vaihtoehtoja harjoittamansa palkkapolitiikan suhteen. Ei kai toveri Korhonen voine tarkoittaa sitä, että meidän olisi tullut ottaa vastaan nämä vuodenvaihteen hinnankorotukset esittämättä mitään palkka-vaatimuksia? Ei sellainen vakauttamispolitiikka voi olla koskaan SAK:n politiikkaa, joka merkitsee vakauttamista palkansaajakunnan kustannuksella. Hän kosketteli hyvin läheltä kysymystä ammattiyhdistysliikkeen suhteesta politiikkaan ja meidän poliittisen vaikutuksemme lisäämiseen. On varmasti syytäkin tarkistaa suhdetta puolueisiin ja minä suosittelisin toveri Korhoselle sitä tietä, mitä länsimaissa on kuljettu. Tuollainen edistysellinen valtio, jossa todella työväenliikkeellä on sangen voimakas, usein valta-asema, on Englanti. Siellä on erinomaiset suhteet Labourpuolueen, työväenpuolueen ja ammattijärjestöjen kesken. Mutta siellä onkin asianlaita niin, että Labour-puolueen kongressissa noin 80 % edustaa ammattijärjestöjä, ts. on saatu tuollainen käytännöllinen riittävän tehokas pohja todella rakentavalle yhteistyölle.

Toveri Koskinen käsitteli asiaa, joka on sangen tärkeä, kysymystä palkkatilastoista, niiden kehittämisestä ja nimenomaan juuri työväenjärjestöjen, ammattiyhdistysliikkeen kontrollin saamisesta palkkatilastojen laskentaan ja niiden kokoamiseen. Mutta lienee syytä tässä yhteydessä huomauttaa, että parhaillaan on käynnissä sellainen työ, jossa myös SAK:n valvonnalla kaikki meidän palkkatilastomme, laskekoot ne kuka tahansa, työnantajat tai valtiovalta, tar-

kistetaan ja pyritään ne yhtenäistämään. On vakavasti myöskin SAK:n toimiston piirissä käsitelty kysymystä siitä, mitä mahdollisuuksia meillä olisi ryhtyä laskemaan omaa palkkaindeksiämme, järjestyneiden palkansaajain palkkaindeksiä. Tämä on sängen suuri kustannuskysymys, mutta epäilemättä se aika joskus tulee, jolloinko voimme ottaa aktiivisen otteen tähän asiaan.

Ystäväni Juutti puuttui nykyhetken kysymyksiin, siihen, miten inflaatiota voitaisiin torjua. On selvää, että yhden kierroksen, siis yhden palkankorotuskierroksen jälkeen ei vakauttamisen aikaansaaminen ole yhtään sen helpompaa kuin nytään. Mutta asianlaita on, ikävä kyllä niin, että näissä olosuhteissa me emme voi ajatella sitä, että me antaisimme vakauttamisen suorastaan ja pelkästään tapahtua omalla kustannuksellamme. Kyllähän milloin vain saadaan tähän inflaation päälle jonkinlainen sulkua, jos vain SAK ilmoittaa, että se luopuu niistä palkankorotuksista, jotka ovat meille tulossa ja oikeutettuja indeksisopimuksen mukaisesti, näitä näkymiä, joita puheenjohtaja Antikainen aamupäivällä täällä esitti. Kyllä kai niin voidaan vakauttaa, mutta ei SAK sitä tietä, tule koskaan sallimaan. Ne yritykset, jotka menivät talousneuvostossa karille uuden vakauttamisohjelman löytämiseksi, kaatuivat tällä kertaa pelkästään maataloustuottajain vastarintaan. On olemassa voimassaoleva laki maataloustulosta ja tuottajat ilmoittivat, että he eivät tästä laista tule luopumaan, ja että ei ole mahdollisuuksiakaan muuttaa sitä ennen tarkistusajankohtaa, jolloin tuotteiden hintoja tulisi nostaa, siis ensi syyskuun 1 päivästä lukien. Näissä olosuhteissa näytti täysin mahdottonialta enää löytää mitään kompromissilinjaa. On kuitenkin hyvin paljon mahdollista, että maataloustuottajat tämän ehdottoman kantansa vielä ottaisivat takaisin, jolloin uusia yrityksiä voitaisiin tehdä, mutta selvää on, että sellaista yritystä ei tulla tekemään, joka merkitsisi yksipuolista tinkimistä vain juuri palkansaajain osalta. Sellaiseen meillä ei ole mitään tarvetta, eikä meillä ole siihen myöskään syytä.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Minä katson, että tämän keskustelun piiriin ovat kuuluneet myöskin esitykset b 1:stä b 4:ään saakka sivulla 49, koska ne koskevat täysin samoja asioita^ tämä voitaneen todeta.

Puheenjohtajan tulkinta hyväksyttiin.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on tehty useampia eri muutosehdotuksia. Asia lähetettäneen muutosehdotuksilleen menennettelytapavaliokuntaan.

Kohdat b 1—b 3 lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Viranhaltijain palkkakysymys

Puheenjohtaja: Sivulla 49 kohta b 4: Viranhaltijain palkkakysymyksiä koskevia esityksiä, jatkuu sivulle 54, jossa on myöskin työvaliokunnan lausunto. Halutaanko keskustelua?

Keskustelu:

E. Taponen f Rautatieliäisten Liitto): En aikunut tässä tilaisuudessa käydä mitään romaania lukemaan, mutta otin kuitenkin tämän esitysvihkosen mukaani. Tässä on kohta n:o 8, jossa esitellään valtion viranhaltijain palkkauksen kehitys ja jotka esitykset heijastuvat JjvjjlItc:UA^{lrlm} Käymme esitykset lävitse.

Minä toistan tämän pyynnön edelleen nyt SAK:n tulevalle työvaliokunnalle, että sitä kiirehditään tämän asian tiimoilta pikaiseen päätökseen.

Martti Lahtinen (Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijain Liitto): Tämä on kohta, joka on minuakin kiukuttanut moneen kertaan. Mm. meidän liittomme piirissä tunnetaan tämän kalleusluokituksen nurinkuruus hyvin perusteellisesti. On todettava, ja minä rohkenen väittää, että kaupungeissa tarvikkeet ovat monta kertaa halvempia ja ne ovat parempia kuin mitä pystytään maaseudulle kuljettamaan. Jos maaseutulaiselle esim. tulee nälkä mennä elokuvia katsomaan, hänelle tulee tästä ylimääräiset kustannukset. Jos hän tarvitsee lääkärin, tai mitä tahansa, aina hänellä on paljon suuremmat kustannukset kestävänsä kuin sellaisella, joka asuu kaupungissa tai asutuskeskuksessa. Tämä esitys luokituksen tarkistamiseksi on muuttamiseksi on varmasti paikallaan ja asiallinen, ja minä rohkenen toivoa, että valittava SAK:n työvaliokunta kiinnittää tähän asiaan vakavaa huomiota ja koettaa tehdä meille maalaisillekin tässä asiassa oikeutta.

Erkki Toivo (Liiketyöntekijäin Liitto): Se epäkohta, että maa on jaettu neljään kalleusluokkaan, tunnetaan parhaiten liiketyöntekijäin keskuudessa, erit-täinkin maaseutuliikkeissä, joiden toimialoilla esiintyy kaikki nämä neljä kal-leusluokkaa. Teollisuushan, työskentelee pääasiassa liikepaikoilla, kaupungeissa ja kauppaloissa, jotka ovat kalliimmissa kalleusluokissa, missä harvoin esiintyy työntekijäin kohdalla useampia kalleusluokkia. Liiketyöntekijäin kohdalla esiin-tyy kuitenkin kaupunki kenties ensimmäisessä kalleusluokassa ja maaseutu toisessa, kolmannessa ja neljännessä. Työ on kuitenkin kaikille samanlaista. Monasti saattaa olla, että neljännessä kalleusluokassa elinkustannukset työntekijöillä ovat kalliit ja muut olosuhteet huonommat kuin ensimmäisessä luokassa, joten tuntuu epäoikeudenmukaiselta, että juuri näissä oloissa palkkaluokat järjestettäisiin näillä kalleusluokituksilla. Ryhtyisin kannattamaan, taikka suorastaan esittäisin, että kalleusryhmittäin järjestettäisiin niin, että ainakin milloin liikkeen keskus-paikka on korkeimmassa kalleusluokassa, liikkeen kaikki työntekijät olisivat samassa palkkausluokassa kuin mitä kalleimmassa palkkausryhmässä työsken-televät työntekijät ovat.

Eero Nurmi (Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto): Käsittääkseni täällä on puhuttu paikkakuntakalleusluokituksesta ja palkkaluokituksesta saman-aikaisesti. Viime vuoden loppupuolella antoi sosiaaliministeriö kunnallisille viran-omaisille kiertokirjeellä määräyksen perustaa paikkakunnille kalleusluokitus-toimikunnan, jonka tulisi tutkia ne suhteet, joita kullakin paikkakunnalla vallitsee sillä hetkellä. Paikkakunnat olivat eräissä suhteissa epäedullisessa asemassa. Meidän paikkakunnallemme asetettu toimikunta otti kohteet 24:sta kulutustarvik-keesta huomioonottaen vaatetustarvikkeet ym. Esim. Lohja on 17:ssä tapauksessa samassa kalleusluokassa kuin Helsingin kaupunki, joka on ensimmäisessä paikka-kuntakalleusluokassa. Ainoastaan 7 ryhmää on alapuolella. Kannattaa varmuuden vuoksi mainita, että kun Lohjalta lähtee ostamaan pukua, tienaa päivän palkan ja matkarahat. Minun käsittääkseni SAK:n työvaliokunnan tulisi kiirehtiä sosiaaliministeriötä tämän työni loppuunsaattamiseksi ja saattaa paikkakunta-luokat siihen asemaan, kuin ne todellisuudessa kuuluvat. Ei ole mitään syytä enää vitkastella asian käsittelyssä, sillä tavallisesti asiat hautautuvat veran alle, ja niitä käsitellään sen jälkeen, kun asia on pantu vireille.

Veikko Virtanen (Kirjatyöntekijäin Liitto): Esitys n:o 23 on Turun Rajatyöntekijäin Yhdistyksen esittämä, ja kun olen sen edustajana tavallaan täällä, on minun velvollisuuteni myös puuttua asiaan. Toivon sille myönteistä ratkaisua siitä huolimatta, että SAK:n työvaliokunta vetoaa asetettuun komiteaan, joka tutkii asiaa parhaillaan. Me olemme joutuneet matkalla Helsinkiin samoin kuin muualla -kaupungeissa ollessamme edustajatehtävissä ja muissakin toimisamme seuraamaan näitä elinkustannuksia, samoin kuin kalleusryhmityksiä ja todenneet niissä määrätynlaisia epäkohtia, jotka ovat jollakin tavoin ja nimenomaan tietysti puolueettoman elimen avulla saatava järjestykseen. On luonnontonta, että meidän mukanaamme oleva edustaja, joka tulee Kuopiosta, saa täältä ostetuksi talvisaikaan vaatteensa ja matkat ilmaiseksi, kuin jos ostaa samat tarvikkeet Kuopiosta. Kun tulimme oman liittomme edustajakokoukseen, tutkimme hintoja sekä Turussa että Helsingissä, ja totesimme samojen tarvikkeiden täällä olevan halvempia ja kauppasuhteiden samat kuin Turussa. Näin ollen katson, että SAK:n työvaliokunnan velvollisuus on hyvin tarkoin seurata nimenomaan paikkakunnan kalleusryhmitystä ja koetettava saada se oikeudenmukaiseen ratkaisuun mahdollisimman pikaisesti.

Johan Lönnroth (Merimies-Unioni — maist. S. Kiurun suomennos): Edustajakokouksen osanottajat! Kun on kysymys paikkakuntien kalleusluokituksesta, kuulin äsken mainittavan, että kun matkustaa Kuopiosta Helsinkiin, voi saada matkan maksetuksi sillä hinnanerotuksella, joka vallitsee Kuopion ja Helsingin tarvikkeiden välillä. Samoin on asianlaita Maarianhaminan kohdalta. Valitettavasti Maarianhamina kuitenkin, kuten uskoisin, kuuluu kolmanteen kalleusluokkaan. Mistä tämä johtuu, sitä ei tiedetä, mutta olen kerran huvikseni tutkinut kaalinpäiden hintoja. Helsingissä niiden hinnat ovat vähittäiskaupassa kaalia kohden 12—15 markkaan, Turussa 31 markkaa ja Maarianhaminassa 40—50 markkaa. Voimme todella matkustaa Maarianhaminasta Helsinkiin ja ostaa tiettyjä elintarvikkeita halvemmalla, kuin mitä me joudumme maksamaan niistä Maarianhaminassa. Esim. puku maksaa tavallisesti Maarianhaminassa 2 000,—3 000 markkaa enemmän. Tästä syytetään kuljetuskustannuksia, mutta ne eivät millään tavalla tule niin suuriksi, jos otetaan esim. puku ja punnitaan sen paino kiloissa.

Otaksun, että monet Maarianhaminassa ovat kiinnostuneita siitä, jos jotakin voidaan tehdä sen asian hyväksi, että Maarianhamina on kolmannessa kalleusluokassa, vaikkakin me ruoka-aineita ostaessamme saamme maksaa monta kertaa enemmän kuin esim. Helsingissä vihanneksista. Täällä kyllä luullaan, että me ostamme Ahvenanmaalla kalaa halvalla sen vuoksi, että me osittain olemme kalastajia, mutta se on täysin väärä käsitys. Me saamme maksaa Maarianhaminassa kalasta yhtä paljon, kuin mitä te maksatte täällä Helsingissäkin.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa ei ole tehty poikkeavia esityksiä työvaliokunnan ehdotukseen nähden, joten työvaliokunnan ehdotus hyväksytään. Työvaliokunnan lausunto hyväksyttiin.

Muita palkkapolitiikkaa koskevia esityksiä

Puheenjohtaja: Käsiteltäväksi otetaan kohta b 7: "Muita palkkapolitiikkaa koskevia esityksiä".

ruumiillisia vaurioita poikien ymmärtämättömyydestä jne. Kehoitaisin SAK:ta Ja_SAK:n työvaliokuntaa tästä syystä kiinnittämään asiaan vakavaa huomiota. Mikäli mahdollista olisi saatava lailla tehokkaasti suojatuksi nuorten väärinkäytön mahdollisuus, että heidän fyysillinen edellytyksensä huomioitaisiin. Työpaikoilla, joilla olen ollut, on tällaisia nuoria joutunut siirtymään sellaisiin paikkoihin, mikä ei ole ollut ollenkaan heille eduksi. Tämä on vakava asia vielä siinäkin suhteessa, että tähän asemaan voivat joutua meidän omat poikamme, eikä ole mitenkään hauskaa, kun he tulevat kotiin ja kertovat, että heillä on niin ja niin raskaita töitä. Niistä voi olla vakavia seurauksia.

Vilho Suosallo (Muurarien Liitto): Täällä ed. Järvenkorpi ja ed. Rätty kiinnittivät huomiota ns. Lapin lisään. En halua toistaa, mitä he täällä puhuivat, mutta totean, että Lapin lisä ei ole yksinomaan sodan jälkeinen tuote, vaan jo ennen sotaa se oli ns. epävirallisena palkkalisänä, joka tällöin perustui lähinnä niihin olosuhteisiin, jotka tänäkin päivänä ovat siellä vallitsemassa.

Kun valtioneuvosto noin v. 1950 poisti Lapinlisän urakkatyöstä, perustui tämä siihen, että hävitetyn alueen luonne on loppunut ja Lappi on jälleen rekennettu. Tämän jälkeen jäi voimaan sosiaaliministeriön määrättäväksi tuo ns. aikapalkkoihin tuleva Lapinlisä. Tämän valtioneuvoston toimenpiteen jälkeen ovat kuitenkin niin kunnat kuin valtiokin vuosi vuodelta ryhtyneet määrätietoisesti taistelemaan koko Lapinlisän poistamiseksi. Käsitykseni on, että jos tämä kysymys jää yksinomaan Lapin väestön hoidettavaksi, niin tuksin kykenemme asemaamme ja etujamme puolustamaan, vaan se vaatisi koko ammattiyhdistysliikkeen voiman. On lisäksi sanottava, että tämä kysymys koskee kaikkia palkannauttijoita Lapin alueella. On myönteinen piirre, että tätä kysymystä ovat olleet kaikki palkannauttijapiirit, myöskin SAK:hon kuulumattomat virkamiesryhmä, yhdessä toisten kanssa ajamassa, ja toivoisinkin, että tuleva työvaliokunta kääntyisi myöskin eduskuntaryhmien puoleen, sillä tämä kysymys tuntui senluontoiselta, että se saisi siellä laajempaakin kannatusta. Yhdyn kannattamaan ed. Järvenkorven tekemää ehdotusta.

Viljo Pousi (Metallityöväen Liitto): Hyvät edustajakokoustovertit! Koska tähän esityslistaan on liitetty esitys numero 26, joka koskee vuosilomapalkan maksamista, niin täytynee siitä mainita muutama sana.

Täällä esityksessä ilmenee, että vuosiloman palkka määritellään urakkatyöntekijöitten kohdalla siten, että kolmen kuukauden keskiansio jaetaan 75:llä. Kuitenkin toteamme, että tämä 75, joka on määritelty keskimääräiseksi jakajaksi, ei tee oikeutta meille urakkatyöntekijöille. Tässä mielessä olisi kohtuullista toivoa, että urakkatyöntekijät asetettaisiin samaan asemaan muitten työntekijöitten kanssa ja huomioitaisiin ne puutteellisuudet, joita tämä kohta koskee. Mehän tiedämme, että se ei edellytä arkipyhien vähentämistä jakajasta, ja juuri näitä arkipyhiäkin sisältyy juuri lomaa edeltäneeseen kolmeen kuukauteen huomattavan paljon. Samoin Työnantajain Keskusliitto toteaa, että lyhennetyn työviikon johdosta annettavia palkattomia vapaapäiviä ei myöskään vähennetä tästä jakajasta, eikä palkattomia aattopäiviä, jolloin työehtosopimuksen, työsäännön, työaikalain ja jo vakiintuneen tavan mukaan ei tehdä työtä. Nämä kaikki yhdessä muodostavat jo niin huomattavan vähennyksen normaaliin jakajaan, että se ei tee oikeutta urakalla työskenteleville työntekijöille.

Edustajakokous kai toivoo, että työvaliokunta kiinnittää vastaisuudessa näihin tapauksiin suurempaa huomiota. Täällä on kyllä todettavissa, että työneuvosto

on aikanaan käsitellyt näitä kysymyksiä, jolloin on tehty myöskin päätös, mutta vähän vastoin meidän työntekijöitten käsityksiä. Näin on tietysti annettu työnantajalle vähän niinkuin oikeutta näissä kysymyksissä. Toivottavasti tulevaisuudessa näissä tapauksissa voidaan katsoa, että meille työntekijöille luetaan hyväksi kaikki ja siis tästä jakajasta vähennetään kaikki mahdolliset päivät, mistä tähän asti on aiheutunut epäoikeudenmukaisuutta kesäloma-ansioihimme.

Tässä mielessä yhdyn kannattamaan Suomen Jalometallityöntekijäin Liiton Turun osaston tekemää ehdotusta.

Eino T a p o n e n (S. Rautatieläisten Liitto): Täällä on jo laajasti selostettu tuota Lapinlisän nimellä kulkevaa palkanlisäystä Lapin läänin alueella, jotenka on tarpeetonta tässä yhteydessä käydä sitä laajemmin selvittelemään. Voin kuitenkin todeta entisenä työntekijänä Lapin alueella, että emme me rintamaan asukkaat suinkaan kadehdi niitä, jotka ovat ilman omaa syytään joutuneet tuonne pohjoiseen. Me suomme täydellä syyllä pienen lisäyksen, joka heille nähdäksemme kohtuudella kuuluu, siksi vaikeat ovat ne tehtävät ja toimintamahdollisuudet, mitkä vallitsevat perimmäisen Lapin alueella. Yhdyn täydellisesti edellisiin alustuksiin ja kannatan ehdotusta.

Erik K l o c k a r s (Elintarviketyöläisten Liitto — (maist. S. Kiurun suomenoksen mukaan): Arvoisat kokousedustajat, toverit! Ollessamme kokoontuneina SAK:n edustajakokoukseen haluaisin kiinnittää kokousedustajain huomiota ammattiyhdistysliikkeen nuorisotyöhön sekä ammatinvalinnan ohjaukseen. Varmainkin kaikille on selvää, että nuorisosta meidän tulee ammattiyhdistysliikkeessä huolehtia. Ilman liikkeen jälkikasvuahan menee vanhempien tovereiden työ hukkaan. Tämän vuoksi SAK:n velvollisuus on antaa tarvittaessa tuki aikaisempaa tehokkaammalle nuorisotyölle ammattiyhdistysliikkeessä. Osastossamme työskentelevät toverit ovat voineet todeta nuorison välinpitämättömyyden ammattiyhdistysliikettä kohtaan. Tämä todistaa, ettei riittävää kasvatus-työtä suoriteta. Oikeammin sanoen olisi tutkittava, mitkä työmuodot kiinnostavat nuorisoa ja saavat heidät mukaansa. Nuoriso on tunnetusti radikaalista ja edistyksellistä, mutta samalla se on vaativaa. Yleislakon aikana todettiin tyydytyksellä, miten aktiivisesti nuoriso osallistui lakkoon sekä lakkovahteina että viihdeohjelman suorittajina. Mutta lakon jälkeen nämä nuoret katosivat ja juuri he ovat monasti niitä, jotka kieltäytyvät nyt osallistumasta ammattiyhdistystoimintaan. Tähän* vaikuttaa suureksi osaksi se onneton sopimus, joka SAK:n ja työnantajain kesken solmittiin alle 18-vuotiaiden ja oppipoikien palkoista, jotka kohosivat vain 8 markkaan tunnilta. Lakon aikainen aktiivisuus loppui lyhyeen tämän onnetoman sopimuksen vuoksi. Joka tapauksessa heikensi tämä sopimus jäsenhankintaa nuorison keskuudessa. Tässä kohdin täytyisi saada korjaus aikaan. Korjaus olisi tehtävä oppilaspaikkoihin, jotka — kuten kaikki tiedämme — ovat liian alhaisia. Puhuessamme oppilaista ja heidän palkoistaan nousee eteemme ongelma, joka pitäisi pian ratkaista. Jokaisen tulisi huomata, ettei ammatikoulutus ole sellaista kuin sen pitäisi olla, ei palkan eikä opetuksen puolesta. Tässä täytyisi saada muutos aikaan. Työnantajain ei tulisi sallia mielivaltaisesti käyttää oppilaita hyväkseen. Tavallisestihan on niin, että oppilaat saavat suorittaa kaikenlaista työtä työpaikalla, muttei ammatikoulutukseen liittyvää. On todettu, että työnantajat mielellään pestaavat työntekijöitä oppilaina, antavat mielensä mukaisen palkan ja sitten panevat oppilaat likaiseen ja raskaaseen työhön, useinkin sellaiseen, jolla ei ole mitään tekemistä itse

man toteuttamisessa on päästy verrattain vähän. Sen vuoksi on syytä, kuten tässä esitysviikkosessa nyt esitetään, pyrkiä konkretisoimaan ohjelmaa tietyillä yksityiskohdilla.

Työvaliokunnan lausunnossa on tehtyjen esitysten nojalla mainittu eräitä sellaisia verotusta koskevia asioita, joiden eteenpäin viemiseen SAK:n työvaliokunnan pitäisi täst'edes myötävaikuttaa. Nämä esitykset ovat kaikki sellaisia, että niihin voidaan yhtyä. Erikoisesti haluaisin korostaa lausunnossa a), b) ja c) kohtien osalta sitä, että kehitys verotuksessa on viimeisten 10—15 vuoden aikana kulkenut jatkuvasti aina näihin asti siihen suuntaan, että palkansaajain osuus verrattuna muunlaisten veronmaksajain osuuteen on verotuksessa hyvin voimakkaasti kasvanut.

Kuitenkin tiedetään ja voidaan todistaa, ettei ole olemassa mitään sellaisia tosiasiallisia seikkoja, jotka tukisivat tällaista kehitystä. Sen vuoksi tälle kokoukselle esitetty toimenpiteet edesauttavat suhteiden palauttamista ennalleen, ja niiden hyväksi pitäisi nyt tehdä kaikki voitava. En halua näihin mainittuihin a), b) ja c) kohtiin tehdä mitään muita huomautuksia kuin c) kohdassa mainittuun luettelon tapaiseen, johon haluaisin lisätä sellaisen kohdan kuin liike- ja tuotantolaitosten nykyisin verotuksessa salaamat tulot. Niiden alistaminen verotukseen olisi myös sellainen toimenpide, johon tulevaisuudessa pitäisi kiinnittää huomiota.

Sen sijaan tässä lausuntoehdotuksessa on mielestäni eräs puute. Voidaan tietenkin sanoa, että ammattiyhdistysliikkeen tehtävänä on pääasiassa kohdistaa toimenpiteensä ja työskentelynsä palkkatyöläisten hyväksi. Se on tietysti aivan oikein. Mutta me tiedämme, että meidän maassamme on suuri joukko osittain maataloudessa työskenteleviä henkilöitä, nimittäin pienviljelijöitä, jotka eivät saa koko toimeentuloaan maataloudesta, vaan joutuvat olemaan osan aikaa myös palkkatöissä. Sen lisäksi, että me palkkatulojen verotukseen nähden vaadimme heidän kohdaltaan parannusta, pitäisi myös maatalouden verotukseen tehdä eräitä muutosesityksiä.

Sen vuoksi ehdotan, että työvaliokunnan esittämään lausuntoon lisätään a), b) ja c) kohtien lisäksi uusi kohta d), jonka sanamuoto voisi olla esim. seuraavan tapaan: "että pyrittäisiin maatalouden verotuksessa saamaan aikaan sellaiset muutokset, että nykyisestä isännän ja perheen jäsenten työn verottamisesta luovutaan ja omaisuuden verotus rakennetaan pinta-alan verotuksen mukaan siten, että vero suuremmilla tiloilla on suhteellisesti korkeampi kuin pienillä".

Tähän sanamuotoon nähden voidaan tietysti tehdä muutoksiakin. Pääasia mielestäni on se, että ajatus pienviljelijäin verotuksen helpottamisesta maatalouden verotuksessa tulisi tässä kokouksessa jo tämän päätöksen yhteydessä hyväksytyksi.

Toinen aivan pieni muutosesitys, joka minulla olisi, koskee työvaliokunnan lausunnon lopussa olevaa ajatusta valtion- ja kunnallisveron yhdistämisestä. Annan kannatukseni tälle ajatukselle, mutta haluaisin siihen lisätä, että tämä yhdistäminen ei saisi rajoittaa tai pienentää kuntien elimillä nyt olevaa oikeutta vaikuttaa veroviranomaisten valintaan. Sen vuoksi ehdottaisin, että tähän lausunnon loppuun lisättäisiin vielä yksi lause, joka kuuluisi: "Yhdistäminen (so. verotuksen yhdistäminen) tulee kuitenkin tapahtua niin, että kunnat säilyttävät oikeuden verottajain enemmistön valintaan." — Muuten kannatan lämpimästi työvaliokunnan ehdotusta.

Kalle Oksa (Muurarien Liitto): Äskeisen puheenvuoron käyttäjä teki esityksen pienistä muutoksista tähän verotuskohtaan, ja lähdän häntä kannattamaan.

Koska kuitenkin on olemassa sellainen asia tässä verotuskysymyksessä, jota ei varsinaisesti ole esityslistalla nähty, haluan sen tuoda julki siinä mielessä, että se myöskin menettelytapavaliokunnassa otettaisiin huomioon. Se koskee päivärahakysymyksiä.

Meillä päivärahat ovat verotonta tuloa niillä työläisillä, jotka työnantajan vakituksessa palveluksessa joutuvat matkatöihin. Mutta meillä on olemassa myös sellaisia ns. irrallisia ihmisiä, kuten rakennusalan ihmiset ja ehkäpä paljon muita toisillakin aloilla, jotka eivät saa tätä päivärahaa verottomana nykyisen lainsäädännön puitteissa. Kuitenkin samanlainen kustannustaso, siis kustannusten kalleus, vieraalla paikkakunnalla rasittaa aivan samassa määrässä tämän laatuista työntekijäjoukkoa, jolla ei ole oikeutta verottomaan päivärahaan.

Meillä on työehtosopimuksilla päivärahat sovittu, joten tässäkin mielessä ei voida kohtuuttoman suurista päivärahoista puhua.

Toivoisinkin näillä esityksilläni, että menettelytapavaliokunnassa käsiteltäisiin myöskin tämä kysymys muiden veroasioiden yhteydessä.

Veikko Virtanen (Kirjatyöntekijäin Liitto): Otin puheenvuoron tässä verotuskysymyksessä sen takia, että sattui humoristinen tapaus oman veroilmoitukseni suhteen. Ilmoitin siinä tavanomaisesti Kirjatyöntekijäin Liiton työttömyyskassan osan jäsenmaksuista, 4 mk viikossa, mikä teki vuodessa 208 mk. Kun menin sitten verotuksen tapahduttua tutkimaan tätä asiaa, oli verotukseni muuten oikein suoritettu, mutta tässä oli vedetty "henkselit" tämän 208 markan yli.

Tämä on tietenkin humoristista sikäli, että näin pikku summia merkataan, mutta katsoisin asian periaatekysymykseksi, koska mm. poliisit, jotka kuuluvat ns. verorahastoon, voivat vähentää nämä maksut verotuksessa, samoin virka-suhteessa olevat virkamiehet. Näin ollen katsoisin myös, että niille, jotka kuuluvat ammattiyhdistysliikkeeseen — ja siihen nykypäivinä kaikkien palkkatyöläisten tulisi kuulua — myös vähennettäisiin veronalennus siltä kohdalta.

En tässä halua, koska SAK:n työvaliokunta on tehnyt hyvän esityksen, millään tavalla muutta sitä, mutta halusin tuoda tämän esille eräänlaisena piirteenä nimenomaan siksi, että kaikkien palkkatyöläisten kohdalta pyrittäisiin jäsenmaksut saamaan samanarvoisiksi, siis 1 % tuntipalkasta tämä jäsenmaksu. Näin ollen myöskin katsoisin, että tällainen jäsenmaksu olisi saatava veronalennukseen". Näin se myös yhdistäisi palkkatyöläisiä, koska se silloin katsottaisiin koko maan palkkatyöläisiä koskevaksi järjestelyksi.

Väinö Lipponen (Rakennustyöläisten Liitto): Haluaisin tässä yhteydessä kosketella samaa kysymystä, jota täällä jo käsiteltiin ja joka ei ole tässä esityksessä, tätä päivärahan verotuskysymystä. Minulla on henkilökohtainen tuntemus siitä, miten päivärahoja, jotka meillä ovat työehtosopimuksen mukaisia, lähdetään verottamaan. Ja kysymys on kuitenkin huomattavista summista, henkilökohtaisesti on kohdistunut minuun yli 40 000 markan verotus päivärahoista. On palkallaan, niinkuin toveri Oksa esityksessään huomautti, että tämä kysymys myös otettaisiin menettelytapavaliokunnassa käsiteltäväksi.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on tehty kirjallinen muutos-ehdotus työvaliokunnan esitykseen. Asia lähdettäneen menettelytapavaliokuntaan. Asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

koukseen on tullut yli 700 esitystä, ja tästä määrästä on esityksien kokoaminen voitu suorittaa näin hyvin, kuin tässäkin kokouksessa on esillä, niin tuskin siinä tulevaisuudessakaan tulee olemaan suurempaa haittaa. Esittäisinkin, että sääntöjen tämä kohta pidettäisiin entisellään.

Ville Suosalo (Muurarien Liitto): Kannatan toveri Leskisen tekemää muutosehdotusta SAK:n sääntöihin.

Uuno Syrjä (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät edustajatoverit! Meillä usein korostetaan sitä, että säännöt ovat ne ohjeet, joiden perusteella me toimimme. Näinhän asianlaita todellisuudessa onkin. Olemme laatineet järjestömme säännöt toimintaamme ohjaamaan sekä huolehtimaan niitä tavoitteita ja tehtäviä, mitkä järjestömme jäsenet itselleen ovat asettaneet. Nämä ohjeet eivät kuitenkaan saa muodostua meidän omiksi kahleiksemme, vaan niiden on oltava joustavia ohjaamaan meidän toimintaamme juuri sen puolesta, mitkä toimintaohjeet olemme itsellemme asettaneet.

On selvääkin, että sellaisessa järjestössä kuin ammattiliitto ei voi tulla kuuluviin jokaisen yksityisen ihmisen tahto. Mutta toisaalta pitää olla myöskin mahdollisuus, että esiin tulee mahdollisimman monen yksilön yhteistahto.

Kun katsomme Suomen ammattiyhdistysliikkeen toimintaa kuluneina vuosina, niin ei ole läheskään varmaa siitä, että toimintaohjeenamme olisi ollut mahdollisimman monen yksityisen jäsenen yhteistahto. Monet ratkaisut on tehty siten, että jäsenistö ei ole voinut sanoa niistä mielipidettään. Ratkaisuja tehtäessä on vedottu siihen, että ratkaisulle on luotu mahdollisuudet silloin, kun on valittu johto maamme ammattiyhdistysliikkeelle. Jos olemme kirjaimellisia, niin tähän kohtaan voidaan vedota, mutta aivan yhtä hyvällä syyllä voidaan sanoa päinvastaistakin. Ensinnäkin on muistettava, että vaikka edustajakokouksessa on valittu liikkeelle johto, ei sille ole annettu rajatonta valtaa toimia oman harkintansa mukaan eikä vastoin järjestömme demokraattista sisältöä. Ei voida sanoa, että valittu johto olisi menetellyt oikein varsinkaan silloin, kun on tehty ratkaisuja tiedustelematta jäsenistön mielipidettä. Kuluneiden vuosien aikana on tehty monta ratkaisua, jotka ovat vaikuttaneet jäsenistöön välittömästi, heidän taloudelliseen asemaansa ja siis koko heidän elämäänsä. Nämä ratkaisut ovat saaneet varsin laajojen jäsenjoukkojen arvostelut osakseen.

Kun ammattiyhdistysliike on vapaa yhteenliittymä, on tärkeätä, että jäsenten mielipide tulee ratkaisuja tehtäessä esille. Jos sääntöihin vedoten toimintaa ohjataan yksipuolisesti ylhäältä tulevan holhouksen periaatteen mukaisesti, silloin ei seurata vapaan yhteenliittymäjärjestön henkeä ja periaatetta.

Kehitys maamme ammattiyhdistysliikkeen palkka- ja työehtosopimuspolitiikassa on johtanut siihen, että ns. suurilla ratkaisuilla on ennakolta sidottu liittojen toimintamahdollisuuksia. Toisaalta on tietysti hyvää, että tässä tärkeässä kysymyksessä käytetään koko ammattiyhdistysliikkeen voimaa, mutta on väärin, että sen avulla sidotaan koko toimintamme. Kyllä meidän on nähtävä tässä, että kapitalistinen epätasaisuus vallitsee niin työmarkkinoilla kuin talouselämässä yleensäkin. Kysynnän ja tarjonnan laki vallitsee edelleenkin koko kapitalistisessa yhteiskunnassa, siitä ei päästä yli eikä ympäri, puhutaanpa suunnitelmallisuudesta mitä tahansa, lasta johtuen on väärin kahlehtia jollakin kokonaisratkaisulla koko liikkeen toimintamahdollisuudet. Ei maamme ammattiyhdistysliike ole sellaisessa asemassa, että se pystyisi jokaisella alalla sanelemaan juuri oikeat elinehdot tai että se pystyisi turvaamaan työ- ja toimeentulomahdollisuudet

kaikille. Kaikilla aloilla tilanne on erilainen. Siksi ei kaikkia asioita voida ratkaista saman kaavan mukaisesti. Meidän on aina. muistettava, miksi jäsenet liittyvät järjestöön. Ne tekevät sen siksi, että saisivat paremmat taloudelliset edut. Tähän tähtäävää toimintaa ei missään muodossa saisi rajoittaa. Sääntöjen perushenki on se, että SAK:n työvaliokunta ei voi kieltää jäsenliiton aloittamaa taistelua. Tämän puolesta puhuu jo sekin, että sääntöjen 13 §:n 15. kohdassa sanotaan mm., että "ellei jäsenliitto suostu taistelua lopettamaan, voi työvaliokunta lopettaa keskusliiton avustuksen". Tässäkin siis kysymys on vain avustuksen lopettamisesta, ei taistelun kieltämisestä. Poikkeuksen tähän tekee ainoastaan 13 §:n 7. kohta, jossa käsitellään kannatuslakkoa. Siihen vaaditaan SAK:n työvaliokunnan lupa. Tämä tuntuukin luonnolliselta, sillä silloin on kysymys lakon laajentamisesta. Muualla sääntöjen kohdissa ei sanota, että jäsenliitto ei voi. itsenäisesti aloittaa taistelua, eikä myöskään sanota, että jäsenliiton on työehtosopimusten parannusesityksiinsä saatava ehdottomasti SAK:n työvaliokunnan lupa. Tällaisia rajoituksia ja pakkomääräyksiä ei ole siksi, että ne olisivat vastoin järjestömme demokratiaa ja vastoin liittojen itsenäistä toimintamahdollisuutta.

Valitettavasti on käytännössä viime vuosien kuluessa SAK:n työvaliokunnan taholta pyritty tulkitsemaan sääntöjämme siten, että jäsenliittojen toimintamahdollisuuksia on rajoitettu. 1930-luvulla ei tullut kysymykseen, että SAK:n johdon taholta olisi tulkittu sääntöjä siten, että jo työehtosopimuksen esitysvaiheessa esitetään liitoille kielteinen vastaus ja että olisi rajoitettu niitä vaatimuksia, joita liitoilla on esitettävänäan työnantajille. Toisaalta ei SAK:n taholta myöskään 1930-luvulla tulkittu sääntöjä niin, että olisi kielletty liittoja tai niiden osastoja toimimasta oman harkintansa mukaan. Rajoitukset kohdistuivat vain siihen, että vastuu taistelun epäonnistumisesta lankesi liitolle tai osastolle.

Koska kehitys on jatkuvasti kulkemassa siihen suuntaan, että liittojen itsenäisyyttä rajoitetaan entistä enemmän näissä kysymyksissä, niin silloin on sääntöihin saatava tässä suhteessa muutos. On väärin, että jos jollakin alalla näyttää olevan mahdollisuuksia taistelun avulla saada parannusta työehtoihin, tämä mahdollisuus ilman yrittämisoikeutta jo omassa keskuudessa tyrmätään. Jos katselemme aikaa taaksepäin, niin me näemme, että palkkaliil¹^keet, jotka ovat olleet tuloksellisia, ovat kohottaneet myöskin huonommin järjestyneiden alojen työläisten palkkatasoa. Työnantajain taholta vastustetaan parannuksia työehtoihin aina niillä väitteillä, että jos me hyväksymme tämän, silloin sitä vaativat muutkin. Työnantajat tietävät, mitä merkitsee asteen eteenpäin meno ja periksi antaminen jollakin alalla. Se merkitsee sitä, että se, mikä tänä päivänä on metallityöläisillä, on huomenna rakennustyöläisillä kuvaannollisesti sanottuna.

Annettakoon SAK:lle ohjaava oikeus, se on oikein, mutta kaiken toiminnan rajoittain²oikeus, se on väärin.

Toinen kysymys, johon haluaisin kiinnittää huomiota, on avustuskysymys. Aikanaan nousi esiin kysymys, miten suoritetaan avustukset lakosta, jonka keskusliitto on julistanut. SAK:n nykyiset säännöt eivät tunne avustuksissa muuta kuin avustuksen puolustustaistelussa. Nyt oli kysymyksessä puolustustaistelu ja oli selvää, että SAK osallistui lakkoavustuksiin. Miten olisi silloin asia, jos kysymyksessä olisi ollut hyökkäyslakko. Nykyisten sääntöjen mukaan ei keskusliitto olisi avustuksilla lainkaan osallistunut avustuksiin. Tämä on epäjohdonmukaista, kun otetaan huomioon, että hyökkäyslakkomahdollisuuskin on sentään olemassa. Toisaalta koko lakkoavustuskysymys oli hyvin sekainen, eri liitoilla on erilaiset varat ja erilaiset säännöt ine. Luonnollista on, että kun kysymyksessä on taistelu, jossa kaikki ovat mukana, että kaikki lakossa olevat olisivat samassa asemassa, joko niin, että he saavat saman avustuksen, tai niin, kuten nyt tehtiin, että avustus jaettaisiin solidaarisen linjan mukaan, vain välttämättömässä tarpeessa oleville. Voidaan tietysti «anoa, että tällaiset tapaukset ovat

harvinaisia ja tällaisten tapausten varalta voidaan aina varautua, mutta kun tietää, minkälaisen sekaannuksen tämä aiheutti ja aiheuttaa vieläkin, silloin ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että jokin selvä toimintaohje tällaisten tapausten varalta pitäisi olla.

En lähde perusteluissa esittämään laajempia esimerkkejä, viittaen vain niihin kokemuksiin, joita vannaan teillä jokaisella on ollut.

Kaiken tämän perusteella esitänkin työvaliokunnan esittämien sääntöjen muutosten ja toveri Leskisen tekemien muutosesitysten lisäksi seuraavia muutoksia:

Sääntöjen 13 §:n 2. kohdassa muutettaisiin sana "päättää" sanaksi "mielipiteensä", siis tulisi näin: "...ja tiedoitettava mielipiteensä viipymättä..."

4. kohta muutettaisiin loppulause näin kuuluvaksi: "...ja harkitsee sekä lausuu käsityksensä työtaistelun aloittamisen mahdollisuudesta.", sekä lisättäisiin: "Jos jäsenliitto aloittaa avoimen työtaistelun, jonka suheen työvaliokunnan kanta on ollut kielteinen, niin SAK:n työvaliokunta ei ole vastuussa aloitetusta työtaistelusta."

Sen lisäksi saman §:n 13 kohtaan — (Puheenjohtaja: Aika!) — tämän uuden kohdan minä jätän puheenjohtajalle, kun en ehdi sitä lukea.

Emil H a u k k a m ä k i (Rakennustyöläisten liitto): Hyvät edustajatoverit! Minun huomiotani kiinnittää näiden sääntöjen 10 §:n 1. kohta, jossa sanotaan seuraavaa, "Keskusliiton palveluksessa pidetään varsinaisen edustajakokouksen valitsemina keskusliiton puheenjohtaja sekä toinen puheenjohtaja. Tämän lisäksi työvaliokunta kiinnittää keskusliiton palvelukseen sihteerin, taloudenhoitajan ja muita toimihenkilöitä tarpeen mukaan."

Kun meillä viimeaikaisen käytännön mukaan on tullut käytäntöön keskusjärjestössämme nimitys pääsihteerin, ja kun yleensä myöskin jäsenjoukkojen keskuudessa on sellainen käsitys, eikä olekaan väärä käsitys, että myöskin tuo keskusjärjestön pääsihteerin on asioista vastuussa, mutta näiden sääntöjen perusteella hän on vain varsinaisesti työvaliokunnan palkkaama toimihenkilö, eikä siis ole siinä määrin asioista vastuussa kuin edustajakokouksen valitsemat toimihenkilöt, niin edelläolevaan viitaten minä rohkenenkin esittää sääntöjen 10 §:a 1 kohtaan sellaista muutosta, joka edellyttäisi, että myöskin keskusjärjestön pääsihteerin valittaisiin varsinaisessa edustajakokouksessa, ja ehdotankin siis 10 §:n 1. kohdan kuuluvaksi seuraavaan tapaan:

"Keskusliiton palveluksessa pidetään varsinaisen edustajakokouksen valitsemina keskusliiton puheenjohtaja, toinen puheenjohtaja ja pääsihteerin", jne.

Erkki P a s t i n e n (Rautatieläisten Liitto): Pyydän saada kannattaa toveri Haukkamäen äsken tekemää esitystä sääntöjen 10 §:n kohdalla. Perustelen sitä sillä, että käytäntö on tällaiseksi muodostunut, että meillä ammattiyhdistysliikkeessä on 3 henkilöä aina ollut kärkipaikoilla ratkaisuja tehtäessä, joten heillä pitäisi olla myöskin sama paikka, jossa heidät valitaan tehtäviinsä.

Arvo S i r o (Kiinteistötyöntekijäin Liitto): Esillä olevaan asiankohtaan on liittomme, jota edustan, tehnyt kaksi esitystä, joista toinen kiinnittää huomiota siihen, että silloin kun jokin jäsenliitto ei ole palkkaneuvotteluissa päässyt vähääkään eteenpäin ja se pyytää lakkolupaa keskusjärjestöltä, se tulisi antaa. Toisessa esityksessä lähden siitä, että SAK:n sääntöjen 10 §:ä muutetaan

siten eräältä kohdaltaan, että avustus taloudellisesti heikoille liitoille niiden työtaisteluun lähtiessä turvattaisiin. Viime vuonnahan jouduimme irtisanomaan sopimuksemme tammikuussa ja kun syksyyn mennessä ei oltu todella päästy palkka-asioissa vähimmässäkään määrässä eteenpäin, olimme pakotetut pyytämään keskusliitoltamme työtaistelulupaa, jonka keskusliitto myönsikin siinä mielessä, että me saimme esittää työnantajapuolelle uhkavaatimuksen työtaisteluun lähdöstä. Kun työtaisteluun lähtö kehittyi sitten välttämättömäksi tosiasiksi ja kun jouduimme uudelleen kääntymään SAK:n puoleen, niin SAK ei kuitenkaan tuota lakkolupaa meille myöntänyt. Tämä oli minun nähdäkseni valitettava teko lähinnä juuri siitä johtuen, että kun koko vuoden kestäneissä neuvotteluissa työnantajapuoli ei ollut luvannut markan markkaakaan, tuntui omituiselta tällainen veto, että tuota lakkolupaa ei meille myönnetty. Valitettavinta oli asiassa myöskin se, että Palkkatyöläinen kirjoitti asiasta siten, että muka jäsenäänestyksellä saatu tulos lakkoon lähdöstä ei ollut riittävä, ja myöskin veti esille sen, että liiton taloudellinen asema oli sellainen, ettei se olisi pystynyt avustamaan lakkolaisia. Todella voidaan sanoa, että jäsenäänestykseen otti pieni osa liiton jäsenistä osaa, mutta kuitenkin se täytti liiton sääntöjen määrän. Totuus on myös se, että liitolla ei ole rahavaroja avustaa lakkoon lähtijöitä. Mutta meillä oli tietoisuus siitä, että talonmiesjoukko on sellaista yksimielistä joukkoa, joka tietää alennustilansa, missä se näihin asti on ollut. Haluan vain mainita sen, että kun v. 1949 talonmiehet kävivät kuukauden kestävänsä lakon, lakkolaisia ei avustettu markan markalla, mutta siitä huolimatta he kestivät työtaistelunsa. Tämä oli myöskin SAK:n tiedossa, ja tällöin jouduimme kyllä SAK:lta pyytämään, avustusta lakkoon lähteville, mutta tällöin me emme saaneet tuohon kirjeeseemme SAK:lta edes vastausta, joka sekin oli tietysti valitettava teko.

Olemme pitäneet toisessa esityksessämme lähtökohtana juuri sitä, että SAK:n sääntöjä muutettaisiin siten, että jos sellainen heikossa asemassa oleva liitto, kuin on esim. meidän liittomme taloudellisesti, joutuu ja saa SAK:lta lakkoluvan, että myöskin SAK sääntöjen mukaan tukisi tällaista liittoa taloudellisesti. Jos näin ei käy, niin lähivuosina me emme pysty lakkoo käymään lainkaan, jos SAK evää meiltä lakko-oikeuden lähinnä siitä johtuen, että liiton taloudellinen asema on heikko.

Esitänkin siis, että se sääntökohta, jonka me olemme esittäneet, tulisi hyväksyttävä tässä edustajakokouksessa siten, että SAK:n tulisi kaikessa tapauksessa avustaa taloudellisesti heikkoja liittoja, vaikkakin ne joutuisivat käymään sanotaan nyt hyökkäystaistelua. SAK:n sääntöjen mukaan SAK tukee liittoja vain silloin, kun on kysymys puolustustaistelusta, mutta tähänkin voisimme vielä lisätä sen, että viime aikoina, viime vuosina käydyt lakot ovat olleet kaikki puolustustaistelulakkoja, sillä kaikissa on kysymys ollut vain siitä, että kun hinnat ovat menneet edellä, niin palkkatyöväestön on täytyntä saada vastike palkoissa hintoja vastaaviksi.

Olavi Lindblom (SAK) Edustajille on jaettu liite esitysvihkoon, jossa on työvaliokunnan esittämä luonnos uusiksi säännöiksi. Siinä on ilmennyt paha tietovirhe. Jotta edustajakokouksen edustajille tulisi näistä säännöistä oikea kuva, minä pyytäisin ottamaan esille tämän vihiksen ja avaamaan sen sivulta 14—15. Sivulla 15 on 8 §, "Valtuusto". Tämä pykälä jatkuu sivulla 20. Merkitään siis, että se jatkuu sivulla 20. Edelleen sivulla 18—19 on sääntöjen 13 §. Sivulle 19 voidaan merkitä, että se jatkuu sivulta, 22, eli sivulta 22 alkuosa tekstistä siirtyy sivulle 19. Edelleen sivut 20—21, joilla on 9 §: "Edustajakokous" siihen sivun 21 loppuun voi merkitä huomautuksen, että teksti jatkuu sivulta 16, Sivulta 16 alkuosa tekstistä kuuluu siis sivulle 21.

Väinö Marjamäki (Kiinteistötyöntekijäin Liitto): Yhdyn kannattamaan toveri Siron tekemää esitystä sääntöjen 10 §:ää koskevassa asiassa ja perustelen ensin tätä sillä, että koska ammattiyhdistysliike kokoo eri ammattialat yhteiseen taisteluun, niin on selviö, että siinä on myöskin ammattialoja, jotka eivät koskaan voi muodostaa mitään voimakkaita liittoja ja joissa jo työkohteista johtuen jäsenet joutuvat työskentelemään yksinään työpaikoillaan ja jonka vuoksi kaikki erinäisillä paikkakunnilla muodostetut perusjärjestöt ovat miesluvultaan pieniä. Näistä luonnollisista syistä johtuen ei koskaan pystytä perustamaan suuria taistelukassoja, joilla voitaisiin työtaistelua käydä todellisuudessa. Tässä olisikin mielestäni asiallista silloin muuttaa sääntöjä niin, että taloudellisesti heikot liitot, niinkuin on esitetty, tulisivat saamaan SAK:n avustusta. Onhan pientenkin liittojen taistelu osa siitä ammattiyhdistysliikkeen yleisestä taistelusta!

Paavo Lehtinen (Metallityöväen Liitto): Hyvät toverit! Näihin sääntöihin on tehty moniaisia muutosehdotuksia, kuten jo olemme kuulleet. Varmaankin näistä muutosehdotuksista suurin osa on syntynyt lähinnä paikalliset olosuhteet huomioiden, ja hyvin useasti varmaankin kokonaisuus on jäänyt huomioimatta. Me täällä tietenkin joudumme asiat katselemaan kokonaisuutta huomioiden ja paikalliset olosuhteet pitäänee soveltaa sen mukaan, mitä kokonaistoiminta edellyttää ja vaatii.

Täällä on kiinnitetty huomiota edustajain valintaan tähän kokukseen eri järjestöistä. On puhuttu tässä yhteydessä myöskin demokraattisista oikeuksista. Kyllä mielestäni demokraattiset oikeudet myöskin säännöissä edellyttävät, että jäsenet itse saavat määritellä sen tavan, millä tavoin he valitsevat edustajansa keskusjärjestöön. Näin ollen se käytäntö, mikä nytkin on voimassa, että liitot itse edustajansa valitsevat, on varmasti demokraattinen tapa ja mielestäni oikein, eikä ole mitään syytä tässä suhteessa lähteä SAK:n taholta asettamaan liitoille pakkomääräyksiä, millä tavoin niiden on edustajansa valittava. Mehän nyt edellyttämme, että meidän liitojemme säännöt muutoin rakentuvat myöskin demokraattiselle pohjalle. Samoissa puheenvuoroissa, joissa on ehdotettu tätä mainitsemaani muutosehdotusta, on korostettu sitä seikkaa, että liitoilla pitäisi olla mm. oikeus työtaistelun aloittamiseen ilman SAK:n lupaa. Mielestäni nämä ehdotukset tehtyinä saman ehdottajan toimesta ovat vähän ristiriitaisia ja ne saattavat itsenä oudoksuttavaankin valoon, kun toisaalta vaaditaan, että SAK:n pitää määrätä liittoja ja toisaalta varsinkin sellaisissa asioissa, jotka koskevat sittenkin koko ammattiyhdistysliikettä, kuten työtaistelua, sellaisissa ei SAK:lla saisi olla oikeutta. Mielestäni näissä pitäänee SAK:lla olla oikeus katsoa, milloinka työtaistelut aloitetaan, milloinka vaarannetaan mahdollisesti koko ammattiyhdistysliikettä.

Kiinteistötyöntekijäin taholta on ehdotettu, että SAK velvoitettaisiin ilman muuta jakamaan työtaisteluvastusta sellaisille liitoille, joilla ei itsellään varoja ole. Tämä eräässä mielessä ehkä olisi oikein, mutta ei ehkä kaikilta näkökohdilta lähtien. On selvää, että on vähävaraisia liittoja, mutta mitkä ovat monasti ne syyt, että näin on? Saattaa olla, että liittojen, eräiden liittojen taloutta ei hoideta hyvin, saattaa olla, että jotkut liitot eivät halua kerätä varoja pahojen päivien varalta, vaan näkevät, että antaa muiden kerätä, kyllä me voimme niitä kuluttaa, ja hyvin helposti kävisi jatkuvasti niin, että juuri nämä liitot, jotka eivät varoja välitä kerätä, jatkuvasti niitä ottaisivat niiltä, jotka näitä varoja keräävät, myöskin pienistä tuloista. Me nyt edellyttämme, että yleinen palkkataso eri ammattialoilla, eri liittojen keskuudessa, on sentään lähimaille samansuuruista, jotenka pitäisi taisteluvarojen kerääminen olla samoissa mahdollisuuksissa, ja näin ollen on tietenkin oikein, että liitot itse taloudellisesti vastaavat

taistelustaan ja varsinkin silloin, jos vielä olisi kysymyksessä, että ne voisivat taistelun aloittaa ilman yhteistä päätöstä.

Kyllä mielestäni työvaliokunnan ehdotus sääntöjen muutokseksi on tällä kerralla oikea ja riittäväkin muutos. Ei ole syytä edellisessä kokouksessa tehtyjä muutoksia palauttaa vanhaan muotoonsa, vaan annettakoon niiden olla edelleen voimassa. Ja mielestäni tämä SAK:n työvaliokunnan muutosehdotus siinä suhteessa, millä tavoin esitykset tehdään edustajakokouksessa, on aivan oikeaan osunut. Se varmasti nopeuttaa SAK :n edustajakokouksen työtä silti vaarantamatta asiain esilletuloa ja oikeaa käsittelyä. Tällä uudella ehdotuksella päästään siihen, että liitot voivat jo ehdotuksia yhdistää, niiden tuloa edustajakokoukselle voidaan supistaa ja tiivistää; ja se on varmasti eduksi kokouksen työlle, eikä missään tapauksessa vaaranna asiain hoitoa. Yhdyinkin kannattamaan työvaliokunnan ehdotusta sellaisenaan.

Aarne K;läskinen (Kirjatyöntekijäin Liitto): Hyvät toverit! Myöskin meidän eräs yhdistyksemme oli tehnyt muutosehdotuksen siihen valintatapaan, millä edustajat pitäisi valita SAK :n edustajakokoukseen ja myöskin SAK:n valtuustoon. Tämä asia käsiteltiin meidän liittotoimikunnassamme ja meidän liittotoimikuntamme oli yksimielinen siitä, että ei ole aiheellista lähteä sääntöjä muuttamaan sen jälkeen, kun sääntöjä mutettiin tältä kohdin vasta v. 1951. Se, että keskusliiton säännöt eivät määrittele tarkoin, millä tavoin edustajat valitaan, ei merkitse sitä, etteikö liittojen omissa säännöissä voitaisi varsin yksityiskohtaisesti määritellä se tapa, millä edustajat edustajakokoukseen valitaan; ja liittojen säännöissä voitaisiin määrätä, että edustajat valitaan äänestyksellä. Olen todennut kuitenkin, että varsin moni liitto on säännöistään poistanut viime edustajakokouksen jälkeen tällaiset määräykset, ja yleensä valitaan liiton päättävissä elimissä nämä edustajat.

Mitä tulee sitten perusjärjestöjen esityksenteko-oikeuteen SAK:n edustajakokoukselle, niin katson, että ei ole aivan noin organisatoorisesti oikein, että perusjärjestöt esittävät suoraan SAK:n edustajakokoukselle. Käsitakseni mukaan esityksen pitäisi kulkea, niinkuin työvaliokunta on esittänytkin, että SAK:n varsinaiset juriidiset jäsenet, liitot, tekevät esityksensä. Täällä on huomautettu siitä, että vaikka tällä kertaa on tullut keskusliiton edustajakokoukselle hyvin suuri määrä esityksiä, niin nämä esitykset on kuitenkin voitu koota näinkin hyvin. Haluaisin kuitenkin todeta, että niissä esityksissä, joita tänne on tehty, on huomattava määrä sellaisia esityksiä, jotka pitäisi käsitellä vain liittojen piirissä. Ne ovat näitä puhtaita liittojen työehtospinusehdotuksia. Keskusliiton edustajakokouksessahan pitäisi käsitellä yksinomaan sellaisia ammattiyhdistysliikkeen kannalta tärkeitä ja koko maata käsittäviä suuria periaatteellisia ratkaisuja ja sellaisia ratkaisuja, jotka koskevat lainsäädäntöjä ja yleisiä asioita.

Täällä on arvosteltu myöskin puheenvuoroissa sitä, että keskusliitto olisi joissakin tärkeissä asioissa jättänyt kuulematta jäsenistön ääntä. Kun nyt ajatellaan sitä suuruusluokkaa olevaa järjestöä kuin SAK, niin käytännössä varmasti tuottaa varsin suuria vaikeuksia kaikissa tärkeissä ja suurissa ratkaisuissa suorittaa jäsenäänestyksiä koko keskusliiton piirissä. Useastihan ratkaisut joudutaan tekemään varsin nopeasti ja ratkaisun hetkessä on useinkin kysymys hyvin lyhyistä ajoista, joten minä näkisin, että SAK:n päättävillä elimillä, valtuustolla ja työvaliokunnalla on näissä asioissa oltava riittävät valtuudet. Jos me seuraamme SAK:n viimeaikaisia ratkaisuja, niin voidaan todeta, että kaikki suurimmat ja tärkeimmät ratkaisut ovat SAK:n valtuuston käsittelemiä jo ennakolta. Näinhän tapahtui mm. yleislakkokysymyksessä. Kun lisäksi SAK :n valtuuston ylimääräinen kokous kutsutaan viikkoa ennen koolle, ja silloin,

kun tämä kokous kutsutaan, on myöskin tiedossa ne asiat, mitä valtuustossa käsitellään, niin mikään ei estä liittoja suorittamasta vaikkapa omassa keskuudessaan äänestystä, niin että valtuustossa olevilla edustajilla on varmasti tiedossa oman liittonsa jäsenistön kanta.

Jos me nyt arvostelemme sitä, että keskusliiton johto on tehnyt ratkaisuja, joidenka takana jäsenistö ei ole, me voimme todeta, että eilen me käsitelimme SAK:n vuosikertomukset monelta vuodelta, ja ainakaan tässä kokouksessa ei esiintynyt arvostelua, joten minun mielestäni on tarpeetonta sääntöjä tältä kohdalta muuttaa.

Mitä sitten tulee avustuksiin, joista täällä on myöskin puhuttu, niin toteaisin, että nykyaikaisilla jäsenmaksuilla ammattiyhdistysliikkeillä on suuri vaikeus ja ongelma yleensä sen avustuskysymyksen hoitamisessa, ja minä luulen, että sääntökysymyksillä näitä asioita ei yksinomaan ratkaista. Jos tässä halutaan päästä parempiin tuloksiin, niin ammattiyhdistysliikkeen on lähdettävä huomattavasti suurempiin jäsenmaksuihin ja ammattiyhdistysliikkeen on lähdettävä taloudellisesti rakentamaan järjestöä. Silloin voidaan ryhtyä sitten säännöillä tarkemmin määrittelemään, millä tavoin avustuksia keskusliitonkin taholta jaetaan.

Täällä on arvosteltu sitä tapaa, miten säännöissä on määritelty työtaisteluluvat ja työtaisteluluvan saaminen. Työtaistelussa on kysymyksessä niin suuri asia, että tarpeellinen harkinta ja punnitseminen on aina paikallaan. Ja on käytännössä osoittautunut, että ne työtaistelut, joihinkä keskusliiton työvaliokunta on hyvin harkiten ja ehkä pitkänkin harkinnan jälkeen työtaisteluluvan antanut, ne eivät suinkaan ole aina parhaiten onnistuneet. Voidaan sanoa, että ne ovat joskus melkein hävittykin. Onpa sattunut sellaisiakin tapauksia, että annettua työtaistelulupaa ei ole edes käytetty, joten mielestäni tämä osoittaa, että säännöt tältäkin kohdaltaan ovat paikallaan.

Yleensä silloin, kun arvostellaan sitä, että keskusliitto ei antanut pyydettyä työtaistelulupaa, on ollut kysymys sellaisista tavoitteista, jotka ovat olleet keskusliiton yhteisten päätösten vastaisia, tai sitten on ollut kysymys sellaisista tapauksista, että keskusliitto on nähnyt, ettei ole ollut olemassa edellytyksiä työtaistelun onnistumiselle.

Arvostelu tähän kohtaan ilmeisesti onkin kaikkein helpointa, koska arvostelu voidaan tehdä senjälkeen, kun keskusliiton avulla on saatu tyydyttävä ratkaisu, joskaan ei aina sitä ratkaisua, mihin liitto on pyrkinyt. Senjälkeen on tavattoman helppo arvostella keskusliittoa ja sanoa, että kyllähän me olisimme tämän asian hoitaneet, mutta keskusliitto ei siihen ole antanut lupaa.

Lopuksi minä puuttuisin siihen muutosesitykseen, joka täällä on tehty sääntöihin pääsihteerin nähdén. On kysymyksessä varsin suuri järjestö ja silloin minä pitäisin luonnollisena, että olisi useampiakin virkailijoita kuin puheenjohtajat, jotka valitaan edustajakokouksessa. Senvuoksi kannattaisiin ehdotusta, jossa esitetään, että pääsihteerin myöskin sääntömääräisesti valittaisiin SAK:n edustajakokouksessa.

Benjam Hampinen (Rakennustyöläisten Liitto): Yhdyn kannattamaan toveri Syrjän tekemiä sääntömuutosesityksiä.

Ahti Pohjanhovi (Kirjatyöntekijäin Liitto): Hyvät toverit! Minua ihmetyttää suuresti se, että näin suuren järjestön kuin SAK:n säännöissä ei ole määräystä, että edustajakokous valitsisi pääsihteerin aivan samoin kuin molemmat puheenjohtajat. Kaikkien ammattiliittojen säännöissä määrätään, että

liiton edustajakokous valitsee sekä puheenjohtajan että sihteerin. (Kokouksesta: Ei ole niin!) Miksei näin menetellä myöskin keskusjärjestössämme? Nythän on niin, että pääsihteerillä, jonka työvaliokunta valitsee, ei ole äänioikeutta eikä käytännöllisesti katsoen puheoikeuttakaan (Naurua), koska pääsihteerii ei valita työvaliokunnan jäsenistä. Tämä on käsitykseni mukaan nurinkurista, sillä joutuhan pääsihteerii olemaan siksi näkyvällä paikalla SAK:n toiminnassa, että hänellä olisi oltava myöskin äänioikeus ja että hän kaikin puolin joutuisi vastaamaan myös säännöistä. Täällä tehtiin muutosesitys 10. pykälään. Minä lisäisin, että tämä lisäys tehtäisiin myös 7 pykälään, joka kuuluisi: "SAK:n hallituksena toimii varsinaisessa edustajakokouksessa valittu työvaliokunta, johon kuuluu SAK:n puheenjohtaja, II puheenjohtaja, pääsihteerii sekä 14 jäsentä jne."

Niilo Wälläri (Merimies-Unioni): Hyvät toverit! Täällä on käsitelty esityksiä sääntöjen muutoksiksi. Kun niissä tehdään mm. sellaisia esityksiä, että keskusliiton olisi kaikissa tärkeissä kysymyksissä kysyttävä ei ainoastaan jäsenliittojen vaan perusjärjestöjenkin mieltä ja jopa taisteluasioissakin, niin meitä Merimies-Uniionissa ihmetyttää, mitenkä silloin ajatellaan taistelua käytävän, jos pitäisi niiden vaiheet viedä perusjärjestöihin. Tämähän vie niin paljon aikaa, että me jäämme monta kertaa kärryiltä kokonaan pois. Edulliset tilanteet vilahtavat ohi ja mitä suurimmat mahdollisuudet tappiolle avautuvat sitä tietä, että kaikki kysymykset pitäisi viedä perusjärjestöjen vastattaviksi. Niitähän ei saa koollekaan useissa tapauksissa kuin viikkojen kuluttua. Me olemme Merimies-Uniionissa joutuneet luultavasti yhtä usein kuin mikä liitto tahansa käymään taistelujen tietä, mutta minua kauhistuttaa, jos meidän olisi jokaisessa taistelussa käännyttävä omien perusyksikköjemme yksityisten jäsenten puoleen, sillä meillähän ei ole osastoja, vaan pitäisi toimittaa jäsenäänestys. Silloin kävisi niin, että ei saavutettaisi sitä, mikä voidaan saavuttaa, kun voidaan antaa isku nopeasti ja suorittaa ratkaisut myös nopeasti. Tämän vuoksi Merimies-Uniionin edustajat vastustavatkin ehdottomasti sellaista nurinkurista järjestelmää, että perusjärjestöihin olisi vietävä kaikki tärkeät ratkaisut. Meillä on kussakin järjestössä säännöt ja demokraattinen järjestö rakenne, jonka mukaan järjestömmen johtolimet valitaan ja niille annetaan samalla vastuu. Jos he väärinkäyttävät sitä valtaa, joka niillä on, niin on varmaa, että seuraavassa valintatilaisuudessa jätetään valitsematta ne, jotka eivät ole asioita hoitaneet, niinkuin jäsenistö olisi halunnut. Myöskään ei ole mielestäni tarkoituksenmukaista, että muutettaisiin säännöt niin, että SAK velvoitettaisiin taloudellisesti tukemaan kaikkia taloudellisesti heikkoja järjestöjä. Tämähän olisi omiaan houkuttelemaan siihen, että liitoissa ei tarvitsisi välittää liiton taloudellisen aseman vahvistamisesta, koska SAK:lta sitten voidaan pyytää rahaa kun lähdetään tappelemaan. Jos tälle tielle lähdetäisiin, niin ajatelkaa nyt, minkälaiseen ristiriitaan jouduttaisiin, kun ensin ei tahdottaisi antaa keskusjärjestölle mitään valtaa taistelujen aloittamiseen nähden, mutta sille asetettaisiin velvollisuus suorittaa tappelun kustannukset. Ettehan te kukaan suppeassa piirissä suostuisi sellaiseen järjestykseen, että maksatte kaikki kustannukset, kun toiset tekevät mitä tahtovat. Kyllä meidän itse täytyy ensisijaisesti vastata huudoistamme ja," jos tappelun lähdemme, se täytyy pystyä suorittamaan omilla resursseilla. -Jos muut työläisryhmät näkevät, että meidän taistelumme on oikea, en epäile, etteikö silloin tule myös taloudellista tukea ja se tulee silloin vapaaehtoisesti.

Minä en oikein käsitä, mitä tarkoitetaan Elintarviketyöläisten Liiton esityksessä, jossa puhutaan suhteellisesta vaalitavasta. Onko kysymyksessä se, että ammatillisissa järjestöissä poliittiset ryhmät tappelevat asioiden esillä ollessa ja näille pitäisi antaa sitten jonkun suhteellisuuden perusteella vaikutusta? Pitäisikö

muodostaa samanlaisia puoluaryhmiä, kuin meillä valtiollisessa elämässä on, ja sitten kai noudattaa suhteellisuutta siinä, vai mihin suhteellisuuteen tällä pyritään (Hautala: Eikö Wälläri tiedä, mitä suhteellisuus tarkoittaa?) Me olemme ammattiyhdistysliikkeessä tottuneet siihen, että siellä ovat kaikki samanlaisia jäseniä eikä mitään suhteellisuutta tarvita (Hakulinen: Unionissa ovat Wällärin kannattajia! — Kokouksesta: Mikäli eivät ole vastaan!) Meillä Unionissa saattaa olla 7 000 eri mieltä, mutta kun on ratkaistava jokin suuri kysymys, ratkaistaan se äänestyksessä. Minusta merkitsee aivan väärää järjestelmää, jos joitakin poliittisia ryhmittymiä aletaan ammattiyhdistysliikkeessä muodostaa, sillä en käsitä, että tämä suhteellisuus voisi mitään muuta tarkoittaa. Meillä ovat poliittiset riidat jo liiaksi heikentäneet rintamaa ja aiheuttaneet enemmän kuin tarpeeksi vahinkoa Suomen työväelle, joten ei pitäisi niitä tuoda ammatillisen työväen piiriin. Tähän astisetkin olisi lopetettava.

Yhdyn kannattamaan — ja se on myös koko Merimies-Unionin edustajaryhmän kanta — sitä esitystä, jonka edellinen puheenvuoron käyttäjä teki, että säännöissä on määriteltävä pääsihteeri valittavaksi edustajakokouksessa, jotta hänelle voidaan asettaa samanlainen vastuu kuin muillekin edustajakokouksen valitsemille.

Lars L i n d k v i s t (Metallityöväen Liitto): Minua ihmettyttää, hyvät toverit, se, että on tullut tällainen esitys, että meidän olisi valittava pääsihteeri. Kun otamme huomioon puheenjohtajat, he ovat molemmat luottamustehtävissä, mutta näin ei ole pääsihteeri, se on palkallinen tehtävä (Naurua). Monta kertaa on hyvin vaikeata meidän edustajain harkita, olemme mistä paikkakunnalta tahansa, koska olemme tulleet niin monelta erilaiselta paikkakunnalta, juuri pääsihteerin valintaan sattuneen herran kaikkia asioita, koska emme varmasti tunne tätä. Hänen täytyy olla kielitaitoinen ja monasti hyvin monipuolisesti edustuskyykyinen. Tämä on minusta tärkeä seikka. Yleensä suurissa järjestöissä on tapana, että järjestön luottamusmiehet ja hallitus valitsevat sihteerin tai pääsihteerin. Tämä vaikuttaa suuresti asiaan, että tämä on palkallinen toimi. Sitä ei voi siinä suhteessa verrata puheenjohtajan tehtävään, joka on luonnostaan luottamustehtävä. Jos kerran olemme valinneet luottamusmiehet, niin tottakai meidän on myös uskottava ja luotettava heidän ratkaisuihinsa. Se tuli Ilmi monta kertaa esimerkiksi pääsihteerin erotessa sairauden vuoksi, sillä ei hänellä ollut varamiehiä niinkuin luottamusmiehillä. On vaikea sanoa, onko juuri meidän valitsemamme varamies pystyvä. Tämä on hyvin suuri arvovaltainen seikka ja tällaisessa kokouksessa vaikeasti ratkaistava.

Minä vastustan muutosesitystä 10 §:n 1. momenttiin ja voin muihinkin hyväksyä työvaliokunnan tekemät muutosesitykset.

Erkki M a k k o n e n (Metallityöväen Liitto): On tehty sääntöihin esityksiä, että pääsihteeri valittaisiin edustajakokouksessa. Kysymyksessä on järjestömmek sellaisen paikan täyttäminen, joka vaatii tämän paikan haltijalta hyvin moninaisia ominaisuuksia. Tähän pääsihteerin tehtävään kuuluu etupäässä toimisto- ja muun rutiinityön hoitaminen. Se etupäässä käsittää sellaisia tehtäviä, mitkä järjestön sisäisten asioiden hoitoon ovat välttämättömiä, etupäässä työehtosopimuskysymykset, suurimmat palkkakysymykset ja periaatekysymykset, mitä hoidetaan ulospäin. Neuvotteluissa pääsihteeri on mukana ja luottamushenkilönä on puheenjohtaja. Täällä tuli esille sellainenkin väite, en muista, kuka sen sanoi, että kaikkien liittojen sihteerit valittaisiin liittojen edustajakokouksissa. Se ei

pidä paikkaansa. — Ainakin Metallityöväen Liiton sihteerin — valitsee liitto-toimikunta, ja nämä ovat näinollen liittotoimikunnan alaisia palkallisia työn-tekijöitä.

Katsoisin, että tämä asia ei antaisi aihetta tässä kokouksessa päätökseen, vaan että pääsihteeri valittaisiin niinkuin tähänkin saakka SAK:n työvaliokunnassa.

Kannatan työvaliokunnan tekemää sääntöesitystä sellaisena kuin se on.

Niilo Rantanen (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät- toverit! Viime vuosien aikana on ammattiyhdistysliikkeessä puhuttu paljon solidaarisesta palkka-politiikasta. Se minun käsittääkseni tarkoittaa sitä, että ei ole oikeudenmukaista, että jonkin ammattiryhmän tai alan työläisten palkat kohoaisivat paljon korkeammalle toisten alojen palkkoja. En väitä, etteikö se ole oikeudenmukaista, samoin kuin naisille pitäisi maksaa sama palkka samasta työstä kuin miehille, mutta käytännön kokemusten kautta olisin sitä mieltä, että pitäisi varata jokaiselle liitolle ja jokaiselle ryhmälle mahdollisuus, jos sillä on työkonjunktuuria tai muiden syiden johdosta mahdollisuus työtaistelun avulla, ja varsinkin työ-taistelun avulla, palkkojensa korottamiseen. Perustelisin kysymystä sillä, että otan lyhyea esimerkin. Noin kolmisen vuotta taaksepäin työskentelin Seutulan lentokentällä, jossa oli huomattava rakennustyömaa. Se kuuluu toiseen kalleus-luokkaan ja siellä maksetaan sen mukainen palkka. Kun jouduimme sopimukset-tomaan tilanteeseen, kävimme pitkiä neuvotteluja työmaalla toimivan mestarin kanssa yleisestä palkkojen korottamisesta ja varsinkin aputyöläisten palkkojen korottamisesta, joka olisi ollut niinsanottua solidaarista palkkapolitiikkaa. Kuitenkaan emme tässä kysymyksessä onnistuneet. Oli lähdettävä vahvemmasta ryhmästä, nimittäin kirvesmiehistä. He esittivät mestarille palkkaesityksensä ja sen myöskin vaatimuksen muodossa, joka tarkoittaa samaa kuin liiton lakkoon lähtemistä. Neuvottelujen kautta onnistuttiin korottamaan kirvesmiesten palkkoja.

Puheenjohtaja: On siirryttävä käsittelemään sääntöjä.

Puhuja: Tämä käsittelee lakko-oikeuksia tai juuri perustelee lakko-oikeuksien myöntämistä.

Puheenjohtaja: Ei käy tähän asiaan.

Puhuja jatkaa: Jos ei käy tähän, voidaan luopua.

Minun käsittääkseni liitoille olisi annettava mahdollisuudet lakko-oikeuksiin, jos se katsoo olevan mahdollisuuden palkkojen korottamiseen. Tietenkin liitot ovat vastuussa ja vastuunalaisia. Minun käsittääkseni ne eivät lähde perusteet-tomasti näitä kysymyksiä ajamaan.

Minä yhtyisin Syrjän tekemiin muutosesityksiin sääntöjen kohdalla.

Väinö Puska (Puutyöväen Liitto): Herra puheenjohtaja! Olen tässä kuun-nellut jonkin aikaa sääntökysymystä, joka täällä tällä kertaa on ehkä kaikkein tärkeimpänä kysymyksenä, ja havainnut, että täällä mainitaan tavallaan SAK:n johdosta. SAK:n johto pääasiassa muodostuu puheajohtajain ja sihteerien keskeiseksi asiaksi. Täällä on ehdotettu, että myös pääsihteeri valittaisiin täällä, toisin sanoen otettaisiin sääntöihin määräys, jonka perusteella edustajakokous valitsee myös pääsihteerin. Kaikeksi ikäväkseni olen myös havainnut, että on pyritty pitämään yhtä osaa meidän ammattiliitoistamme eräänlaisessa johtavassa

asemassa. Täältä kautta on pyritty tätä juttua tällä kesrtäa esittämään. En jaksa käsittää, mikä tämän jutun takana on. Tuntuu siltä, että puheenjohtajat ja pääsihteeri olisivat ne henkilöt, joihin yleensä virallisesti perusjärjestötkin luottavat ja jotka vastaavat asioista. On mainittu, että pääsihteeri ei kai voitane edustajakokouksessa valita, koska siihen tarvitaan joitakin erikoishenkilöitä tai erikoisen koulutuksen saaneita henkilöitä. Meillä käytännössä on riittänyt se, joka on hyvän ammattikoulutuksen ammattiliikkeessä tai poliittisessa liikkeessä saanut. Sellainen on kelpvannut meidän johtosemapaikoillemme. Eräiltä tahoilta näyttää nyt siltä, että näin ei asianlaita enää olekaan, vaan on mahdollisesti joitakin korkeakoulun käyneitä henkilöitä pyrittävä tälle paikalle varaamaan ollenkaan huomioonottamatta sitä, tuntevatko nämä ammattiyhdistysliikettä ollenkaan. Minä kuitenkin uskaltaisin toivoa, että loppujen lopuksi tämä kysymys, mikäli se koskee 10 pykälää, jossa puhutaan pääsihteerin valinnasta, yksimielisesti hyväksyttäisiin. Eiköhän meille sittenkin loppujen lopuksi ole oikeampi sellainen menettelytapa, että tämäkin henkilö, joka käy maaseudulla ja on neuvotteluissa, kantaa myöskin saman vastuun osittain kuin puheenjohtaja. Kun näin on asianlaita — näin ymmärretään ainakin maakunnassa, en tiedä mitenkä edustajakokouksessa — että koska on vastuun, niin pitäisi olla myös virallinen vahvistus. Katsoisin, että jos tämä jätetään työvaliokunnan valinnan varaan, niin ei hän ole vastuussa kovinkaan paljon tälle edustajakokoukselle. Hänen ei tarvitse tehdä täällä selkoa siitä, mitä on tehnyt tai tekemättä jättänyt. Kun näin on asianlaita, hyvät toverit, eiköhän vanha käytännöllinen tapa olisi parempi kuin pussillinen uusia.

Arvo Hautala (Elintarviketöläisten Liitto): Täällä on tehty esitys pääsihteerin valitsemisesta edustajakokouksessa, joka tietysti merkitsisi sitä, että hän tulisi samoin kuin puheenjohtajakin valittavaksi edustajakokouksen päätöksellä ja samalla tulisi tavallaan myöskin erottamattomaksi. Kun varmaan edustajia kiinnostaa tämä kysymys hyvin suuresti, niin haluaisin kysyä esityksen tekijöiltä, onko sellainen tarkoitus, että yleensä pyritään valitsemaan kaikki SAK:n palkalliset työntekijät edustajakokouksen päätöksellä vai annetaanko edelleenkin sellaisen menettelytavan jatkua kuin tähänkin saakka, että SAK:n työntekijät ovat vastuussa lähinnä työvaliokunnalle ja työvaliokunta" on vastuussa edustajakokoukselle siitä, minkälaisia työntekijöitä se pitää palveluksessaan. Minä en ole ollenkaan tätä kysymystä itselleni ratkaisunut, onko se paras menettelytapa. Minusta tuntuu, että joka tapauksessa perustelut kaipaavat selityksiä, ennenkuin edustajat voivat puhtain mielin määritellä kantansa tehtyyn esitykseen.

Wällärin kysymys suhteellisuusperiaatteen merkityksestä, siitä minkä takia meidän liittomme on tenyt tämän esityksen, sanoisin, että meidän liittossamme ei tosiaan nykyään liittotoimikunnan kokouksessa äänestettä, joten meille tämä ei tässä mielessä merkitse niin suurta, kuin ehkä ajatellaan. Mutta toisaalta ei voi välttyä sen seikan toteamiselta, että ammattiyhdistysliikkeessä, johon kuuluu erilaisia mielipiteitä omaavia palkkatyöläisiä, on aina ja ilmeisesti tulee olemaan jatkuvasti erilaisia käsityksiä lähinnä ammattiyhdistysliikkeen menettelytavoista. Mehän olemme ainakin suurin piirtein itse päämäärästä kaikki samaa mieltä. Kun tietää, miten suuri merkitys on sillä, miten jäsenistö saa oman äänensä kuuluville, niin minun käsitykseni mukaan ne muutosesitykset, »jotka on tehty sääntöihin, lähinnä taikoittavat sitä, että esitetään kaikkien eri mielipidesuuntien käsitykset. Eri asia on sitten se, minkälainen päätös loppujen lopuksi tulee, mutta minun mielestäni tätä periaatetta ei pitäisi ammattiyhdistysliikkeen ainakaan tietoisesti rikkoa. On väitetty, että liittojen johdot ovat vastuullisia, ja on

luonnollista, että näin on. Mutta toisaalta kyllä pitäisi tuoda korostetusti esille se, että jokainen mielipide pääsee aina SAK:n edustajakokoukseen saakka. Vain siltä perustalta voimme odottaa, että voimme rakentaa sellaista toimintaa, joka tyydyttää mahdollisimman suurta jäsenistön osaa ja että myöskin jäsenistö on todella tekemiemme päätösten takana. Minä olen sitä mieltä, että kun me puhumme täällä ns. jäsenistödemokratian noudattamisesta, niin sillä on lähinnä toimintaamme lujittava merkitys. Kun ajattelemme jotakin työehtosopimus-neuvottelua, joka pitäisi käydä vain valitun johdon toimenpitein, eikä sillä ole jäsenistön tukea eikä jäsenistö tunne noita johdon asettamia vaatimuksia, niin ainakin meidän liittomme osalta täytyy sanoa, että sellainen neuvottelu on aivan tuloksetonta. Meillä täytyy olla jatkuvasti jäsenistön valtavan enemmistön tuki takanamme, eikä vain passiivinen vaan aktiivinen tuki, sellainen tuki, että työnantajakin tietää jäsenistön olevan todella samaa mieltä. Päästäksemme siihen että voimme käyttää jäsenistön tukea kyllin tehokkaasti, meidän täytyisi saada myöskin säännöt sellaisiksi, että missään tapauksessa ei päästä estämään jäsenistön mielipiteen esilletuloa. — Siinä mielessä Syrjän ja muiden tekemät esitykset ovat erinomaisia. Omasta puolestani kannatan niitä ja annan niille erittäin suuren merkityksen.

Olavi Lindblom (SAK): Hyvät toverit! Täällä on käytetty monta puheenvuoroa näistä säännöistä ja tehty muutamia muutosesityksiä siihen esitykseen, jonka työvaliokunta on kokoukselle tehnyt.

Pyydän aluksi pääsihteeriä koskevan kysymyksen osalta esittää toivomuksen, että tätä periaatekysymystä ei kytkettäisi missään suhteessa henkilöön, sillä silloin saatettaisiin johtautua harhaan tämän kysymyksen asiallisessa punnitsemisessa. Henkilökohtaisesti haluaisin lausua tässä asiassa — suunnilleen puolentoistakymmentä vuotta SAK:n palveluksessa olleena — että käytännöksi on tullut tavalla tai toisella se, että kansan silmissä puheenjohtaja ja pääsihteeri ovat niitä pääsyyllisiä tai päävastuullisia, joihin tuomio tai yleensä arvostelu kohdistuu. Se näkyy mm. tämän kokouksen esitysvihkosestakin, Siinä suhteessa minä en suinkaan katso tarpeelliseksi pakoilla vastuuta menneeseen aikaan nähden. Juuri tuon järjestelmän puitteissa allekirjoittaneen vastuu on muodostunut sellaiseksi, kuin mainitsemani käsitys on. Mutta toisaalta tulipa tälle paikalle jossakin vaiheessa kuka tahansa uusi henkilö — henkilöthän vaihtuvat — hänen asemansa jatkuu siitä eteenpäin saman paineen alaisena, kuin miksi tämä paikka on tähän mennessä muodostunut. Asianomaisen rasitus minun käsitykseni mukaan helpottuu huomattavasti, jos hän tietää myöskin vastuunsa edustajakokoukselle ja toisaalta tietää sen rakentuvan myös edustajakokouksen päätöksen antamaan luottamukseen. Mitä tulee vaihtumiseen edustajakokouksen välisenä aikana, niin tätä koskee aina sama kuin puheenjohtajia.

On myöskin syytä korjata se erheellinen käsitys, mikä täällä esiintyi, että kaikkien liittojen säännöissä olisi sellainen määräys, että liittojen sihteeri, joka aikenevassa portaassa vastaa ehkä SAK:n pääsihteerin asemaa liiton piirissä, valittaisiin edustajakokouksessa. Käytäntö on tässä suhteessa vaihteleva. Eräissä liitoissa tehdään näin, eräissä ei. Mitä tulee keskusliittoihin, niin käytäntö on sellainen, että pääsihteerin asemassa oleva sihteeri on myöskin päättävältäisen elimen oikeutettu jäsen. Eräissä maissa taas näin ei ole. Mutta silloin hänen asemansa onkin suuren jäsenjoukon silmissä toinen, kuin mitä se on tässä tapauksessa. Jos edustajakokous, katsoo asian toisenlaiseksi, niin voisin sanoa myöskin oman henkilökohtaisen asemani kohdalta, että silloinhan minä pääsihteerinä olen tavallinen palkkatyöntekijä jäsenistön silmissä.

Toveri Leskinen kiinnitti huomiota työvaliokunnan esitykseen sääntöjen muuttamisesta sikäli, kuin kysymyksessä on esitysten teko-oikeus keskusliiton

edustajakokoukseen, ja hän arvosteli sitä. Olen muutaman kerran joutunut edustajakokoukseen tällaista esitysvihkosta valmistamaan ja minun täytyy sanoa, että toveri Leskinen ajatus siitä, että esitysten lukumäärä olisi jokin todistus Osastojen aktiivisuudesta, on erheellinen. Meille tulee esityksiä, jotka ovat läheneet liikkeelle selvästi liiton asiaa koskevan kiertokirjeen innoittamana. Saattaa tulla esitys, jossa yksinkertaisesti, millään tavoin perustelematta, kolmella tai neljällä sanalla tai yhdellä rivillä esitetään, että vaaditaan 40 tunnin työviikkoa tai jotain muuta sellaista.

Mielestäni tässä suhteessa on käsitetty esitysten teko edustajakokoukselle väärin. Keskusliiton edustajakokoukselle tehtävän esityksen tulee olla perusteltu ja sen täytyy olla sitä mittakaavaa, jota keskusliiton edustajakokous edellyttää. Me olemme tällä kertaa onnistuneet yhteisymmärryksessä koko työvaliokunnan kanssa supistamaan esitysvihkosen tavalla, joka merkitsee ehkä 15–2 milj. mk:n säästöä painatuskustannuksissa. Mutta se ei ole ollut mikään helppo ja yksinkertainen tehtävä. Siinä on koko ajan joutunut olemaan veitsenterällä siinä suhteessa, ettei asianomaisen perusjärjestön sääntöihin perustuvia oikeuksia tulisi loukatuksi. Toisaalta tällainen valtava tulva johtaa sitten liiton lausunnon antamisessakin määrättyllä tavalla sekavuuksiin; ja voi sanoa, että hyvin varpailaan joutuu SAK:n virkailija olemaan kirjoittaessaan esitysvihkoa, jotta varmasti sitten liiton käsitykset eri kysymyksiin saataisiin esille. Tässä vaiheessa ei varmaankaan aina täysin tyydyttävästi ole onnistuttu.

Näkinsin, että tämä uudistusesitys sopeutuisi järkevään menettelyyn ja sopeutuisi myös siihen juriidiseen pohjaan, että keskusliiton juriidisia jäseniä ovat sen jäsenliitot, ja perusjärjestön esitykset tulevat jäsenliiton kautta. Leskinen voisi tyytyä siihen aktiivisuuteen, minkä liitto saa saatuaan näitä esityksiä runsaasti.

Toveri Syrjä kiinnitti huomiota sääntöjen lakko-oikeutta ja avustus-oikeutta koskeviin kohtiin. On sanottava suoraan, että ilmeisesti sääntöjen nykyisessä tekstissä ja vieläpä työvaliokunnan seittämässä tekstissä on jokin puutteellisuus, jos toveri Syrjä, joka on suuren liiton palkkasihteeri, ei löydä näistä sitä ajatusta, että taistelu ilman työvaliokunnan lupaa on kielletty. Jos tämä on myös edustajakokouksen käsitys, että tätä ei ole selvästi sanottu, niin sitä on kuitenkin tarkoitettu ja se pitäisi sitten ehkä muuttaa. Mielestäni 13 §:n 4. kohta selvästi tämän ajatuksen ilmaisee, kun se sanoo seuraavasti:

"Kun työvaliokunta on antanut uhkaamassa olevasta työtaistelusta sääntöjen edellyttämän päätöksensä, ei se oikeuta jäsenliittoa ryhtymään avoimeen työtaisteluun, ennenkuin SAK:n puheenjohtajalle tai työvaliokunnan valtuuttamalle edustajalle on varattu tilaisuus vaikuttaa neuvottelujen kulkuun. Kun neuvotteluja täten on yritetty kaikin mahdollisin keinoin edistää, mutta jos niissä ei ole saavutettu tyydyttävää tulosta, ottaa työvaliokunta viipymättä asian uudelleen harkittavaksi ja harkitsee sekä päättää, voidaanko, avoimeen työtaisteluun ryhtyä."

Mielestäni tämä teksti on niin selvä, että sen pitäisi vastuunalaisille toimitsijoille sanoa, mistä on kysymys.

Edelleen toveri Syrjän juristeria sääntöjen saman pykälän 15. kohdan osalta, että se todistaisi juuri sen, että työtaisteluun ei saa ryhtyä, todistaisi hänen olevan oikeassa, on väärä. Tässä nimenomaan lähdetään siitä, että jos keskusliitto on antanut työtaisteluluvan ja kysymyksessä on lakko, jossa voidaan saada myöskin keskusliiton lakkoavustusta, niin keskusliitto voi lakon lopettamiskehoituksen antaa, jos se näkee — niinkuin tässä kohdassa sanotaankin — että työtaistelu on voimaton ja siihen uhratut varat jatkuvasti menevät hukkaan. Tämä on siis, toveri Syrjä, täysin erillinen asia ja erillinen tilanne.

Edelleen voisi oikeastaan todeta, että tässä suhteessa toveri Syrjän esitys **lähtee siitä meidän** hyviä tuntemastamme keskinäisestä eri käsityksestä, että jonkin liiton pitäisi saada tehdä täysin, mitä se haluaa, jopa sillä tavoin kuin

toveri Siro Kiinteistötyöntekijäin Liitosta täällä esitti, että pitäisi saada tehdä mitä haluaa, ja keskusliitto on velvollinen maksamaan viulut muiden jäsenliittojen kustannuksella. Tällainen ajattelu ei ole loppuun saakka harkittua.

Veikko Verho (Kunnantyöntekijäin Liitto): Kun me tällä kertaa käsittelemme keskusliiton sääntöjä, niin erikoisesti on kiinnitetty huomiota sääntöjen 10 §:ään. Minun käsitykseni mukaan kun SAK:n työvaliokunta on nämä esitykset edustajakokoukselle tehnyt, se on varmasti harkinnut asiaa loppuun asti. Käsitykseni mukaan me voisimme yhtyä ja omasta puolestani yhdyinkin kannattamaan työvaliokunnan tekemää esitystä näiden sääntökyсыmysten kohdalta.

Toivo Helander (Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto): Täällä on monissa puheenvuoroissa ja hyvin perusteellisesti selvitetty perusteet, mihin työvaliokunnan esitys perustuu. Haluaisin sanoa muutaman sanan siitä, mitä täällä on esitetty, että ratkaisut tärkeissä kysymyksissä olisi jätettävä jäsenistön päätettäväksi. Tämähän on käytännössä varmaan hyvin vaikeata, niinkuin kaikki, hyvin tiedämme. Gnhan meillä varmaan kokemusta siitä, mitä suurempi joukko joutuu ratkaisua tekemään, sen vaikeampaa ratkaisun teko on. Tärkeissä kysymyksissä on ratkaisun teko uskottava sille johdolle, joka kerran on johtoon valittu, sillä täytyyhän meidän luottaa siihen johtoon, jonka olemme valinneet.

Sitten on myöskin mainittu, että liitolle olisi annettava oikeus mm. työtaistelun aloittamiseen. On samanaikaisesti myöskin mainittu, että SAK:lle kyllä siitä huolimatta annettaisiin ohjausvalta. Minun tietääkseni ei SAK voi ohjausta missään tapauksessa suorittaa silloin, ellei sillä ole myöskin rajoittamisvalta. Täytyyhän SAK :lla ohjausta suorittaessaan olla myöskin valta rajoittaa, jos se katsoo, että ajankohta tai muut olosuhteet eivät ole sillä hetkellä edullisia. Muuten tämä ei ole mitään ohjausta minun käsittääkseni.

Haluaisin muistin verestämiseksi palauttaa mieliin mm. meijerityöntekijäin lakon, joka aloitettiin ilman SAK:n lupaa, koska SAK oli katsonut, että ala on niin heikko, että se ei pysty yksinään taistelua viemään toivottuun tulokseen. Siitä huolimatta liiton luvalla meijerityöntekijäin lakko aloitettiin. Kaikki kai tunnemme, mihin vaiheeseen asiat sitten kehittyivät. SAK:n täytyi sitten lopussa ottaa ohjat käsiinsä ja saattaa tämä ilman lupaa aloitettu lakko edes jonkinlaiseen ratkaisuun, ettei siitä olisi tullut aivan täydellistä fiaskoa. — Tällä tavalla saattaa käydä, kun ei SAK:n, keskusjärjestön mielipiteitä asioissa oteta huomioon.

Näillä eväyksillä esitänkin, että työvaliokunnan muutosesitykset otetaan huomioon, mikä siis koskee tätä, että SAK:n edustajakokoukselle tulevat esitykset tulevat ensin liiton kautta, sillä meillähän on juuri tämän kokouksen valmisteluissa ollut hyvä esimerkki siitä, kuinka suuri on tällä kertaa ollut asioiden määrä; ja vastaisuudessa se tulee varmasti vielä suuresti lisääntymään. Näin ollen on aivan oikein, että tehdään tällainen järjestely, että perusjärjestöltä esitykset tulevat asianomaiselle liitolle ja liiton kautta sitten SAK:lle. Tämä on käsittääkseni vain työnjako ja mitään haittaa tästä ei tule jäsenistölle olemaan. Yhdyinkin kannattamaan tätä työvaliokunnan tekemää muutosehdotusta sääntöjen näiltä kohdilta.

Matti Järvinen (Metallityöväen Liitto): Hyvät edustajatoverit! Haluaisin vain lyhyesti puuttua tähän sääntömuutokseen perusjärjestöjen aloiteoikeudesta. Olisin sitä mieltä, että meidän perusjärjestöillämme pitäisi olla tämä aloiteoikeus,

mutta kuitenkin siten, että ne menevät liittotoimikuntien kautta. Liittotoimikunnat harkitkoon, mitkä ovat sen luontoisia perusjärjestöjen esittämiä asioita, että niillä on yleisempää ja laajempaa koko ammattiyhdistysliikettä koskevaa kantavuutta. Ei ole tarpeen, että joka ainut perusjärjestöjen esittämä asia tuodaan keskusliiton kongressiin. Täälläkin olen huomannut, että mm. on ollut esillä erittäin paljon Rautatieliäisten Liiton omia sisäisiä erikoiskysymyksiä, jotka yhtä hyvin olisi voitu järjestää liiton omassakin edustajakokouksessa taikka muissa ratkaisevissa päätäntäelimissä. Samoin täällä on ollut esityksiä, jotka ovat koskeneet jopa suonkuivauksia ja metsänparannuksia. Nehän eivät luonnollisesti-kaan voi kuulua ammattiyhdistysliikkeen edustajakokoukseen. Kaikki tuollainen vähemmän tarpeellinen, mikä ei koske ammattiyhdistysliikettä kokonaisuudessaan, voitaisiin perusjärjestöjen esityksistä jättää pois. Kuitenkin säännöissä tulisi olla kohta, että perusjärjestöillä tulee olla tämä aloiteoikeus ja että liittotoimikunnat kokoavat näistä yhtenäisen liiton esityksen, jossa vedotaan niihin ja niihin perusjärjestöihin, jotka ovat tehneet näitä esityksiä. Näinhän se on jo järjestettykin, niinkuin täällä toveri Lindblom esitti.

Sitten lyhyesti tuosta pääsihteerin aseman varmistamisesta. Meillähän on Metallityöväen Liitolla viime syksynä edustajakokous, jossa oli eräitä hyvinkin ratkaisevia sääntömuutosesityksiä. Kuitenkaan ei liiton piirissä tullut mieleenkään, että sen vastaavan virkailijan, siis sihteerin asemaa olisi mitenkään varmennettu. Se jäi aivan huomaamatta ennalleen. Minä luulisin, niinkuin täällä toveri Lindblom esitti, että käytäntö on ollut tässä suhteessa hieman kirjava liittojen piirissä. Rohkenisin olla sitä mieltä, että tässä kohdassa ei sääntöjen muutos ole aiheellinen.

Puheenjohtaja - . Täällä on vielä yksi puheenvuoro sääntöasiasta. Puheenvuorot riittänevät?

Puheenvuorot rajoitettiin pyydettyihin.

Veikko Pennanen (Maaseututyöväen Liitto): Huomiotani kiinnitti sääntöjen 10 §:n 1. momentti, jossa mainitaan, että SAK:n palveluksessa pidetään varsinaisen edustajakokouksen valitsema SAK:n puheenjohtaja ja toinen puheenjohtaja. Tämän lisäksi työvaliokunta kiinnittää SAK:n palvelukseen sihteerin, taloudenhoitajan sekä tarpeen mukaan muita toimitsijoita. Saman pykälän 4. kohdassa sanotaan, että SAK:n palveluksessa olevat toimitsijat eivät saa ottaa suorittaakseen tehtävänsä häiritseviä sivutoimia ilman työvaliokunnan lupaa. Tässä mainitaan ainoastaan "toimitsijat" sekä sivuutetaan puheenjohtajat ja sihteerit, jotka tämän säännön mukaan oman harkintansa mukaan ovat oikeutetut ottamaan myöskin sivutoimia. Voisi olla niin, että jos tämä hyväksytään sellaisenaan, niin voisi käydä esimerkiksi niin, että SAK:n pääsihteerin tointa hoitava henkilö hankkisi paljon sivutoimia. Näin ollen se vaikeuttaisi hänen SAK:n palveluksessa suorittamaansa työtä. Sama on mahdollista myöskin puheenjohtajiin nähden.

Tätä silmällä pitäen esitän 4. kohtaan muutoksen, joka kuuluisi seuraavasti: "SAK:n palveluksessa olevat virkailijat sekä toimitsijat eivät saa ottaa suorittaakseen tehtävänsä häiritseviä sivutoimia ilman työvaliokunnan lupaa." Tämä koskisi myöskin kaikkia SAK:n virkailijoita.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Täällä on esitetty SAK:n sääntöihin muutoksia. Asia lähetettäneen sääntövaliokuntaan.

Asia lähetettiin sääntövaliokuntaan.

Puhetta ryhtyi johtamaan Paavo Lehtinen.

SAK:n äänenkannattajat

Puheenjohtaja: Otamme käsiteltäväksi työjärjestyksen 11. kohdan: SAK:n äänenkannattajat.

Keskustelu:

Hulda Böhling (Kirjatyöntekijäin Liitto): Pyysin tämän puheenvuoron ehkä eniten sen vuoksi, että meillä on hyvin monella liitolla nykyisin omat äänenkannattajat. Niiden sisältö ja niiden painoteknillinen asu ei ehkä aina ole sellainen, kuin tällaisilta lehdistä voitaisiin vaatia, mutta joka tapauksessa ne jäsenistön keskuudessa täyttävät määrätynlaisen tehtävän, joka on ennen kaikkea yhtenäisyyden ja yhteishengen kasvattamista yhden liiton jäsenten piirissä.

Jos SAK :lla on aikomus, niinkuin tässä sanotaan, lähteä painattamaan kaksiväristä julkaisua suhteellisen alhaisilla painatuskustannuksilla, niin en tiedä, mikä tälle olisi esteenä muu kuin raha. Luulisin, että hyvin harvalla liitolla on halua luopua näistä omista äänenkannattajistaan, mikä puolestaan tietysti olisi edellytyksenä sille, että tätä SAK:n yleislehteä kyettäisiin kaikille toimitamaan. Nähdäkseni nykyinen Palkkatyöläinen melko hyvin vastaa tällaiselle äänenkannattajalle asetettavia vaatimuksia. Toinen asia on sitten se, millä se saataisiin enemmän leviämään liittojen jäsenten ja suuren yleisön keskuuteen, sellaistenkin, jotka eivät sitä nykyisin tilaa sen takia, että heillä on oman liiton äänenkannattaja.

Minusta tuntuu siis, että nykyaikaisilla propaganda- ja mainosmenetelmillä SAK :lla olisi hyvin suuret mahdollisuudet saada aikaan yksityisiä tilauksia tälle lehdelle, jos tähän puoleen kiinnitettäisiin enemmän huomiota.

Mitä sitten tulee suunnitellun kaksivärisen julkaisun painatukseen, niin jos siihen jo alkuvaiheessa ei kyetä kiinnittämään enempää huomiota, kuin mitä esim. tämän kirjasen "SAK taistelee" painoteknilliseen asuun on kiinnitetty, niin uskoisin, että silloin on aivan yhdentekevää, luemmeko Palkkatyöläistä siinä muodossa kuin se nyt on vai sitten tätä huonosti painettua kaksivärijulkaisua. Me kirjatyöntekijät ainakin olemme huomanneet, että ne henkilöt, jotka ovat olleet vastuussa tämän julkaisun painatuksesta, eivät ole tienneet, millaiselta kuvan tulee näyttää voidakseen esim. ns. laakapainomenetelmässä onnistua. Nämä kuvat eivät vastaa lainkaan sitä tasoa, mikä tällä lehdellä olisi voinut olla, jos sitä suunniteltaessa olisi kysytty enemmän varsinaisten painoasian tuntijoiden mielipidettä. Se oli minusta hyvin suuri vahinko, koska tämä kirjanen joka tapauksessa jää historiaan, ja nyt se on sellainen häpeänpilkku, kun sen painatus-tekniillinen puoli on niinkin heikko kuin se on.

Jos SAK:n tuleva työvaliokunta ja valtuusto lähtevät suunnittelemaan uuden-muotoista äänenkannattajaa SAK:lle, niin silloin on hyvin tarkkaan ensin harkittava, minkälainen siitä tehdään ja millä menetelmillä sitä painetaan.

Benjam Hampinen (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät edustajatoverit! Mitä tulee tähän esitykseen SAK:n äänenkannattajasta, josta edellinen puheenvuoron käyttäjä jo puhui, niin esityksestä helposti näkee, että ammattiyhdistysliikkeen ja SAK:n työvaliokunnan pyrkimyksenä ori saada lehti, joka tulisi leviämään kaikille järjestäytyneille työläisille. Tämä pyrkimys on aivan oikea. Olemme kaikki yhtä mieltä siitä ja tiedämme lehdistön merkityksen niin valistajana kuin muissakin suhteissa, sekä agitaattorina että hyvänä organisaattorina.

Mutta tämä ei saisi mielestäni tapahtua siten, että ammattiliittojen lehdille tulisi vaikeuksia. On ilman muuta selvää, että eri ammattiliittojen julkaisut ovat verraten tarpeellisia, eikä niitä tule korvaamaan mikään yhteinen lehti, koska jokaisen ammattiliiton äänenkannattajat käsittelevät oman alansa tärkeitä ammattikysymyksiä. Sen vuoksi PuutyöTäinen on puutyöläisille, Rakentaja rakennustyöläisille välttämätön jne.

Mitä tulee siihen, niinkuin edellinen puhuja mainitsi, että mahdollisesti rahoitusvaikeuksista päästäisiin, jos luovuttaisiin ammattiliittolehdistä, niin minusta tuntuu siltä, että meidän on löydettävä-muita teitä rahoituksen suorittamiseen. Edelleen olen sitä mieltä, että tosiaankin tämä lehti on tarpeellinen, ja siinä suhteessa työvaliokunnan esitys on aivan paikallaan.

Mutta tähän työvaliokunnan esitykseen nähden, koska se on jollakin tavalla epämääräinen, esitän lisäehdotuksena yhden lauseen. Se tulisi kuulumaan seuraavasti: "Näillä toimenpiteillä ei saa vaikeuttaa liittoja julkaisemasta omaa lehteään."

Arvo Aalto (Rakennustyöläisten Liitto): Yhdyn täysin kannattamaan molempia edellisiä puheenvuoron käyttäjiä tässä lehdistökysymyksessä. Samalla myös pyydän kannattaa sitä lisäsehdotusta, jonka toveri Hampinen teki.

Aarne Dunder (Elintarviketyöläisten Liitto): Edustajakokousterit! Olemme varmasti kaikki selvillä siitä, että eräänä piirteenä nykyaikaiseen elämään kuuluu erikoistuminen. Tässä erikoistumisessa ei sinänsä ole mitään huomautettavaa, päinvastoin. On myös varmaa, että kehitys tulevaisuudessa tulee edelleen jatkumaan erikoistumiseen, koska vain täten voidaan tunkeutua syvemmin ja perusteellisemmin asioiden ytimeen. Mutta vaikka näin onkin asianlaita, niin siitä huolimatta on asioita, joiden suhteen nykyajaisen ihmisen käsityksen mukaan erikoistuminen ei tule kysymykseen tai ei olisi tarpeellistakaan.

Eräs tällainen seikka on sanomalehti, nimenomaan silloin, kun se palvelee lukijoihinsa päivän uutislehtenä, sillä tuskin voimme tulevaisuudessakaan ajatella sitä mahdollisuutta, että yksi lehti julkaisisi esim. vain auto-onnettomuudet, toinen tulipalot, kolmas varkaudet jne. Näin pitkälle erikoistuminen tuskin koskaan menee.

Mutta erikoistumista on sanomalehtialallakin kuitenkin tapahtunut, vieläpä paljonkin. Yhtenä piirteenä lehtien erikoistumisessa havaitsee sen, että kukin harrastusala, ammattiryhmä tai -yhtymä pyrkii saamaan itselleen juuri sitä aatetta edustavan lehden.

Mitkä sitten ovat ne syyt, jotka puolustavat tällaisen oman alan tai aatteen äänenkannattajaa? Syitä on paljon. Eräs mahdollisimman selvä ja pätevä syy on se, että oman alan tai harrastuksen lehdessä on mahdollisuus käsitellä läheisiä asioita paljon enemmän ja yksityiskohtaisemmin kuin yleisessä lehdessä. Yleislehdenhän on tyydytettävä kaikkia aloja, annettava jokaiselle jotakin, mikä käytännössä merkitsee noin kansansuulla sanottuna: "ei kenellekään mitään".

Meidän pitäisi päättää kysymyksestä, onko ammattiyhdistysliikkeemme lehdistö tulevaisuudessa suunnattava keskitettyyn yhteen lehteen vai annettava nykyisen kehityksen: eri aloille omat lehdet, jatkua. Tällain on muistettava, että meidän lehtemme eivät ole mitään päivän uutislehtiä, eikä niistä ole syytä sellaisia tehdäkään. Löytyy kyllä argumentteja, joilla voidaan kumpaaakin suuntaa puolustaa. Yleislehti on paikallaan silloin, kun on kysymys yksinomaan yleisluontoisista, koko ammattiyhdistysliikettä käsittelevistä asioista — jonkinlainen teoreettinen lehti.

Mutta on selviö, että yhden lehden puitteisiin voidaan mahdollistaa vain vähän yksityiskohtia. Tällaisen lehden on vaikea tulla läheiseksi jokaisella alalla, koska sen mahdollisuudet ovat rajoitetut. Se ei vastaa enää nykyajan erikoistumisen vaatimuksia. Tätä pitäisin ensiarvoisen tärkeänä, tärkeämpänä kuin taloudellista puolta. Yksi suppeamman alan lehti tyydyttää aina paremmin juuri sen alan lukijoiden tarpeet, se on minun käsitykseni.

Vaikka meillä ammattiyhdistysliikkeessä onkin paljon yhteisiä asioita lehtikirjoituksissa selvitetävinä, niin sitä huolimatta uskallan väittää, että metallimies etsii lehdestään ensikädessä metallialan uutisia ja tietoja, postimies postimiesten asioita, elintarviketyöläinen elintarviketyöläisten asioita jne., kuten täällä jo edellisen puheenvuoron käyttäjä mainitsi.

Jos me nyt lähdemme sille tielle, että Keskitytään vain yhteen yleiseen lehteen, niin tuntuu siltä, kuin yritettäisiin kääntää kehityksen pyörää taaksepäin. Muistakamme, että tämä pyörä kovia vastahakoisesti takaperin.

Lopuksi pyydän kannattaa edellisten puhujain tekemiä esityksiä siinä, että jos yleislehteen lähdetään, niin siitä huolimatta kukin ala jatkuvasti voi ylläpitää omat lehensä juuri niillä perusteilla, joita tässä puheenvuorossani olen koettanut selvittää.

Lauri Laine (Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto): Hyvät toverit! Kun lähdetään selvittämään tätä lehtikysymystä, on otettava huomioon myös se, että jos liitot kustantavat omia lehtiään, se tuottaa määrättyjä vaikeuksia kenttätöyssä. Siinä ei nähdä paljonkaan muuta kuin oman liiton asioita, ja selvää on silloin, kun lähdetään tällaiseen laajaan koko maata käsittävään liikkeeseen kuin ammattiyhdistysliike, että siihen tarvitsisi saada näin kenttämiehen silmillä nähtynä paljon laajempi muoto ja laajempaa tietoa kuin esim. monissa liitoissa tehdään ja "meidän liitossa" ja "meidän osastossa". Näin voidaan saada ainakin allekirjoittaneen mielestä paljon laajempi kokonaisuus.

Mitä tulee siihen, että tällaista yhtä lehteä lähdettäisiin julkaisemaan, niin silloin siihen olisi varattava tilaa, että ainakin kukin liitto saisi riittävästi sanoa oman sanansa tässä lehdessä ja jokaisella liitolla olisi omat sivunsa siinä, niin että silloin voitaisiin seurata, mitä tässä ja tällä alalla toimitaan. Samalla siinä silloin voitaisiin seurata pääpiirteitä SAK:n ja muiden liittojen toiminnasta. Silloin oltaisiin kentällä liiton ja SAK:n kanssa paljon läheisemmässä yhteistyössä tässä mielessä toimitetun yleislehden välityksellä. Siinä olisivat ne asiat, jotka silloin on yleislehteen saatava, ja myös tarpeeksi laajasti eri Hittojen asiat. Jos esim. hiukan laajennetaan lehteä nykyisen Palkkatyöläisen muodossa, niin ei ainakaan olisi mahdollisuus yhtenäistä lehteä toimittaa. — Tässä mielessä allekirjoittanut yhtyykin kannattamaan SAK:n työvaliokunnan ehdotusta.

Matti Järvinen (Metallityöväen Liitto): Arvoisat edustajatoverit! Kyllä työvaliokunnan ehdotus yleisestä äänenkannattajasta ammattiyhdistysväelle on oikeaan osunut ajatus. Nämä eri liittojen pienet äänenkannattaja-pahaset, nehan ovat kooltaan ja sisällöltään sängen erilaisia, ilmestyvät harvoin ja epäsäännöllisesti. Sitä paitsi ne ovat liian erikoistuneet oman liittonsa sisälle. Monet sellaiset suuremmat kysymykset, joilla olisi laajempaa kantavuutta koko ammattiyhdistysliikkeelle, jäävät niiltä käsittelemättä.

Myöskään ei tuollainen ammattiyhdistysliikkeessä hieman yksinäisempi henkilö saa liiton erikoislehdestä lainkaan tietoja siitä, mitä naapuriliittoon tai muihin liittoihin mahdollisesti kuuluu, onko sellä mahdollisesti tapahtumassa jotakin

uutta ja kuinka siellä on ratkaistu tämä tai tuo probleema. Liiton erikoislehti hoitaa vain oman liiton kapeata sarkaa ja kasvattaa jäsenistöä liian yksipuolisesti katsomaan yksinomaan oman liiton näkökulmasta kaikkia ammattiyhdistysliikettä koskevia asioita.

Metalliliitossa on myös Ahjo-lehti. Olin Metalliliiton jäsenenä silloin, kun tämä lehti perustettiin. Ja sanon suoraan, että olimme siihen heti tyytymättömiä ja olemme sitä vieläkin. Jopa meidän ammattiosastomme on tehnyt mm. metalliliiton edustajakokoukselle siitä parannusesityksen. Sitä eivät kuitenkaan sitten toiset jäsenet siellä ymmärtäneet, vaan totesivat, että kyllä Ahjo-lehti on hyvä lehti eikä sitä tarvitse muuttaa mitenkään. — Näin tietysti tämäkin kongressi asian ratkaisee ja katsoo, miten se nyt on oleva. Kunnantöytätekijäin Liiton alueella on myös lehti.. Kyllä sen liiton jäsenet ovat myös sitä sangen purevasti arvostelleet. Kyllä siinä on siis kaksi linjaa.

Jos siihen mennään, että yhteinen SAK:n äänenkannattaja hankitaan kaikille jäsenliitoille, niin kyllä minä kannatan sitä, että senkin jälkeen, jos liitot katsovat aiheelliseksi painattaa ja jakaa vielä erikoislehtiään, tähän annetaan liitoille mahdollisuus.

Vihtori Rantanen (SAK): Hyvät toverit! Tämä lehtikysymys ei ole ammattiyhdistysliikkeessä suinkaan ensimmäistä kertaa käsiteltävänä. Se on ollut käsiteltävänä paljon aikaisemmin. Meillä on ollut aikaisemmin tilanteita, jolloin ammattiyhdistysliikkeen lehdistö on hajaantunut ja jakaantunut hyvin moniin erilaisiin liittojen äänenkannattajiin. Mutta on ollut myös vaihe, jolloin on keskusteltu ja jopa päätettykin siitä, että tällaisesta tilasta pitäisi päästä ja pitäisi pyrkiä yhteiseen äänenkannattajaan.

Näin on päästykin hyvin pitkälle. Sodan jälkeenhän ilmestyi hyvin harvoja liittojen lehtiä. Mutta jos tällä kertaa katsellaan tilannetta, niin liittojen erikoislehtien lukumäärä on lisääntynyt sodan jälkeisistä vuosista hyvin huomattavalla tavalla.

On selvää, että jokainen ammattiliitto ja jokainen ammattiliiton jäsen haluaa seurata erikoisesti niitä kysymyksiä, joita esiintyy hänen omalla ammattialallaan ja hänen oman liittonsa piirissä. Mutta on toisaalta myös otettava huomioon se, että keskitystä pitäisi monissa tärkeissä kysymyksissä saada aikaan. Kun seuraa nyt ilmestyviä liittojen lehtiä, niin voi suuressa määrin todeta sen, että eräissä lehdissä ei keskusliiton kanta, sen näkemykset j* päätökset, saa kovinkaan suurta sijaa; saattaapa käydä niin, että niitä ei mainita ollenkaan. Toisaalta taas näissä lehdissä hyvin usein esiintyy aivan samoja kirjoituksia kuin Palkkatyöläisessä, ne painetaan siis vain kahteen kertaan. Tämä ei tietystikään ole myöskään täysin tervettä lehtipolitiikkaa ammattiliikkeen yhteistä hyvää ajatellen.

Me olemme menneet tässä lehtikysymyksessä niin pitkälle erikoistumisessa, että työvaliokunta ei ole nähnytkaan mahdolliseksi lähteä siitä, että tämän edustajakokouksen pitäisi päättää liittojen lehtien lopettamisesta, vaan kysymys työvaliokunnan käsityksen mukaan on siitä, millä tavalla päästäisiin sen tapaiseen ammattiyhdistysliikkeen äänenkannattajaan, joka saataisiin leviämään mikäli mahdollista jokaisen ammattiyhdistysliikkeen jäsenen kotiin. Asiaa on käsitelty tässäkin vaiheessa jo pitkän aikaa SAK:n toimiston piirissä. Siellä on siinä erikoisjaostossa, joka on asiaa käsitellyt, päädytty siihen, että tämän julkaisun pitäisi olla arvokas sisällöltään sekä ulkoasultaan — sellainen lehti, joka muodostuisi[^] eräänlaiseksi perheleheksi, joka siis saisi myös muiden perheenjäsenten luottamuksen. Ei pitäisi tietysti arvostella omaa äänenkannattajaa, mutta todetakaan se, että Palkkatyöläinen ei ole tätä sijaa pystynyt valtaamaan, vaan se on jäänyt enemmän aktiivisten jäsenten lehdeksi, niiden, jotka tuntevat asiaan erikoista kiinnostusta. Juuri tästä syystä pitäisikin saada asiassa korjaus aikaan.

Kysymys ei kuitenkaan ole yksinomaan periaatteellinen, vaan siihen liittyy myös taloudellisia näkökohtia. Tuollaisen arvokassisältöisen lehden julkaiseminen ei suinkaan ole aivan pieni kysymys rahallisesti, vaan se tulee maksamaan hyvinkin huomattavia summia, ja ennen kuin siihen voidaan mennä, on harkittava myös, millä tavalla voidaan peittää tästä lehdestä aiheutuvat kustannukset. Voidaanko se tehdä puhtaasti tilausmenetelmää hyväksikäyttäen, vai olisiko sitä levitettävä mahdollisesti siten, että liitot tai SAK suoraan lähettäisivät jokaiselle jäsenelle tämän lehden ilman tilausmaksua? Nämä kysymykset ovat niitä, jotka eivät ole selvitettyjä, eikä niitä voida tässäkään kokouksessa selvittää.

Tämän jaoston piirissä on myös ajateltu sellaista menettelyä, että tällaisessa arvokasasuissa ja -sisältöisessä lehdessä on mahdollisuus myös liitoilla oman lehdessä julkaistavan vaihtosivun välityksellä kertoa omista liittonsa erikoiskysymyksistä ja -asioista. Tällä tavalla voitaisiin yhdistää kaksi asiaa, keskitetyn ammattiyhdistysliikkeen asiat sekä liittojen omat erikoiskysymykset.

Tämä kysymys on, kuten työvaliokunnan esityskin jo osoittaa, siksi "raaka", että tämä kokous ei voi tässä mitään ehdotonta päätöstä tehdä, eikä se ole aiheellistakaan. Mutta toivoisin lämpimästi, että kokous hyväksyisi työvaliokunnan ehdotuksen, että asiaa edelleen hoidettaisiin ja pyritäisiin löytämään siinä koko jäsenistöä tyydyttävä ratkaisu.

Niilo Wä 11 ä ri (Merimies-Unioni): Me emme ole ymmärtäneet tätä esitystä siten, että tarkoituksena olisi tappaa liittojen omat lehdet. Jos sellainen olisi tarkoitus — mutta sellainen ei ole edes esityksen muoto — niin me vastustaisimme sitä. Nyt kannattamme työvaliokunnan ehdotusta ja samalla haluamme erikoisesti korostaa liiton oman lehden tarpeellisuutta.

Kun tulee kysymykseen esim. sellainen ala kuin meillä, jossa jäsenistö on aina ympäri maailmaa, niin jäsenistöä ei saavuta suinkaan mikään sellainen lehti, joka postitettuna ajateltaisiin jäsenistölle lähetettäväksi. Kuitenkin se tahtoo saada jonkinlaisen kosketuksen nimenomaan omaan järjestöönsä ja tietoa muista niin paljon kuin mahdollista.

Nyt ainakin merenkulkualalla on tilanne sellainen, että kun sillä on pääasiassa nuorta väkeä, niin se haluaa nähdä oman "kuvansa", henkensä tuotteita, lehdessä mahdollisimman selvästi. Sen vuoksi pojat ja tytöt kirjoittelevat runonpätkiä. He kirjoittavat vaikka minkälaisista aiheista, usein raskasta asiaakin, ja vaikka ne eivät ole tasoltaan niin korkeita kuin useat ehkä vaatisivat, minä katson välttämättömäksi, että tuollaiset julkaistaan, koska olemme nähneet, että sillä tavalla nousee siitä nuoresta polvesta aina sellaisia, joista kehittyä hyviäkin kynäkäyttäjiä. Jos he eivät tällaista tilaisuutta saisi, kuten omassa lehdessä saavat, niin heidän kykynsä saattaisivat sammua.

On paljon erikoisia asioita, jotka koskevat ainoastaan omaa joukkoa, ja silloin täytyy olla tietenkin lehti, jossa niitä saadaan käsitellä. Meillä on aivan erilaiset työolot kuin maissa työskentelevillä ja siitä johtuu, että lainsäädäntökin on kokonaan toinen merimiehiä kuin muita työntekijöitä varten. On selvää, että jossakin yleislehdessä ei voitaisi riittävässä määrässä käsitellä kaikkia tällaisia erikoiskysymyksiä, ja sen vuoksi me tulemme ehdottomasti pitämään kiinni omasta lehdestämme. Samalla kuitenkin pidämme tarpeellisena, että saataisiin ammattiyhdistysliikkeelle sellainen yleislehti, joka vastaisi tarkoitustaan. Minun täytyy sanoa, kuten toveri Rantanen jo mainitsi, että Palkkatyönläinen ei ole suinkaan läheskään tyydyttävä. Se on usein aivan liian ylimalkainen. Ja minun täytyy valittaen todeta, että usein sitäkin vähää palstatilaa, joka lehdessä on, käytetään tarpeettomasti kaksin kolmin kerroin. Pakinassa puhutaan melkein aina samaa kuin pääkirjoituksessa. Minusta pitäisi olla jonkinverran työnjakoa,

niin että samoja asioita ei vatvottaisi useammassa kirjoituksessa. Silloin voitaisiin käsitellä useampia kysymyksiä. Ja erittäin suuri puute tässä yleislehdessä on mielestäni se, että siinä ei ole käsitelty ammattiyhdistysliikkeen teoreettisia kysymyksiä läheskään siinä määrin kuin pitäisi. Hyvin harvoin me löydämme Palkkatyöläisestä kirjoituksia, joissa käsiteltäisiin ammattiyhdistysliikkeen teoriaa, millä tavalla ammattiyhdistysliike missäkin maassa kehittyy, mitkä seikat ovat perustekijöitä ammattiyhdistysliikkeessä. Ja kuitenkin nimenomaan juuri nuoren polven koulutus vaatisi tällaista teoreettista kasvatusta ammattiyhdistysliikkeen päälehdessä. Minä en suinkaan tahdo sanoa sitä, että ammattiyhdistysliikkeen lehden täytyisi olla yksinomaan raskasta teoriaa käsittävä. Kyllä siinä täytyy olla kevyttäkin ja sellaista, joka kiinnostaa nuorta ihmistä erikoisemmin. Kevyen ohella siitä silmä luiskahtaa raskaampaan ja painavampaankin tekstiin ja vähitellen aletaan sitä lukea säännöllisesti. Mutta sitä on Palkkatyöläisestä valitettavasti puuttunut.

Mitä tulee sitten • Palkkatyöläisen ruotsinkieliseen painokseen, niin se on valitettavasti vielä paljon kuivempi kuin konsanaan Palkkatyöläinen. Suurin osa sen tekstistä on suoraan saksittua joko Ruotsin, Norjan tai Tanskan ammattiliittojen lehdistä ja käsitellään heidän sisäisiä asioitaan, yksityiskohtia, jotka eivät niinkään paljon kiinnosta meitä ja jotka eivät opeta meitä sanottavasti ollenkaan. Jos sen sijaan laadittaisiin itsenäisesti yleiskuvauksia muiden maiden ammatillisesta liikkeestä, niin silloin mekin saisimme, nimittäin meidän ruotsinkielinen jäsenistömme, jonkinlaisen käsityksen muiden pohjosmaiden ammattiyhdistysliikkeestä. Löntagarenissa saattaa olla 3—4 palstaa jonkun ulkomaisen ammattiyhdistysliiton toimitsijan elämäntaipaleesta. Kyllä se vähän oudolta tuntuu, että me täällä jonkin toisen maan jotakin yksityistä henkilöä käsittelemme niin yksityiskohtaisesti, kun ei tunneta edes SAK:n toimihenkilöitä niin perusteellisesti, kuin saataisi tuntea Löntagarenin selostuksen perusteella jonkin pienenkin Ruotsin ammattiliiton toimitsijoita. Näin meillä ammutaan hieman yli maalin.

Ehkä tämä johtuu siitä, että on liian vähän toimitusvoimaa. Jos näin on, silloin täytyy toimitusvoimaa lisätä. Ja minä luulen, että sikäli kuin saadaan lehdet kiinnostavammiksi, paremmin tarkoitustaan vastaaviksi, niin niille saadaan silloin myöskin suurempi levikki. Uskon, että muutkin liitot, ainakin Merimiesunioni, tulee antamaan taloudellista tukea SAK:n yleislehtisuunnitelmalle edellytyksin, että se saadaan nykyistä elävämmäksi ja paremmin tarkoitustaan vastaavaksi.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: SAK:n äänenkannattajaa koskevaan esitykseen on tehty kannatettu muutosehdotus. Asia lähetettäneen me"nettelytapavaliokuntaan lausunnolle.

Asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Järjestömuoto- ja liittorajat

Puheenjohtaja: Työjärjestyksessä seuraa kohta 12: Järjestömuoto- ja liittoraja sekä jäsenyyttä koskevat esitykset.

Keskustelu:

Viljo Pousi (Metallityöväen Liitto): Hyvät edustajakokousoverit! Täällä esityslistassa on todettu, että järjestömuoto on eräs ammattiyhdistysliikkeemme

ongelmalapsi, ja sitä se sanan täydessä merkityksessä on myöskin ollut. Järjestömuotokysymystä on SAK:n edustajakokouksissakin jouduttu käsittelemään useampaan kertaan. Ja kun järjestömuotokysymys on niin vaikea kuin se viime aikoina ja viime vuosina eräiden liittojen asennoitumisen johdosta on ollut, se tietää, että siitä myöskin kentällä on ollut paljon puhetta. Vieläkin totean: kun eräiden liittojen taholta asenoidutaan asiaan siten, kuin esityslistassa ilmenee, on suorastaan järjestäytymisvapauden vastaista edustajakokouksen päätöksellä velvoittaa ketään liittymään puhtaasti oman alansa ammattiliitosta sellaiseen osastoon, jossa ei tunne olevan asiantuntemusta ammatissaan ilmeneviin seikkoihin. Tämän johdosta lähinnä puunjalostusteollisuuden, korjauspajojen, voimalaitosten, autokorjaamojen ja autokoriteollisuuden työntekijät ovat useasti joutuneet jopa maankäsittävissä yhteisissä kokouksissaan tätä kysymystä pohtimaan ja lausumaan julki käsityksensä siitä, että he haluavat kuulua lähinnä ammattialansa työntekijäliittoon ja pitävät myöskin tärkeänä, että ammattialan liitto solmii heidän työehtosopimuksensa.

Jo v. 1950 käydyin metallityöntekijäin työtaistelun jälkeen seuranneina vuosina on maamme korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijäin työehtosopimusneuvottelu- ja allekirjoittamisoikeudesta syntynyt erittäin vaikea ristiriita työntekijäin omien liittojen, lähinnä paperi- ja puuliittojen pyrkien riistämään Suomen Metallityöväen Liitosta korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijäin työ- ja palkkaehtoja koskevan työehtosopimuksen neuvottelu- ja allekirjoitusosoikeuden. Tämä näiden liittojen toimintahan perustuu siis lähinnä viime edustajakokouksessa tehtyyn päätökseen. Kuitenkin tämän viime edustajakokouksen päätöksen mukaan valiokunta on katsonut, että asia on niin paljon vaikea käytännössä toteuttaa, että tässä asiassa ei ole paljontakaan päästy eteenpäin.

Tätä ristiriitaisuutta ilmensi myöskin se seikka, että maamme korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijät joutuivat olemaan vuonna 1954 kokonaan vailla työehtosopimusta. Tämä ei liene tarkoituksenmukaista, kun tilanne ei ole johtunut työnantajan toimenpiteistä, vaan ammatyhdistyliikkeen sisällä vallitsevista etuista ja eripuraisuuksista.

Liittojen välillä käydyt neuvottelut eivät myöskään tietääkseni ole johtaneet tulokseen.

Varmasti täällä olevat korjauspajatyöntekijäin edustajat kuin myös SAK:n edustajat ja myöskin asianomaisten liittojen edustajat muistavat sen maan käsittävän kokouksen, jossa korjauspajatyöntekijät lausuiivat mielipiteensä tästä kysymyksestä. Silloinhan todettiin, että korjauspajatyöntekijät ovat yksimielisesti sitä mieltä, että heidän täytyy saada "kuulua oman alansa ammattiliittoon.

Kun nyt tässä kokouksessa joudutaan ratkaisemaan tätä kysymystä, on meidän se tehtävä siten, ettei se missään muodossa tule haavoittamaan sisäistä kokonaisuuttamme, vaan tehty ratkaisu kasvattavassa mielessä kokoa entistä laajemmat joukot ammatyhdistyliikkeen piiriin. Mehän tiedämme, että korjauspajatyöntekijäin keskuudessa järjestyneisyysprosentti on melko korkea. Tässä mielessä, jos ajatellaan kysymystä siten, että korjauspajatyöntekijöitä haluavien liittojen taholta halutaan vahvistaa ammatyhdistyliikkeen kokonaisuutta, sehän on jo kokonaisuudessaan ymmärrettävä siten, että toiselta puolen halutaan myöskin erästä ammattiliittoa heikentää, ja tässä mielessä ei ole oikein, että näin edelleen tultaisiin toimimaan. Käsitteäkseni on kaikista parhain menettelytapa se, että pääpaino kiinnitetään kaikilla aloilla niiden työntekijäin saamiseksi ammatyhdistyliikkeen piiriin, jotka vielä ovat ulkopuolella; ja sikäli kuin tiedän, niin asianomaisten liittojen kohdallahan on vielä tässä mielessä hyvin paljon varaa parantaa asiantilaa.

Tämän kysymyksen käsittelyn yhteydessä varmaankin tulee tässä kokouksessa ratkaisevaksi linja, millä valittava työvaliokunta ja valittava järjestömuotojaosto tulee tätä kysymystä edelleen käsittelemään ja ajamaan asiaa edelleen.

Kun täältä seurailee näitä esityksiä, niin toteaa, että useammat liitot ovat esittäneet, että korjauspaja- ja autokorjaamotyöntekijät liitettäisiin lähinnä puunjalostus- ja paperityöntekijäin liittoihin, ja autokorjaamo ja autoköriytyöntekijät autoalan liittoon. Tässähan nyt ilmenee ihan suoranainen epäoikeudenmukaisuus, sillä nähdäkseni kuljetusmiehet ovat kuljetusmiehiä ja heidän kohdaltaan voisi ajatella täydellisesti sitä menettelytapaa, että he kuuluvat myöskin autoalan liittoon. Mutta kuljetuskorjauspajoissa työskentelevät työntekijät ovat täydellisesti metallityöntekijöitä ja heidän täytyisi kaiken järjen mukaan antaa kuulua myöskin siihen liittoon, joka heidän ammattialaansa vastaa. Samaa on sanottava myöskin mekaanisen ja kemiallisen puunjalostusteollisuuden korjauspajoissa työskentelevien työntekijäin kohdalta.

Täällä kokouksessa kun käsitellään tätä kysymystä, niin allekirjoittanut toivoo ja uskaltaa tuoda rehellisesti julki, että tämä on korjauspajatyöntekijäin yksimielinen kanta, että liittorajakysymyksessä noudatetaan niitä periaatteita, joita täällä esityslistassa Suomen Metallityöväen Liitto ehdottaa ratkaisuna tähän kysymykseen. Olen täydellisesti sitä mieltä, että tulevan päätöksen täytyy rakentua tämän Metallityöväen Liiton ehdotuksen pohjalta. Muussa tapauksessa me varmaan jollakin väkivaltapäätöksellä tulemme aiheuttamaan ehkä hyvinkin vakavia seurauksia ammattiyhdistysliikkeen piirissä.

Korjauspajatyöntekijät kautta maan toivovat, että tässä kysymyksessä heidän ääntään kuullaan. Ja jos halutaan saada selville se, mihin liittoon nämä korjauspajatyöntekijät haluavat kuulua, niin suoritettakoon heidän keskuudessaan äänestys ja annettakoon heidän lausua mielipiteensä siitä, ja äänestyksen tuloksen pohjalla sitten menettelytavat tässä kysymyksessä otettakoon pohjaksi.

Tässä mielessä minä yhdyn kannattamaan täydellisesti Suomen Metallityöväen Liiton antamaa vastausta SAK:n työvaliokunnan tiedusteluun.

Frans V i l k m a n (Metallityöväen Liitto): Liittorajakysymys, joka pohjautuu ns. teollisuusliittoperiaatteeseen, on joutunut sellaiseen vaiheeseen, että sen saattaminen tämän edustajakokouksen päätöksellä jäsenistöä tyydyttävään ratkaisuun on välttämätöntä. Tämän edellisen kuudennen ja tämän seitsemännen edustajakokouksen välinen aika on muodostunut jäsenkalastamiseksi toisen liiton piirissä, siis järjestyneiden keskuudessa. Käsitäkseni mukaan tulisi jäsenhankintaa suorittaa järjestymättömien keskuudessa, sillä löytyyhän siellä vielä työkenttää.

Tälle seitsemännelle edustajakokoukselle metalliliiton osastot ovat tehneet esityksiä, jotka ovat teollisuusliittoperiaatteen vastaisia. Tämän ne ovat tehneet kokemuksensa perusteella. Ne ovat nähneet ja koko selvästi sen, minkälaisen muodon saavat työehtosopimukset, jotka tehdään ilman asiantuntemusta. Siihen nähdén, että asiaa on sieltä taholta koetettu hoitaa myöskin keskusjärjestön kanssa, luen sille osoitetun kirjelmän, joka on Imatra — Lappeenranta ja ympäristön metallityöväen osastojen kokouksesta lähetetty julkilausumana. Tähän edellämäinitsemaan keskusjärjestöön kuuluu 14 metallityöväen osastoa, joista 5 on korjaamoiden ja 9 raskaan metallin, ja näissä yksimielisyys on eittämätön siitä, että siellä vielä ymmärretään ja puhallellaan yhteiseen hiileen.

"Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK) r.y:n työvaliokunta.

Imatra — Lappeenranta ympäristön metalliosastojen keskusjärjestö on pitämässään vuosikokouksessa 27 p:nä helmikuuta 1956 käsitellyt puunjalostusteollisuuden korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijöitä koskevia liittorajariitoja ja siihen liittyviä kysymyksiä päättäen yksimielisesti kantanaan SAK:n työvaliokunnan tietoon saattaa seuraavaa:

V. 1950 käydyn työtaistelun jälkeen seuraavina vuosina on maamme korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijäin työehtosopimusneuvottelu- ja allekirjoitus-oikeudesta syntynyt erittäin vaikea riita työntekijäin omien järjestöjen kesken,

Suomen Paperi- ja puutyöväenliittojen pyrkiessä riistämään Suomen Metallityöväen Liiton korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijäin työ- ja palkkaehtoja koskevan työehtosopimuksen neuvottelu- ja allekirjoitusosoikeuden käyttäen aseanaan SAK:n kuudennen edustajakokouksen tekemää päätöstä teollisuusliittoperiaatteista. SAK:n järjestövaliokunnan oleellisimpiin tehtäviin kuuluu tuomosten riitakysymysten selvittäminen. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut, vaan asia on jätetty alalla olevien liittojen ratkaistavaksi. Kokous toteaa, että ensimmäisenä näkyvänä tuloksena on ollut, että maan korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijät joutuivat olemaan vuoden 1954 vailla työehtosopimusturvaa joutuesaan työskentelemään ilman työehtosopimusta. Tämä ei liene tarkoituksena silloin, kun tilanne ei ole johtunut työnantajain toimenpiteestä, vaan ammattiyhdistysliikkeen sisällä vallitsevasta ristiriidasta. Liittojen välillä käydyt neuvottelut eivät tietääkseni ole johtaneet sovinnolliseen ratkaisuun, koska 28 p:nä joulukuuta 1954 pidetyn neuvottelukokouksen jälkeen, jossa oli läsnä SAK:n edustaja ammattiosastoliittojen edustajain ohella, ei ole mitään kuulunut. Tässä kokouksessa lienee tullut sekä SAK:n että Paperi- ja puutyöväenliittojen johdolle selväksi maan korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijäin kanta ko. asiassa. SAK:n taholta ei voitane kieltää sitä, etteivätkö korjauspajamiehet olisi metallimiehiä, ja näinollen oikeudessa kuulua alansa ammattiliittoon. Kokous toteaa, että Suomen Metallityöväen Liitto on ainoa elin tässä maassa, joka edustaa työntekijäin puolelta sitä asiantuntemusta koko metallialalla, jota ehdottomasti vaaditaan työehtosopimusneuvotteluissa. Käsityksemme mukaan teollisuusliittomuotoa ei voida käytäntöön soveltaa silloin, kun korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijät sitä jyrkästi vastustavat. Pakkokeinojen käyttäminen ei liene ollut myöskään SAK:n kuudennen edustajakokouksen tekemän päätöksen tarkoitus. Ei liene myöskään SAK:n edun mukaista, että työehtosopimus-poliittisin keinoin pyritään Suomen Metallityöväen Liiton vaikutusvaltaa puunjalostusteollisuuden piirissä vähentämään.

Työaika myöskin on synnyttänyt erittäin suuria ristiriitoja ko. asian johdosta asianomaisten liittojen jäsenten keskuudessa, joka saattaa johtaa ennakolta arvaamattomiin vaikeuksiin, ellei SAK:n työvaliokunta pian saata asiaa korjauspaja- ja voimalaitostyöntekijöitä tyydyttävään ratkaisuun."

Tämä luettu jo sellaisenaan on asiaa aika paljon selventävä.

Useissa esityksissä mainitaan selvästi se ajatus, mihin edellämainitut työläiset eivät halua mennä. Esityksestä n:o 63 sanotaan asian johdosta seuraavaa:

"Kuudennen edustajakokouksen hyväksymää teollisuusliittoperiaatetta on sanotun kokouksen jälkeen voitu soveltaa mm. puunjalostusteollisuuden korjaamoiden työläisiin nähden, jotka kuuluvat Suomen Metallityöväen Liittoon. Sanottuja korjaamojen työläisiä kuuluu Suomen Metallityöväen Liittoon n. lähes 8 000, joista useimmat ovat vanhoja järjestön jäseniä. Järjestöön kuuluminen em. työläisryhmissä on ollut hyvä. Teollisuusliittotajatus on saanut mainituilta metallimiehiltä aivan jyrkän vastustuksen ja saa edelleenkin, joten ehdotamme, että mainittu päätös tarkistettaisiin siinä mielessä, että suurempia työläisryhmiä ei voida pakottaa omista ammattiliitoistaan pois. Samoin työehtosopimuspolitiikka kuuluu niille liitoille, joille se jo ammatin mukaankin kuuluu."

Olen koettanut selvittää osastojen esitystenkin pohjalla ko. asiassa niiden kantaa, jotka kokonaisuudessaan tähtäävät siihen, että tämän kokouksen on saatava selväsanainen päätös, jossa ei ole tulkinnan varaa, ja että päätös vastaa niitä käsityksiä, joita Metallityöväen Liiton osastot ovat tehneet ja Metallityöväen Liiton liittotoimikunta on antanut niistä lausuntonsa.

Puheenjohtaja : Asian käsittely keskeytetään.

Otamme ruokailutauon ja jatkamme kokousta klo 14 00.
Kokous keskeytettiin klo 11 59.

Kokousta jatkettiin klo 16 00.
Puhetta johti Paavo Lehtinen.

Puheenjohtaja: Kokous jatkuu. Jatkamme työjärjestyksen 12. kohdan käsittelyä.

Keskustelu jatkui:

Jonnu Kallio (Kunnantyöntekijäin Liitto): Koska Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijain ammattiosasto on tavallaan llhtenyt suoranaisen hyökkäyksen tielle Suomen Kunnantyöntekijäin Liittoa kohtaan, lienee paikallaan tästä asiasta käyttää muutama sana.

Ensinnäkin tässä esityksessä tämä asianomaisen liiton Karhulan osasto mainitsee, että on esitetty maaseudun viranhaltijain liittymistä Kunnantyöntekijäin Liiton piiriin jo siinä suhteessa, että viranhaltijoita ei ole tarpeeksi huomioitu Kunnantyöntekijäin Liitossa ja että nimenomaan toimistoviranhaltijat, siis toimistotyöntekijät, eivät olisi liiton johdossa laisinkaan. Tähän on sanottava, että liittomme varapuheenjohtaja on nimenomaan toimistovirkailija.

Liittoriidat ovat SAK:n ja eri liittojen piirissä saaneet huolestuttavan laajuuden. On myönnettävä, että on asiallisia vaikeuksia, kun joudutaan selvittämään esim. eri laitosten ja tehtaiden korjauspajojen työläisiä, kuuluvatko ne joko metalli- tai paperiliittoon. Siitä on käyty kiistaa jo vuosia, joka kiista tuskin selvinnee aivan lähitulevaisuudessa. Katsellessamme liittorajariitaa Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijain Liiton ja Suomen Kunnantyöntekijäin Liiton välillä ei voi olla ihmettelemättä sitä saamattomuutta, jota asian selvittämiseksi on osoitettu. SAK:n työvaliokunta ja järjestömuotovaliokunta suhtautuvat rinnakkaisliittojen toimintaan kielteisesti. Ko. liittojen välinen rajariidan selvittämisessä on oltu yksimielisiä. Mistä johtuu, ettei tehtyjä päätöksiä voida käytännössä toteuttaa? Kunnantyöntekijäin Liittoon kuuluu toistakymmentätuhatta viranhaltijaa ja Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijain Liittoon joitakin satoja viranhaltijoita, ja aikaisemman käytännön ja sopimuksen mukaan kaupungit ja kauppalat kuuluvat Kunnantyöntekijäin Liiton alaisuuteen. Millä oikeudella on tilanne tullut tällaiseksi, että kaupunkien ja kauppaloiden viranhaltijat, jotka monesti ovat lähtöisin työläispiireistä ja erikoisesti sellaisista paikoista, joissa työläisillä on enemmistö kunnallishallintoelimissä, osoittavat usein huolestuttavaa huonomuistisuutta ja pyrkivät muodostamaan ns. keskiluokkaryhmää järjestötoiminnassa? Liittomme nimissä suoritettu työ ei kuitenkaan saisi pelottaa ketään eikä antaa aihetta rinnakkaisliiton toiminnalle, koska sananlaskukin jo sanoo, että "työ on miehen kunnia". Valitettavasti jäsenmaksujen suuruutta on myös käytetty houkuttimena jäsenten saamiseksi tähän liittoon.

Edellä olevaan viitaten ehdotan, että järjestömuotovaliokunta tekee edustajakokoukselle selvän esityksen Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijoiden Liiton toiminnan lopettamiseksi kaupungeissa ja kauppaloissa, yhdistäen ko. liiton osastot Suomen Kunnantyöntekijäin Liittoon.

Puheenjohtaja: Täällä on 24 puheenvuoroa varattuna tähän asiaan ja kun tuntuu ilmeiseltä, että asia kaikissa puheenvuoroissa kulkee melkoisesti samaa rengasta, ehdottaisin, että puheaika rajoitettaisiin 5 minuutiksi (Kokouksesta huutoja: Ei voida hyväksyä!). «- Ehkä kokous voi hyväksyä 5 minuutin puheajan?

Puheaika rajoitettiin 5 minuuttiin.

Keskustelu jatkui:

Uuno Syrjä (Rakennustyöläisten Liitto): Koska aika on rajoitettu, niin täytyy sitten supistaa sitä puhettakin, minkä aion pitää, mutta kuitenkin on syytä kosketella muutamia kohtia asiasta senkin vuoksi, että edelleenkin on hyvin hajanainen linja järjestömuutokysymyksessä meidän keskuudessamme. Siitä osoittavat jo tällekin kokoukselle tehdyt eri ehdotukset. Me jokainen tiedämme, että järjestömuodot ja -rakenne ovat tärkeitä työväenluokan taistelussa pääomaa vastaan. Tämä sama pätee myöskin ammattiyhdistysliikkeessä. Onkin paikallaan, että edustajakokoukselle on tehty esityksiä siitä, miten oikea ja tarkoitustaan vastaava järjestörakenne kehitetään. Mutta ei ole oikein, jos ei yhtään huolehditaisi kehityksen kulusta. Aina on ollut "kahdenlaista ilmaa", miten järjestömuotoa pitäisi kehittää. En tarkoita niitä erimielisyyksiä, mitä meillä on talous- ja palkkapoliittisissa kysymyksissä, vaan nimenomaan niitä erimielisyyksiä, mitä on järjestörakenteen kehityksessä. Tässä on selvästi havaittavissa, että mielipiteet ovat kulkeeneet eri suuntiin. Jo niin aikaisin kuin Suomen Ammattijärjestön perustamisvaiheessa todettiin, että järjestömuodon tulee seurata teollista ja taloudellista kehitystä. Suomen Ammattijärjestön toisessa edustajakokouksessa luonnehdittiin ne suuntaviivat, joita on noudatettava järjestöämme rakennettaessa. Tällöin jo päädyttiin siihen, että useampia liittoja on yhdistettävä. Tässä kohden sanotaan perustelussa mm., että lakoissa ei yksityinen ryhmä, jonka työ riippuu toisten työstä tai päinvastoin, voi kauankaan yksinään esiintyä. Toisten täytyy joutua välillisesti siitä kärsimään ja mahdollisesti työnseisaukseen. Silloin ei enää yksityisen ammattiliiton asia ole kysymyksessä. Asia on yhteinen, jonka ratkaisu vaikuttaa kaikkien toisten toimintaan. Tämä loi sen perustan, miltä pohjalta meidän maamme järjestömuoto on yritetty kehittää. Ammattijärjestön aikana 20-luvulla tehtiin päätös teollisuusjärjestömuodosta, jota ei kuitenkaan loppuun saakka viety päätökseen. SAK:n perustavassa kokouksessa hyväksyttiin suurinpiirtein samat linjat, mitä Suomen Ammattijärjestön järjestömuodoissa oli käytännössä. Myöhemmin vuoden 1934 edustajakokouksessa hyväksyttiin myöskin tämä perustavan kokouksen järjestömuotolinja ja se hyväksyttiin myöskin käytäntöön. Sodan jälkeisessä toiminnassa ei ole ollut minkäänlaista ohjaavaa toimintaa tässä kysymyksessä. SAK:n perustavan kokouksen päätöksen soveltamisessa on toiminta ollut puutteellista ja hajanaista. Monessa tapauksessa liiton toimintaratjat on sanellut se poliittinen ryhmäkunta, jolle se on ollut edullisin. Tämän seurauksena on ajaututtu hyvin kirjavaan ja sekavaan menettelyyn. Useiden liittojen perustamisessa tai keskusliittoon hyväksymisessä ei ole lähdetty siitä, vahvistaako tämä ammattiyhdistysliikkeen voimaa vaan siitä, vahvistaako se yhden suunnan poliittista voimaa. On selvää, että kun asiat ovat näin, niin siinä tapauksessa tulee vikapistoja, mikä ei missään tapauksessa edistä ammattiyhdistysliikkeen asiaa. Monessa suhteessa tällainen toiminta on omiaan lisäämään jäsenistön keskuudessa hajanaisuutta. Jatkuvasti on tullut esiin ajatus siitä, että "meidän" pitää saada oma liittomme, joka pystyy hoitamaan meidän asioitamme kunnollisesti. Jäseniä kalastellaan liitoista toiseen ja pyritään sillä tavalla saamaan oman liiton vaikutusvaltaa kasvamaan. Todellisuudessa sillä ei kuitenkaan ole autettu ammattiyhdistysliikkeen asiaa yhtään. Ei auta meidän maamme ammattiyhdistysliikkeen kasvua ja voimistumista se, että Metallityöväen Liittoon siirretään jäseniä Paperiliitosta tai päinvastoin. Ammattiyhdistysliikkeen voima pysyy aivan samanlaisena.

Minä olen ammattiyhdistysliikkeen järjestöperiaatteessa teollisuusperiaatteen kannalla ja pidän SAK:n työvaliokunnan esityksen 1—5 kohtia hyväksyttävänä. Pidän kuitenkin suotavana, että työvaliokunnan esitystä konkretisoidaisiin ja asetettaisiin määrätty tavoitteet, jotta seuraavassa edustajakokouksessa emme

olisi samassa tilanteessa kuin missä tällä hetkellä ollaan. Tästä s>yistä ehdotankin seuraavia lisäyksiä työvaliokunnan päätökseen:

Ponsien ensimmäiseen kohtaan esittäisin lisättäväksi seuraavaa:

"Seuraavaan edustajakokoukseen mennessä pyritään toteuttamaan yhdistämistä mm. seuraavilla aloilla: 1. rakennus- ja rakennusteollisuudessa, 2. puunjalostusteollisuudessa, 3. kuljetusalalla, 4. valtion viran- ja toimenhaltijain keskuudessa, 5, kunnan palveluksessa olevien keskuudessa, 6. maa- ja metsätöläisten keskuudessa.

Ehdotukset yhdistämisestä jätetään ko. liittojen kesken ratkaistavaksi kysymyksessä olleiden liittojen jäsenenemmistön kannan mukaisesti."

Ponsien 7. kohtaan esittäisin seuraavaa lisäystä:

"Edustajakokous sen sijaan kehoittaa asianomaisia jäsenliittoja aloittamaan neuvottelut SAK:n ulkopuolella olevien liittojen kanssa niiden jäsenten ja osastojen siirtämisestä vastaaviin SAK:n jäsenliittoihin ja pyrkimään sellaiseen ratkaisuun, joka tyydyttää molempia osapuolia ja luo samalla edellytykset ko. alojen työntekijäin voimakkaalle järjestäytymiselle ja jatkuvalla jäsenyydelle."

Lauri Holappa (Metallityöväen.Liitto): Hyvät toverit! En lähde laajemmin tätä kysymystä selvittämään. Tässä antoivat jo edeltäkin Pousi ja Vilkmän selvän kuvan ja selvän sanonnan, joten yhdyn heidän esittämiinsä sanoiliin, mutta täydennän sitä kysymystä vetoamalla joulukuun 28 p:hä 1945 pidettyyn koko maata käsittävään korjausmiesten kokoukseen täällä Helsingissä työväentalolla. Siinä ilmeni se ikävä kohta, mikä korjausmiehillä oli paperi- ja selluloosatehtaiden työntekijöiden kanssa ja myöskin puutyöväen. He taistelivat v. 1951, taistelivat leivästä yli 3 kuukautta, ja nämä tehtaot — kävivät täydellä voimalla! Näiden tehtaiden korjaustöitä tekivät nimittäin tehtaot työntekijät ja teknillinen henkilökunta käyttäen apunaan varsinaisia paperi- ja selluloosatyöntekijöitä, ja nämähän olivat silloin sellaisessa asemassa ja työssä, mikä oli lakonalaista työtä, ja tätä menettelytapaa ei metallityöntekijäin korjausala tule ikinä antamaan anteeksi. (Puhuja luki tämän jälkeen osastonsa työjärjestyksessä olevan esityksen n:o 66.)

Lopuksi on ikävä ilmiö, kun kalastetaan metallityöntekijöitä paperityöntekijäin liittoon. Puolitöistä kuukautta taaksepäin paperityöntekijäin liiton toimitsija Peltola oli Oulussa Toppilan yhtiön selluloosatehtaalla käymässä ja oli sanonut siellä korjausmiehille, että liittykää, paperityöntekijäin liittoon, niin saatte paremman palkan. Minä kysyn, kenenkähän asioilla tämä Peltola oikein on? Minä heitän tämän asian edustajain arvosteltavaksi.

Unto Rautiainen (Autoalantyöntekijäin Liitto): Arvoisat edustajatoverit! Esitykset 55—62 koskevat autoalantyöntekijäin järjestäytymistä. Haluaisin erityisesti korostaa niitä seikkoja, jotka näissä esityksissä käyvät ilmi. Aivan oman lukunsa ansaitsee se seikka, että teollisuusliittoperiaate sinänsä ei sovellu autoalalle. Liittomme voi rakentua vain ammattiliittoperiaatteeseen. Mitä hajanaisemmaksi ala saatetaan, sitä heikommaksi muodostuvat palkat. On eittämätön tosiasia, että nykyisin teollisuuden palveluksessa olevien kuljettajain palkkataso on painunut alhaisemmaksi, kuin mitä alamme sopimukset edellyttäisivät. Puhutaan 15—30 markan eroista aikapalkkoja maksettaessa. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että suurilla teollisuuden aloilla ei niitä hoitavien liittojen piirissä ole mahdollisuuksia kiinnittää aina tarpeeksi huomiota jonkin pienen ryhmän asioiden hoitoon. Teollisuusliittoperiaate sinänsä näyttää olevan hyvin hämärä

käsitys monelle siitä intoilevallekin, joten olisi syytä tämänkin kysymys hoitaa joustavasti kokonaisuutta silmälläpitäen ja niin, ettei samalla hajoiteta ammattiyhdistysliikettä. Kun toveri Pousi täällä esitti, ettei autokoriteollisuus olisi autoalaa, niin huomauttaisin, ettei pidä puhua asiasta, jota ei tunne. Yksistään käsitteenä autoala sulkee piiriinsä myös autokoriteollisuuden. Millä perustellaan, että se juuri olisi sitten Metallityöväen Liittoon kuuluva ala? Itse teollisuuskäsitys ei voi olla tällaisen esityksen perustana ja varsinainen metallityö siinä on vain osa kokonaisuudesta.

Esitän, että SAK:n edustajakokous määritteli autoalan liittorajat niin, että kaikki moottoriajoneuvoilla tapahtuva maantieliikenne, korjaamoala, koriteollisuus ja öljyala kuuluvat liittomme järjestö- ja toimintapiiriin. Kun alamme työntekijät ovat hajallaan ympäri maan ja pienissä yksiköissä, on tällöin itse ammattiyhdistysliikkeenkin kannalta tärkeätä se, että liittomme toimintapohjan vakaana pysyttämiseksi toimintapiiriin kuuluu keskitetypään työalaa varsinainen kuljetus. Jos itsekkäistä syistä pyritään repimään liikettämme, koskee se kipeästi palkkatyöläisten yhteistä rintamaa ja kokonaisuutta, joista meidän olisi pidettävä kiinni.

Erkki Makkonen (Metallityöväen Liitto): Tämä liittorajakysymys, joka nyt on edustajakokouksen työjärjestyksessä esillä, on eräs niistä asioista, joita jäsenistön piirissä seurataan valppaasti. SAK:n VI edustajakokous teki tässä kysymyksessä päätöksen, joka antaa ohjeet siitä, että työehtosopimuspolitiikkaa on johdettava teollisuusliittoperiaatetta noudattaen. Tämä päätös tällaisenaan on aiheuttanut myöskin puunjalostusteollisuuden korjaamoissa sekavan tilanteen, jopa niin sekavan, että on kestänyt puolitoista vuotta, ennekuin on uusi työehtosopimus saatu aikaan. Ja tämä aika ei ole suinkaan mennyt sopimusneuvotteluissa, vaan liittojen välisissä kiistoissa siitä, kenellä on oikeus näitä sopimuksia solmia. Tällaisella olotilalla saatetaan työssä olevat työntekijät vaikeaan asemaan. He ovat maksaneet jäsenmaksunsa ja ovat SAK:n jäseniä, mutta heillä ei ole sopimusturvaa. Meillä ei ole varaa jättää tätä kysymystä tällaiselleen seuraavaksi 5-vuotiskaudeksi, että siitä syntyisi liittojen välillä kiistaa. Nämä ko. korjauspajat ovat suurelta osaltaan Metallityöväen Liiton vanhoja jäseniä, jopa huomattava määrä liiton vapaajäseniä. Heidän työ- ja palkkausolojansa on vuosikymmeniä hoidettu Metallityöväen Liiton kautta,, heille on kertynyt vissi kokemus asioiden hoidosta Metallityöväen Liiton jäsenenä ja heille on vuosien mukana kertynyt sääntöjen mukaiset oikeudet oman liittonsa piirissä. He tuntevat, että he viilaajina, sorvareina, hitsaajina, levyseppinä tai joinakin muina metallimiehinä kuuluvat Metallityöväen Liittoon. Käytännössä esim. sorvari voi joutua joko korjaamolle tai konepajoille työskentelemään. Eri liitoilla on säännöissä määrätty ajat, jolloin toisesta liitosta siirtynyt voi päästä liiton oikeuksista osalliseksi. Vapaaajenoikeudesta pääsee osalliseksi esim. vasta sitten kun on 5 vuotta ollut uuden liiton jäsenenä. En tiedä kaikkien liittojen kohdalla, mutta metalliliiton kohdalla on tällainen kohta. Tämä tietää käytännössä sellaista menettelytapaa, että Metallityöväen Liitossa kun henkilö on 25 vuotta ollut ammattiyhdistysliikkeen jäsenenä ja siitä 5 viimeistä vuotta oman liiton, tämän liiton jäsenenä, niin hänet voidaan ottaa tai hän pääsee liiton vapaaajenseksi. Tällainen tapaus voi sattua, että henkilö, joka on ollut sanotaan jo 49 vuotias ja on 25—30 vuotta ollut liiton jäsenenä, joutuu työpaikkaansa muuttamaan joltakin konepajalta korjaamolle ja näin ollen tämän teollisuusliittoperiaatteen mukaan joutuisi muuttamaan myös liittoakin. Hän saa maksaa jäsenmaksujaan taasen 5 vuotta, ennenkuin olisi mahdollisuuksia päästä vapaaajenseksi. Jos hän tekee taas uuden siirron, niin taas on sama juttu. Näillä jäsenillä eivät nämä oikset pysy entisellään, vaikka he tekevät aivan samanlaista työtä.

Esitysvihkosta näemme, että nämä puunjalostusteollisuuden korjaamojen työläiset haluavat ehdottomasti kuulua metalliliittoon. He ovat tulleet siihen tulokseen, että Metallityöväen Liitolla on kaikkein suurin asiantuntemus ja kokemus näiden asioiden hoidosta. Mikäli sitten asioita hoitaa useampi Jiitto, on tulos huonompi. Tässä kokouksessa ei saa tehdä sellaista päätöstä, joka huonontaa näinkin suuren jäsenryhmän etuja.

Yhdyn näillä perusteilla Metallityöväen Liiton tätä kysymystä koskevaan esitykseen.

Pyydettyään puheenvuoron työjärjestykseen lausuu Veikko Verho (Kunnantyöntekijäin Liitto): Täällä on tietävästi tämän asian johdosta pyydetty kai yli 20 puheenvuoroa ja me olemme tätä päivää kuluttaneet jo verrattain pitkälle. Minun käsitykseni mukaan jo pyydetty puheenvuorot riittäisivät tästä asiasta, koska se ilmeisesti menee kuitenkin valiokuntakäsittelyyn. Ehdottaisin siis, että puheenvuorot rajoitettaisiin.

Heikki Martikainen (Kunnantyöntekijäin Liitto): Kannatan lyhyesti edustaja Verhon tekemää ehdotusta.

Puheenjohtaja: Täällä on 25 puheenvuoroa nyt pyydettyinä. On ehdotettu, että puheenvuorot tähän määrään rajoitettaisiin. Rajoitettaneen!

Puheenvuorot rajoitettiin pyydettyihin.

Keskustelu käsiteltävänä olevasta asiasta jatkui:

Viljo Hellman (Metallityöväen Liitto): Tässä liittorajakysymyksessä on Metallityöväen Liittoa suuresti ahdistettu siinä mielessä, että otettaisiin korjaamo- ja muutamilta muilta, kuten autoalalta työntekijöitä pois ja ne liitettäisiin muihin liittoihin, mutta näin metallimiehen silmillä katsottuna tällasta ei voitaisi missään tapauksessa tehdä, koska metallimiehethän itsestään tekevät sellaista ammatillista työtä, joka vaatii jonkin verran oppiaikaa ja koska he eivät tulisi muuttamaan sitä hommaansa, eivätkä he ole minkään työnantajan kanssa naimisissa siinä mielessä, että he vakituisesti olisivat jossakin samassa konepajassa tai samassa korjaamossa vakinaisesti työssä, vaan he ovat liikkuvaa työvoimaa, joka siirtyy paikasta toiseen, koska esim. metalliteollisuustyökohteita löytyy maassamme hirveän paljon. Näin muodoin, jos tämä muutettaisiin sellaiseksi, että jos olisi korjaamossa työssä, täytyisi kuulua jonnekin paperiteollisuustyöväen liittoon ja sattuisi taas kuukauden tai parin perästä muuttamaan toiseen konepajaan, niin täytyisi taas muuttaa Metallityöväen Liittoon. Mitä järkeä ja mitä meininkiä tässä silloin olisi? Näin ollen me turkulaisetkin metallityömiehet olemme pitäneet kokoustamme ja tulleet siihen johtopäätökseen, että mitään liittorajaa metallimiesten ja näiden kohdalle ei asetettaisi, ja yhdyn siihen, mitä meidän liittomme on tässä esitysvihkosessa esittänyt.

Toivo Pyhä (Autoalantyöntekijäin Liitto): Jo Suomen Ammatti-järjestön ja myöskin SAK:n edustajakokouksessa on tehty jatkuvasti päätöksiä teollisuusliittoperiaatteen toteuttamiseksi. Ettei tämä pyrkimys ole toteutunut, osoittaa se sitä, että teollisuusliittoperiaate meidän oloissamme ei sellaisenaan kirjaimellisen tarkasti ole toteutettavissa. Olemme varmaankin kaikki samaa mieltä siitä, että ammattiyhdistysliike on • kehittyvää ja elävää liikettä ja että

sille ei näinollen voi sanella määrättyjä ohjeita, jotka saattaisivat estää sen eteenpäinmenon ja tuloksellisen kehityksen. Kun tiedämme myös, että on vielä pitkä matka maamme työntekijäin 100-prosenttiseen järjestäytymiseen, emme voi tällaisen järjestäytymisen edistämisen tielle asettaa jäykkää esteitä, joiden oletamme tietoisesti estävän työntekijäin hakeutumista riveihin. Teollisuusliitoperiaatteen kirjaimellinen hyväksyminen ja toteuttaminen ovat seikkoja, joita ei tässä vaiheessa voida toteuttaa ilman hyvinkin ikäviä seurauksia. Edustamani Suomen Autoalan työntekijäin Liitto on eräs niistä liitoista, jonka jäsenistö ei voi teollisuusliitoperiaatetta sellaisenaan jäykkänä periaatteena hyväksyä. Liittomme perustettiin aikanaan autoalan työntekijäin kokoamiseksi ammattiyhdistysliikkeen piiriin heidän palkka- ja työehtosopimustensa kehittämiseksi yhtenäisenä ja työntekijöitä tyydyttävällä tavalla. Liittomme penssautuessa SAK:n työvaliokunnan enemmistö samoin kuin monien suurten liittojen johto suhtautui asiaan myönteisesti luvaten tukea mm. siten, että kaikki autoalaa koskevat työalat ohjataan liittomme piiriin niin järjestöllisesti kuin sopimuksellisesti. Valitettavasti nämä lupaukset eivät ole pitäneet paikkaansa. On sattunut hyvinkin suuria erimielisyyksiä mielipiteissä liittorajojen osalta. Liittomme tarkoitus ei ole tunkeutua minkään teollisuuden tai toisen ammattialan piiriin, vaan pysyellä oman ammattialan, autoalan, puitteissa. Jäsenistömme jäävämmätön käsitys on, että moottoriajoneuvoilla tapahtuva maantiekuljetus, korjaamoala, autokoriteollisuus ja öljyala muodostavat kokonaisuuden, josta ei voida mitään erottaa. Vain näiden kaikkien alojen kuuluessa liittomme piiriin voimme hallita tämän kuljetusalan kokonaisuudessaan ja mahdollisesti saattaa sen suljetuksi työkentäksi, jolloin voittoisat operaatiot työntekijäin asioiden hoitamisessa ovat mahdollisia. Ellei näin voida kokonaisuutta saavuttaa, on se tappio alamme työntekijöille ja koko ammattiyhdistysliikkeelle. Mitä useampien liittojen piiriin ja alaisuuteen automiehet ja autoalan työntekijät hajoitetaan, sitä heikommin asiat tulevat hoidetuksi. Pyrkimyksiä näyttää olevan paljon, mutta tämä johtuu enemminkin itsekästä ahneudesta kuin pyrkimyksestä kohottaa meidän alamme palkkatyöntekijäin asemaa. Pyrkimykseni ei ole esiintyä nurkkapatriotismin kannattajana, vaan ehdotan, että SAK:n 7. edustajakokous velvoittaisi tulevan työvaliokunnan ryhtymään pikaisiin toimenpiteisiin, että mainitsemani ala saataisiin yhtenäisenä liittomme piiriin niin järjestöllisesti kuin sopimuksellisesti. P«rusteena esitän, että jos teollisuusliitoperiaatetta ryhdytään noudattamaan kirjaimellisen jäykästi, jää liittomme toimintapohja kapeaksi ja tappio on koko ammattiyhdistysliikkeeseen. Autonkuljettajain päivittäinen työskentely on samojen asetusten ja lakien mukaista, olkoon hän teollisuudessa tai muun kuljetuksen alalla. Olemme joutuneet hoitamaan paljon muitakin alan kysymyksiä kuin palkka- ja työehtosopimuskysymykset, niitähän ovat mm. tieliikennekysymykset, koulutus-kysymykset, ajokortin uusinnasta aiheutunut verotuskysymys ja kortin pidättäminen vähäpätöisestä liikennerikkomuksesta. Nämä kaikki mainitsemani kysymykset vaativat myöskin voimakasta esiintymistä ammattiyhdistysliikkeen taholta, mutta tosin vain liittomme on näitä asioita hoitanut. Näihin kysymyksiin eivät muut SAK:n alaiset liitot ole tunteneet mitään mielenkiintoa. Tekemällä asiassa myönteisen päätöksen SAK:n edustajakokous auttaa hyvin suuressa määrin järjestäytymisen lisäämistä ja SAK:n voimistumista.

Martti L a h t i n e n (Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijain Liitto): Se melko rehti ynseys, minkä täällä edustaja Kallio kohdisti pientä liittoamme kohtaan, osoittaa, mitä sieltä taholta meillä on odotettavissa. Myöskin ihmetyttää SAK:n kanta tässä asiassa. Meidän liittomme taholta on aikanaan sääntöjen määräämällä tavalla lähetetty esitys SAK:n edustajakokoukselle. Sitä ei saatu sopimaan

millään tähän esitykseen, mikä lähetettiin edustajille ennen kokousta. Nyt vasta tässä jälkiliitteessä, mikä annettiin täällä edustajille, on suvaittu panna näiden kahden osaston alustukset tähän esitykseen mutta ei meidän liittomme varsinaista esitystä. Täällä mainitsi Kallio, että heidän liittonsa ajaa kunnanvirkailijoiden asioita. Jos tämä olisi totta, eivät varmaankaan kauppaloiden virkailijat tällaisella innolla pyrkisi meidän liittomme piiriin, millä he ovat sen viime vuoden aikana tehneet. Nämä ovat myös tulleet sellaista tietä, että meillä ei ole tehty pienintäkään propagandaa näiden suhteen, vaan he ovat itse vapaaehtoisesti pyrkineet meidän liittomme piiriin ja jäseniksi. Tämä herättää ehkä ihmettelyä mistä syystä, mutta valaistakseni asiaa on todettava, että kauppaloiden viranhaltijat ovat maalaiskunnissa aloittaneet ja aikanaan liittyneet Maalaiskuntien Virkailijain Liittoon. He haluaisivat etielleenkin säilyttää suhteensa liittomme. Heillä on tietysti vissiä lukkarinrakkautta meitä kohtaan ja haluaisivat myös tästä syystä kauppaloihin siirtyessään pysyä meidän liitossamme. Se, että meidän liittomme on pieni, ei tietääkseni ole meidän syytämme. On otettava huomioon, että varsinkin maalaiskunnissa kunnanvirkailijat ovat tähän saakka suurelta osalta olleet puhtaasti porvarillisia henkilöitä ja Kunnanvirkailijain Liitto on pitänyt näitä piirissään ja pauloissaan. Mutta nyt koska SAK:n vaikutusvalta laajenee ja sen työ tunnustetaan muissakin piireissä, seurauksena on ollut, että kuntien virkailijat ovat herättäneet ja liittyneet meidän mukaamme ja tätä kautta tulleet myös työväenliikkeen ja SAK:n vaikutusvallan alaisiksi. Tässähän ei pitäisi olla mitään pahaa. Kun SAK:n kannalta asioita katselee, on toivottavaa, että teidän joukkonne vahvistuisi jokaisella, alalla ja jokaisella rintamalla. On turha meidän lähteä estämään näiden liittymistä meidän liittoomme. On todettu monessa yhteydessä, että he eivät kunnantyöntekijöihin liity, siis toimistovirkailijat. Ei ole mitään intressejä näitä kohtaan. Ne kuuluvat Kunnantyöntekijäin Liiton piiriin. Heillähän on kokonaan erilaiset olosuhteet. Hehän ovat työsopimussuhteessa ja me olemme virkasuhteessa. Tämä pitäisi selvittää kaikille, että samoista intresseistä ei ole kysymys.

On myös eräs psykologinen tekijä, joka on huomioonotettava. Kunnissa kunnansihteerit ja kauppaloissa kauppalansihteerit ja -johtajat joutuvat olemaan työnjohtaja-, työnantaja-asemassa. On hyvin ymmärrettävää, että on aika vaikea työntekijän ja tavallaan työnantajan edustajan toimia samassa liitossa ja samassa järjestössä. Tämän pitäisi Kunnantyöntekijäin Liitossa olla selvää. Myöskin on tässä yhteydessä todettava, mitä enemmän saadaan kunnansihteerit SAK:n piiriin, minun käsittääkseni Kunnantyöntekijäin Liiton on paljon helpompi silloin hoidella mm. ikälisäkysymyksiä ja näitä muita sosiaalisia eri asioita ja etuja. Onhan selvää, että kun saadaan kunnansihteeri, joka yleensä kunnissa asiat hoitaa, SAK:n alaisuuteen, hän varmasti myös toisella tavalla suhtautuu työntekijöihin eikä ole näin heidän etujansa vastassa. Kunnansihteeri mielellään näkee, että työsuhteessa oleville varataan etuja. Mm. meidän kunnassamme talonmiehille on annettu ja annetaan ikälisät. He eivät ole meidän liittomme jäseniä, vaan pidetään sitä sosiaalisena velvollisuutena (Puheenjohtaja: koputtaa).

Pentti P a a n a n e n (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät edustajatoverit! Esityksessä päätöslauselmaksi, kohta, 7, SAK:n työvaliokunta ehdottaa, ettei erotettuja liittoja palauteta SAK:n jäsenyyteen. Tähän kohtaan kysymyksessä en tässä yhteydessä halua puuttua, vaan kiinnitän lähinnä huomiota SAK:n ulkopuolella olevien liittojen jäsenten mahdollisuuksiin siirtyä SAK:hon ja säilyttää jäsenyytensä vanhoina ammattiyhdistysliikkeen jäseninä. On selvää, että ne jäsenet, jotka kuuluvat Kutomatyöväen Liittoon, Putkityömiestiliittoon tai johonkin muuhun, ovat kaikesta huolimatta ammattiyhdistysliikkeen jäseniä,

jäseniä nimenomaan siinä mielessä, mitä me ymmärrämme ammattiyhdistysliikkeellä. Heistä monet ovat kuuluneet ammattiyhdistysliikkeeseen jo useita vuosia ja liittonsa kautta taikka jonkun muun SAK:ssa olevan liiton kautta olleet myöskin SAK:n jäseniä. Heidän toimintansa on ollut ammattiyhdistysliikkeen periaatteiden mukaista tarkoituksella parantaa alan työntekijäin työ- ja palkkaehtoja ja niin myös omiaan. Tällä hetkellä kuitenkin heidän jatkuva jäsenyytensä ammattiyhdistysliikkeessä on kyseenalainen. Toiminta rintamalla eri liitoissa saman ammattialan työntekijäin kohdalla on epäedullista asianomaiselle työvälle. Jos tässä kokouksessa päästäisiin todella ammattiyhdistysliikettä edistävälle linjalle, että tällainen hajanaisuus ammattiyhdistysliikkeestä poistuisi, olisi syytä myös tässä kohdin tarkistaa nykyistä käytäntöä. Useiden SAK:n jäsenliittojen kohdalla on käytäntö sellainen, että SAK:n ulkopuolella olevien liittojen jäseniä ei hyväksytä entisinä jäseninä, vaan vaaditaan uusina jäseninä liittymään. Tällöin työläisen jäsenyys katkeaa tai jos hän ei halua katkaista jäsenyyttään, hänen henkilökohtainen osuutensa ammattiyhdistysliikkeen riveissä jää olemattomaksi. Eräiden liittojen kohdalla pidetään käytännössä suotavana sellaista menettelyä, että hyväksytään SAK:n ulkopuolella olevien todellisten ammattiyhdistysliittojen jäsenet entisinä jäseninä. Meidän liittomme liittotoimikunta teki aikanaan sellaisen periaatepäätöksen, että jokainen edellämainituissa SAK:n ulkopuolella olevissa liitoissa oleva työläinen, joka siirtyy rakennus- tai rakennusaineteollisuuteen, säilyttää entisen jäsenyytensä. Vuoden 1951 edustajakokouksessa yksimielisesti hyväksyttiin liittotoimikunnan yksimielinen linja ja liittomme säännöt muutettiin sen mukaiseksi. En tahdo esittää, että jokaisessa liitossa pitäisi säännöt näin muuttaa, vaan yhdyn siihen esitykseen, että kaikille SAK:n ulkopuolella olevissa asianmukaisissa ammattiyhdistysliitoissa oleville jäsenille annetaan mahdollisuus siirtyä SAK:n alaiseen liittoon entisen jäsenyytensä säilyttämiseksi. Samalla pyydän yhtyä toveri Syrjän tekemään esitykseen ja kannatan sitä kaikilta kohdiltaan.

Matti Järvinen (Metallityöväen Liitto): Arvoisat edustajatoverit! Kun edustajakokous joutuu ratkaisemaan kysymyksen autokoriteollisuuden sekä autokorjaamoiden liittorajojen osalta, lienee paikallaan antaa suppea vastaus niiden historiaan ja moniin liiton vaihdoksiin. Mm. autokorityöläisiä tällä kertaa kuuluu kolmeen eri liittoon. Mitä tulee autokoriteollisuuden järjestäytymisen alkuvaiheisiin, joka suoritettiin 1935, niin se suoritettiin S. Puutyöväen Liiton toimesta. Kuitenkin myöhemmin kehitys osoitti, ettei S. Puutyöväen Liitto voinut koota koko maan autokorityöläisiä. Siihen vaikutti se, että Tampereen autokorityöntekijät olivat Metalliliiton kannalla ja kaikista suostuteluista huolimatta itsepäisesti kieltäytyivät tulesta Puutyöväen Liittoon siitä huolimatta, vaikka sinne tehtiin monta ristirekettä asian johdosta Suomen Puutyöväen Liiton yhteydessä autokoriteollisuus kuitenkin viihtyi aika hyvin vuoteen 1939 saakka, jolloin Helsingissä ja Turussa käytiin nelikuukautinen autokorityöläisten lakko, joka hävittiin ja jonka johdosta Helsingin autokorityöläisten osasto katsoi, ettei järjestäytyminen Puutyöväen Liiton alaisuudessa ollut paras mahdollinen, koska maan kolmanneksi suurin autokoriteollisuuden keskuspaikka Tampere kuului Metallityöväen Liittoon. Kuitenkin kaikki siinymistoimenpiteet keskeytti sen jälkeen alkanut sotakausi. Sodan jälkeen vuonna 1945 otettiin osastomme toimesta uudelleen esille autokorityöläisten yhtyminen siten, että kaikki olisivat voineet hyväksyä saman liiton. Tässä tarkoituksessa valittiin osastomme puolelta 5-miehininen toimikunta, joka otti yhteyttä Suomen Metallityöväen Liittoon ja jonka toimikunnan tarkoituksena oli suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että olisimme voineet siirtyä Metallityöväen Liittoon koko maan käsittävästi, koska

tamperelaiset _sitä ehdottomasti silloin vaativat. Kuitenkin Puutyöväen Liitossa tapahtuneet johdon vaihdokset keskeyttivät nämä pyrkimykset. On otettava huomioon, että kun Suomen Puutyöväen Liiton toimitsijaksi oli valittu Rämä, osastomme entinen monivuotinen puheenjohtaja, josta sittemmin tuli Puutyöväen Liiton puheenjohtaja, niin oli luonnollista, että tämän muutoksen johdosta Metallityöväen Liittoon siirtyminen asioiden siinä vaiheessa raukesi. Näin jouduttiin vuoteen -49, jolloinka olosuhteet yleensäkin tässä maassa olivat sangen vaikeat. Sen ohella, että sisäpoliittinen tilanne oli epäsäännöllinen, kaikeksi onnettomuudeksi oli Puutyöväen Liitossa edustajakokousvaalit. Meidän osastomme oli siirretty silloisen kommunistisen Puutyöväen Liiton johdon taholta 103 ns. äänestysjäsentä lähinnä Puutyöväen Liiton edustajavaaleja varten, mutta toisaalta myös sitä tarkoitusta varten, että nämä olisivat äänestäneet autokoritehtaat lakkoon siinä suuressa lakko-offensiivissa, mikä toimeenpantiin -49 loppukesällä. Tunnumme kaikki nämä poliittiset mierolaiset, jotka noina vuosina harhailivat liitosta toiseen ja löytyivät aina niistä liitoista missä kulloinkin oli liittokokousvaalit. Tällaisissa epänormaalissa olosuhteissa tapahtui siirtymisemme Suomen Autoalantyöntekijäin Liittoon, joka siirtyminen oli epänormaalissa olosuhteissa toimeenpantu ja hätköity päätös, mikä ei ollut eikä vastannut autokoriteollisuuden asemaa missään suhteessa ja jota päätöstä eivät jälkepäin kaikki autokorityöntekijät koko maassa lähestulkoonkaan hyväksyneet. Jouduimme ojasta allikkoon. Sensijaan että olimme olleet kahdessa liitossa, jouduimme kolmeen liittoon. Myöskään Autoalantyöntekijäin Liitto ei pyrkinyt kokoamaan kaikkia autokorityöntekijöitä. Mm. Turun autokorityöntekijäin osastoa se ei huolinut liiton jäsenyyteen. Minua ihmetyttää, että nyt halutaan koko alaa autoalan liittoon, niinkuin sen edustaja äsken puhui, että koko ala olisi siirrettävä siihen liittoon.

Puheenjohtaja (koputtaa): Aika loppuu!

Puhuja: Valitan, ettei voi puhua enempää.

Kalervo Kanninen (Mekanikkojen Liitto): Kun SAK:n 7. sääntömääräinen edustajakokous käsittelee liittorajakysymystä, se koskee kaikkia SAK:n sisällä olevia liittoja. Se koskee niin suuria kuin pieniäkin ns. kääpiöliittoja, mutta suurimman riidan kai sentään ovat tehneet täällä meidän keskusliittomme pääliitot, jos niin saa sanoa. Pienten liittojen vaikeudet kentällä hoitaa järjestönsä asioita on selviö. Niiden hoitaminen taloudellisesti ja järjestöpoliittisesti ei voi olla niin hyvä kuin isoilla liitolla. Meidän on myöskin, jos haluamme rehellisesti olla ammattiyhdistysliikkeen ihmisiä, vilpittömästi oltava sillä linjalla, että teollisuusliitto puhtaudessaan edustaa parhaiten ammattiyhdistysliikettä. Mitä tulee vielä kaikkiin niihin vaiheisiin, sivuilmiöihin, joita esiintyy liittorajakysymyksissä, ne tekevät vaikeiksi monet työt, ne tekevät vaikeiksi jäsenhankinnan, ne tekevät vaikeiksi toiminnan. Mutta me emme voita siitä, että täällä kaikissa edustajakokousvaiheissa katselemme kylmästi vain siitä, että minun liittoni on se paras, jota pitäisi kuulla. Minusta SAK:n työvaliokunta päätöslauselmaesityksessään on lähtenyt niin hyvin perusteltuun ja niin hyvin tehtyyn päätöslauselmaan, että tähän yhtyminen ei tuottaisi varmaankaan kenellekään vaikeuksia. Ainoa, jota siinä toivoisin, olisi se, että voitaisiin johonkin väliin soveltuttaa, että liitot myöskin pyrkivät ottamaan samansuuntaisen jäsenmaksun kantotavan tai jäsenmaksun perimistavan, ns. prosenttilinjan, ei sentakia, että voitaisiin välttää liittojen välisistä rajoista, vaan sentakia, ettei SAK:n edustajakokoukseen tarvitsisi tulla esittämään, että annetaan lakkoavustukset, ennenkuin

lakko alkaa. Nimittäin prosenttilinja on ehdottomasti se, joka pitää liittojen taloutta suhteellisen hyvänä ja myöskin vahvistaa, jos sitä taloudellisesti halutaan ja pyritään ohjaamaan. Meillä tämän edustajakokouksen tiimoilta ajatellen on minusta kenttä paljon valmiimpi hyväksymään ne liittorajakysymykset, mitä aikaisemmin on esitetty. Tähän on osittain vaikuttamassa se yleinen tilanne, joka ammattiyhdistysliikkeen keskuudessa tällä hetkellä vallitsee yleislakon päivien jälkeen. Tällaiset olosuhteet kun ovat, en katso aiheelliseksi, että me täällä lähtisimme kamppailemaan ja riitelemään (Puheenjohtaja koputtaa). — Yhdyn kannattamaan kaikilta osiltaan työvaliokunnan päätöslauselmaa.

Erkki Korhonen (Puutyöväen Liitto): Minusta tuntuu, että arvoisat edustajatoverit ovat harjoittaneet eräänlaista itsesaastutusta tässä liittorajakysymyksessä. Asianlaista kuitenkin on niin, että tämä asia on sitä luokkaa, ettei siitä voi väkivaltaisilla päätöksillä saada poistumaan niitä riitoja, mitä' eri liittojen välillä tästä asiasta on ollut. Ei tämä kysymys ole sillä hyvä, että me intoilemme täällä edustajakokouksessa, jyrisemme oman liittomme puolesta, sillä sehän on selviö, että jokaiselle täällä olevalle oma liitto on lähinnä. En tiedä, onko erään puhevuoron käyttäjän kannan määrittely — hän esitti täällä, että jollei edustajakokous tee tässä asiassa sellaista päätöstä, kuin mitä puhevuoron käyttäjän ammattiliitto on esittänyt, he tulevat väkivalloin aiheuttamaan vakavia häiriöitä ammattiyhdistysliikkeelle — loppujen lopuksi perusteellisesti harkittu kanta. SAK:n työvaliokunta on esityksessään lähtenyt siitä, että meidän tulisi vähitellen pyrkiä ohjaamaan kehitystä siten, että riitakohdat poistuisivat mahdollisimman vähin. Riitaa on ollut useamman vuoden ajan. Olemme olleet siitä tietoisia. Olemme pyrkineet neuvotteluihin jo lähes pari vuotta sitten eri liittojen välillä saadaksemme riitakohdat poitetuksi. Neuvottelut ovat osoittautuneekin erittäin tuloksia tuottaviksi. Meillä on olemassa jo nyt vahva pohja sille, että saamme nuo häiriöt hyvinkin vähiin. Metallityöväen Liiton ja Paperiteollisuudentyöntekijäin Liiton ja Puutyöväen Liiton välillä on näistä asioista neuvoteltu, ei suinkaan oman liiton puolesta kiihkoillen vaan asiallisesti. Siitä on ollut hyvinkin myönteisiä tuloksia. On poistunut monta sellaista harhahuulooja ja perusteetonta kitkakohtaa, joita näiden liittojen välillä on aikaisemmin esiintynyt. Olemme päässeet siihen, että emme pyri poistamaan ainoastaan korjausmiehiä koskevaa riitakysymystä, vaan pyrimme rakentamaan kaikkS työehdot suunnilleen samanarvoisiksi^, että yhdessä keskustelemme ja neuvottelemme emien työehtosopimusneuvotteluja, millä tavoin esiinnymme ja minkälaisia tavoitteita itsellemme asetamme. Uskoisin, että jos jokainen liitto omak-suusi tällaisen asenteen ja kaikista riitakysymyksistä asiallisesti neuvottelisi keskenään, niin ei tarvitsisi enää seuraavassa SAK:n edustajakokouksessa käyttää näissä asioissa niin kärkevää kieltä, kuin mitä tässä kokouksessa valitettavasti on esiintynyt. Viime aikoina on todellakin ilmennyt halua eri ammattikunnilla perustaa oman alansa liittoja, Mutta meidän oloissamme tällaisilla ammattikuntia käsittävillä liitoilla ei ole toiminta- eikä elämisen mahdollisuuksia.

Vaikka porvarien taholta on hyvin usein viime aikoina julkisessa sanassa meitä opetettu, että työtaistelu on aikansa elänyt ase ja että ammattiyhdistysliikkeen pitäisi siitä luopua, niin näistä kauniista opetuksista huolimatta meidän täytynee edelleenkin säilyttää tub ase käytettävissämme. Jos nyt, tapahtuisi niin, että kaikki ammattialat perustaisivat oman liittonsa, tulisi saman tehtaan alueelle hyvin moneen eri ammattiliittoon kuuluvia työntekijöitä, joita sitoisi eri työehtosopimukset, ja tilanne muodostuisi sellaiseksi, että keskitettyä työtaistelua ei saataisi koskaan syntymään. Sen johdosta olisi vakavasti harkittavana ns. pikkuliittojen piirissä, onko niillä ja minkälaisilla mahdollisuuksia yhteen

liittymiseen ja siten saada syntymään suurempia järjestöjä, joilla olisi taloudellisessa ja muussa toimintamielessä menestymisen mahdollisuuksia (Puheenjohtaja;

Antti Kinnunen (Metallityöväen Liitto): Hyvät edustajakokouksetoverit! Haluan lyhyesti paneutua sähkömiesten kysymyksiin lähinnä teollisuusliittomielessä. Sähkömiesten nykyinen liikehtiminen johtuu monista eri tekijöistä. Työskennellessään monissa työkohteissa, eri liittojen piireissä hajautuvat sähkömiehet erilleen. Toiseksi merkitsisi esitys yhä lisääntyvää erottamista eri Hittojen piiriin.

Purnauksen aihetta tosin on, kun jo aikapalkka eri liittojen työehtosopimuksissa merkitsee 20—30 mk tunnilta, puhumattakaan urakkapalkalla työskenneltäessä. Myös sosiaaliset edut ja työaika ovat hyvin erilaisia.

Kaikki tämä on ollut edesauttamassa sähköalalla työskentelevien mielipiteen kehittymistä monien muiden asioiden kanssa ja vuosia jatkuneena mielipidemuokkauksena, edesauttamassa siihen, että on perustettu SAK:n ulkopuolelle Suomen Sähkötyöntekijäin Liitto. Ei ole kysymys mistään ammattiyhdistyksestä, vaan vakava kysymys siitä, että sähköalalla työskentelevien työehtosopimuksista neuvoteltaessa olisi ammattinsa täysin tuntevia henkilöitä.

Sähköala on jatkuvasti kehittyvää ja tämä edellyttää alan kiinteää seuraamista tekniikan kehityksen mukana. Minä luulen, ettei Puutyöväenliitolia eikä Paperityöväenliitolia vielä tässä vaiheessa ole antaa riittäviä takeita siitä, eikä myöskään eri liitoilla, jotka olisivat valmiit ottamaan sähkömiehet omien liittojensa piiriin, varmuutta siitä, että heidän työehtosopimuksensa tulisivat asiallisesti solmituiksi. Jo demokratian periaatteen mukaisesti heidän äänensä ei tule vähemmistönä suurestikaan kuuluviin. Esitänkin sen takia Liittoraja- ja Järjestömuotovaliokunnalle seuraavaa:

"Kaikkien sähköalalla työskentelevien ammattiryhmien työehtosopimuksista neuvottelee ja solmii yksi liitto. Tämä liitto edustaa kaikkia vahva- ja heikkovirta-alalla työskenteleviä sekä hissialan työntekijöitä. Nämä sopimukset solmii Suomen Metallityöväen Liitto, ellei katsota aiheelliseksi perustaa omaa sähköalan ammattiliittoa SAK:n alaisuuteen."

Haluan painostaa vielä vakavasti sitä, että sähkötyöntekijät ovat maakunnissa voimakkaasti liikehtimässä. Ei ole varaa lähteä epämääräisiin kokeiluihin heidän kustannuksellaan, vaan on keskityttävä niin, että heidät voidaan pitää yhteisessä ammattiyhdistysrintamassa. On olemassa tietenkin mahdollisuuksia teollisuusliittoperiaatteena saada nämä asiat järjestykseen, mutta tämä edellyttää sitä, että näitä pienten ammattiryhmien työehtosopimuksia solmittaessa otetaan aina asiallisesti huomioon se, että ainoastaan ammatin täysin tuntevat ovat kykeneviä saamaan kunnolliset työehtosopimukset.

Toivo Lang (Muurarien Liitto): Hyvät toverit! Jo vanhan Suomen Ammattijärjestön alkuajoilla, jolloin on tehty edustajakokouspäätöksiä teollisuusliittojärjestömuodon toteuttamiseksi tai sellaisen valmistamiseksi, on muurarien liitossa käyty keskustelua ja suoritettu äänestyksiä liittomme Rakennustyöläisten Liittoon liittämiseksi. Niinpä v. 1922 pidetyssä liiton edustajakokouksessa päätettiin, että liittomme yhtyy perustettavaan Rakennustyöläisten Liittoon. Päätös oli tehty 16 äänellä 16 vastaan, puheenjohtajan äänen ratkaistessa yhtymistä kannattavien voiton. Liittotoimikunta suoritti asiasta kuitenkin äänestyksen seuraavana vuonna eli v. 1923, jolloin Rakennustyöläisten Liittoon liittymisen

puolesta annettiin 168 ääntä ja sitä vastaan 287 ääntä. Kun äänestukseen osallistuminen oli ollut laimeata, alistettiin asia vielä liiton osastojen käsiteltäväksi. Tässä käsittelyssä annetut kaikki osastojen lausunnot olivat Rakennustyöläisten Liittoon yhtymistä vastustavia ja niiden perusteella liittotoimikunta teki liiton itsenäisenä säilyttämistä tarkoittavan päätöksen. Seuraavaan eli v. 1927 pidettyyn liiton edustajakokoukseen oli tehty esitys Rakennustyöläisten Liittoon liittymisestä. Asiasta käydyin laajan keskustelun jälkeen edustajakokous päätti 37 äänellä 2 vastaan, että liiton toimintaa itsenäisenä liittona edelleen jatketaan. Seuraavan kerran asia oli esillä v. 1945 pidetyssä liiton ylimääräisessä edustajakokouksessa, Liittotoimikunta oli tehnyt esityksen, että Suomen Muurarien Liitto yhtyisi varoineen ja velkoineen Suomen Rakennustyöläisten Liittoon ja että yhtyminen pitää olla suoritettu 1. 1. 1946 mennessä. Edustajakokous asettui periaatteellisesti yhtymisen kannalle, mutta päätti 39 äänellä 11 vastaan, että kysymys siirretään sääntömääräisen edustajakokouksen käsiteltäväksi. Lisäksi päätettiin, että asiasta suoritetaan edustajakokouksen välillä liittoäänestys. Suoritetussa liittoäänestyksessä annettiin Rakennustyöläisten Liittoon liittymisen puolesta 75 ääntä ja sitä vastaan 919 ääntä. Äänestyksen perusteella päätti v. 1949 pidetty edustajakokous yksimielisesti, että liittomme säilytetään edelleenkin itsenäisenä liittona. Useissa liiton edustajakokouksissa samoin kuin perusjärjestöjen kokouksissa on kuitenkin korostettu läheisen yhteistoiminnan tarpeellisuutta Rakennustyöväen Liiton ja sen perusjärjestöjen kanssa. Liiton jäsenistö perusteli Rakennustyöläisten Liittoon yhtymistä vastustavaa kantaa mm. sillä, että liittomme piirissä on voitu ylläpitää melko tiukkaa järjestökuria, johon sisältyy pääasiassa palkkojen, hinnoittelun ja työehtosopimuksen noudattamisen valvonta.

Tällöin on syytä muistaa, että varsinkin muurausalalla 'työsuhteet ovat lyhytaikaisia ja työsopimuksia tehdään usein. Jäsenistö epäilee, ettei vastaavalaista kuria voida ylläpitää suuren liiton puitteissa, jonka hoideltavana on useampia työ- ja ammattialoja. Näyttäisi siis siltä, että pääasiassa käytännölliset tekijät ovat johtaneet liittomme jäsenten vastustavaan kantaan. Mutta varmaankin historiallisilla seikoilla, johon sisältyy yleisiä talous-, ammattiyhdistys- ja muita poliittisia tilanteita, on ollut osuutensa niihin käsityksiin, kun tarkastelee eri aikoina Rakennustyöväen Liittoon liittymisestä tarkottavista esityksistä suoritettuja, äänestysnumeroita. Ammattikuntahengellä lienee sittenkin yhä vähenevässä määrin tekemistä tämän asian kanssa. Tätä käsitystä tukee mm. se, että viimeisten vuosikymmenien aikana on tapahtunut muuraustyöläisten parantunutta suhtautumista aputyöläisiin sekä muihin rakennustyöläisiin samoin kuin järjestölliseen yhteistyöhön työpaikoilla, kuten yhteisten työpaikan luottamusmiesten valinta jne. Myöskin on liittomme viime vuosien aikana ollut hyvin läheisessä yhteistoiminnassa Rakennustyöläisten Liiton kanssa. Palkka- ja työehtosopimusneuvotteluja on hoidettu kiinteästi yhteistyössä. Palkka-, hinnoittelu- ja työehtosopimuskirja on ollut yhteinen v:sta 1945 alkaen. Liitoilla on yhteinen lehti. Useita yhteisiä kursseja sekä liittomme osastojen yhteisiä alueellisia neuvottelupäiviä on järjestetty suuremmilla paikkakunnilla. Suurimmilla paikkakunnilla on liittojen yhteisiä keskusjärjestöjä, joiden merkitys mm. yleislakon aikana lakkovartij avoimien keräämiseksi suorittamaan paikallisen keskuslakkotoimikunnan antamia tehtäviä oli hyvin suuri.

Puheenjohtaja: Aika!

Puhuja: Minä pyydän 10 sekuntia lisää.

Uskomme, että tällä yhteistoiminnalla lähennetään liittomme ja Rakennustyöläisten Liiton jäseniä toisiinsa ja että jäsenistön mielialat vähitellen tulevat

tämän kautta myönteisimmiksi myös teollisuusliittoperiaatteen toteuttamiseksi rakennusallallakin.

Liitotoimikuntamme on asiaa käsiteltyään asettunut sille kannalle, että vaikka kysymys teollisuusliittomuodosta onkin periaatteessa oikea, ei sitä saisi ratkaista ylhäältäpäin annetulla määräysluontoisella päätöksellä, vaan jäsenistölle olisi annettava tilaisuus sanoa asiasta ratkaiseva sanansa.

Kannatan toveri Syrjän tekemiä ehdotuksia.

Lauri Wirén (Metallityöväen Liitto): Kun lähdin edustajakokoukseen Tampereelta, niin siellä ottivat sähkömiehet minuun yhteyttä yksityisenä henkilönä. He tekivät sen siinä mielessä, että puoltaisin heidän esitystään, joka on täällä esityksenä n:o 76, joka sisältää sen, että Suomen Sähköyöntekijäin Liitto otettaisiin omana liittona SAK:hon. He perustelivat tätä sillä, että kun he saisivat oman liittonsa, niin heillä olisi kaikki edut ikäänkun tarjottimella. Täällä on kuultu sähkömiesten esityksiä, että tämä ei ole niinkään yksimielinen. Kun näin ei ole, niin se on silloin enemmän hajoittavaa kuin rakentavaa, ja rakentavassa mielessähän täällä asiat täytyy ammattiyhdistysliikkeessä ottaa eikä jonkun henkilön mielijohteesta. Eikä ole mielestäni niin tärkeätä mihin liittoon mikin ammattiryhmä kuuluu, mutta sen on tärkeätä, onko ryhmä järjestäytynyt vahvasti. Jos ammattiryhmä on heikosti järjestäytynyt, niin se on aina heikko, olkoon se yksin tai toisten kanssa. Ainakin Tampereen kohdalla ovat sähkömiehet hyvin heikosti järjestäytyneet. Mutta kun järjestäytymisprosentti lähentelee sataa, on se riittävän kunnioittava neuvotteluihin, tai mitä muuta asiaa hyvänsä ajamaan.

Se ammattiryhmä, jota edustan — siis putkimiehet — on elävä esimerkki kuinka käy, jos yksityisyritteliäisyys pääsee vallalle. Olemme olleet monet vuodet heikko ryhmä, kun olemme olleet hajallaan. Tuloksetkin ovat olleet sen mukaisia. Ilokseni kuulin tänne Helsinkiin tullessani, että putkimiesten suhteen on tapahtunut järkiintymistä. On tapahtunut neuvotteluja putkimiesten palaamisesta Metallityöväen Liittoon ja asia oh kuuleman mukaan hoidettu niin pitkälle, että siirtyminen on vain ajan kysymys. Tämä on hyvin tervehdyttävää kehitystä ja koko ammattiyhdistysliikettä rakentavaa. Kun nyt putkimiestoverit tulevat takaisin Metallityöväen Liiton yhteyteen, niin ei kulu pitkä aika, kun järjestäytymisprosentti on 100. Silloin löydämme keinoja, millä saamme järjestäytymättömät mukaan. Tähän saakka emme ole saaneet heitä mukaan kun olemme olleet hajallaan. Käsitykseni on, ettei millään tavalla mennä hajoituksen tielle. Pysytään siinä liitossa, missä ollaan. Se on ammattiyhdistysliikkeen kokonaisuutta ajatellen parasta.

Arvo Hoberg (Metallityöväen Liitto): Täällä on keskusteltu näistä rajariidoista. Meillä on putkimiesten keskuudessa omia rajariitoja, jotka eivät ole samanlaisia kuin edellä käytetyssä puheenvuorossa. On ilmennyt erilaisia rajariitoja, jotka monessa suhteessa ovat olleet paljon vaikeampia.

Nyt rakennusallalla työskentelevistä ammattimiehistä kaikki varsinaisen pääurakoitsijan alaisina olevat kuuluvat Rakennustyöläisten tai Muurarien Liittoon. Rakennusallalla myöskin on paljon aliurakoitsijoita, joita ovat pelti-, sähkö-, hissi-, putki- ja kaideala. Nämä pienemmät alat rakennusallalla ovat kuuluneet useita kymmeniä vuosia Metallityöväen Liittoon, ja on myöskin olemassa pitkät perinteet. Näillä alurakoitsija-aloilla on myöskin hyvin paljon yhteisiä kysymyksiä työehtosopimuksiin nähden, päiväraha- ja matkalippukorvauksia, jotka tulevat parhaiten esille, kun kuuluu samaan liittoon. Kaikki nämä Metallityöväen Liittoon kuuluvat ammattialat ovat hyvin lähellä metalliteollisuutta, sillä melkein kaikki tarvikkeet, joita nämä alat asentavat, ovat metalliteol-

lisuuden tuotteita. Tästä kai johtuukin, että kun näiden alojen järjestäytyminen on tullut kysymykseen, ne ovat katsoneet itsensä metallimieheksi.

Työjärjestyks- ja esityskirjassa on sivulla 89 Turun ja Tampereen osastojen taholta tehty esitys, johonka allekirjoittanut voi yhtyä ja samoin Suomen Metallityöväen Liiton liittotoimikunnan lausuntoon rajariitaa koskevasta kysymyksestä.

Allekirjoittanut on viimeisten vuosien aikana ollut hyvin kiinteästi yhteistyössä maaseudulla olevien ammattiosastojen aktiivisten jäsenten kanssa. On ollut yhteisiä neuvottelukoukousia, joissa on ollut aina esillä myöskin järjestäytymiskysymys. Näissä kokouksissa on ollut jatkuvasti se henki, että Metallityöväen Liittoon kuuluminen on selvää.

Veijo Paavolla (Metallityöväen Liitto): Hyvät edustajatoverit! Tämä liittoraja- ja järjestäytymiskysymys on seikka, mikä pitää tällä kertaa puida niin selväksi, että se haitallinen vaikutus, mikä siinä on ollut kentällä, saadaan loppumaan. Täällä ovat sitä useat toverit eri kannoilta omalta kohdaltaan jo selvittelleekin, enkä lähde näin ollen sitä yleisesti selvittämään. Aika rajoittaa tämän kysymyksen hyvin lyhyeen. Täällä on myöskin toveri Kinnunen käsitellyt kysymystä sähköalan kohdalta ja katson, että minä sähkötyöntekijänä voinen sitä hiukan jatkaa.

Sähköalan järjestäytymiskysymys on pitkän aikaa askarruttanut alan työntekijöitä. Oma liittokysymys ei ole mikään uusi tämän **hetken ilmiö, vaan se** on askarruttanut sähkömiehiä jo useamman vuoden ajan. Erilaisia toimikuntia on perustettu ja tätä asiaa on vatvottu. Kuitenkin tämä kysymys on aktiiviselle sähkömiesjoukolle ollut arkaluontoinen, tai sanoisinko, että se on ollut sellainen, että sitä ei ole voitu tässä yhteydessä toteuttaa.

Tunnettu tosiasia kuitenkin on, että SAK:n ulkopuolelle on perustettu viime vuonna sähkötyöntekijäin ammattiliitto, jossa heidän ilmoituksensa mukaan on noin 3 000 jäsentä. Mene ja tiedä. Koska en edusta täällä tätä joukkoa, vaan lähinnä sitä joukkoa, joka kuuluu SAK:n alaiseen Metallityöväen Liittoon, lienee tarpeellista sanoa näiden kanta asiasta.

Aikaisempina vuosina tuntui kuin siihen suhtauduttiin määrätyn varauksin ja jyrkän kielteisesti. Sen jälkeen tilanne on jonkin verran muuttunut, kun viime vuonna perustettu Sähkötyöntekijäin Liitto on alkanut maakunnassa toimia ja saada jonkinlaista jalansijaa eri paikkakunnilla. Tämä on aiheuttanut sen, että muutamat sähköalan osastot ovat esittäneet, että liitto otettaisiin SAK:n alaisuuteen. Ratkaisu tästä on yleensä jätetty tälle edustajakokoukselle. Sähkötyöläisten asema vaatii vakiintumista, mutta ei voi yhtyä siihen ajatukseen, että sähkötyöntekijät siirrettäisiin Rakennustyöläisten Liittoon, kuten eräs esitys edellyttää. Toisaalta en voi pitemmän päälle ajatella, että osa ammattikunnasta on SAK:n ulkopuolella, koska kaikkien olisi kuuluttava SAK:hon. Uskon, että kaikki haluavatkin. Kysymys on vain erinäisistä seikoista.

Tässä yhteydessä lienee paikallaan lukea sen kokouksen julkilausuma, joka oli täällä Helsingissä ja jossa yritettiin saada Suomen Sähkötyöntekijäin Liiton alaista osastoa. Kokous päätti julistaa seuraavan päätöslauselman maamme työvälle:

"Helsinkiläiset sähköalan, vahva- ja heikkovirran työläiset ovat 15. 6. esittäneet SAK:n ulkopuolella olevan sähköalan työntekijäin alaisen osaston perustamista ja haluavat täten saattaa alan työntekijäin tietoon seuraavaa:

Helsinkiläiset sähköalan, vahva- ja heikkovirtamiehet eivät tässä vaiheessa pidä tarpeellisena eikä suotavana tällaisen osaston perustamista. Kun kesäkuun loppupuolella SAK:n edustajakokous tulee määrittelemään kantansa liittoraja-

kysymyksestä, tämä saattaa aiheuttaa uudelleenjärjestelyä myös sähköalan työntekijäin järjestäytymiseen nähden. Siihen asti olisi sähkötyöntekijäin pysyttävä erillään kaikista SAK:n ulkopuolella olevista sähköalan työntekijäpuuhista. Sähkömiehet, niinkuin muutkin työntekijäryhmät, voivat hoitaa tehokkaasti palkka- ja muuta työehtosopimuspolitikkaansa vain SAK:n alaisen liiton riveissä.”

Niinkuin tässä mainitaan, niin sähkömiehet ovat kiinnittäneet Helsingissä suurta huomiota tähän edustajakokoukseen. Sama kanta tuli myös ilmi Tampereella retkeilypäivien yhteydessä pidetyssä kokouksessa. Tämä edustajakokous tulee varmasti määrittelemään! kantansa sähkömiesten kohdalta (Puheenjohtaja: Aika!).

Tämän johdosta esitän, että SAK:n täällä valittava työvaliokunta ottaisi asian kaikin puolin selvitettäväkseen ja kuulisi asiassa Metallityöväen Liiton ja sen alaisten ammattiosastojen mielipidettä.

Sulo J. Ojanen (Rakennustyöläisten Liitto): Ollessani v. 1936 SAK:n kesäkoulussa Työväen akatemiassa oli siellä pääteamana se hyvin vipimakasti esiintynyt käsitys kaikkien opettajain kohdalla, että yksinomaan teollisuusliittotyyppi on muoto, jota meidän maassamme tulee kehittää. Kun on näiden viime vuosien aikana seurannut sitä riitaa, mitä on tämän kysymyksen tiimoilta olliit varsinkin näiden suurten liittojen kohdalla, niin täytyy todella ihmetellä, että onko heitetty romukoppaan kaikki ne suuret ja ylevät ja, oikeamieliset periaatteet, joita 1940-luvulla ja ehkä edelleenkin SAK:n kesäkoulussa opetetaan. Kun tilanne on tällainen, niin nähdäkseni viimeistään tämän edustajakokouksen pitäisi puuttua tähän asiaan vakavassa mielessä. Ei kelpaa nähdäkseni ammattiyhdistysliikkeessä kaikkien sota kaikkia vastaan, niin että mennään toisen toimialueelle lupaa kysymättä ja perustetaan siellä osastoja, kuten tapahtui aivan äskettäin Paraisilla, jolloinka eräs hyvinkin suuri liitto perusti Paraisen Kalkin piiriin oman alansa ammattiosaston. Tämä nähdäkseni on sellaista toimintaa, johon on vakavassa, mielessä puututtava, sillä se ei suinkaan vahvista meidän maamme ammattiyhdistysliikettä. Päinvastoin, jokainen tällainen teko heikentää sitä erittäin suuressa määrin. Lisäksi nähdäkseni tällaisella menettelyllä heikennetään työntekijäin taisteluvoimaa ja annetaan näin aseita työnantajakapitalis-teille.

Täällä aamupäivällä muistaakseni Kiinteistöliiton toimitsija Siro käyttämäs-sään puheenvuorossa syytti tavallaan SAK:ta siitä, että se ei ole saanut riittävää tukea palkkataistelulleen ja että heillä ei ole ollut varoja käytettävissään tähän palkkataisteluun, niin että sen avulla olisi voitu viedä työntekijäin vaatimukset riittävässä määrin lävitse.

Tämän yhden esimerkin mainitakseni se riittävässä määrin osoittaa sen, että näillä kääpiöliitoilla ei ole minkäänlaista tai ainakaan suurta mahdollisuutta taistella menestyksellisesti työntekijäin puolesta. Sen tähden nähdäkseni kaik-kien näiden ammattiliittojen, myöskin Muurarien Liiton, johonka olen aikoinaan kuulunut, pitäisi jo tämä asia käsittää eikä yksinomaan äänestää kuten toveri Lang täällä käyttämässään puheenvuorossa selvitti asiaa.

Kun vuosina 1945 ja -46 jouduin hyvin paljon palkkaneuvotteluihin Rakennusaineteollisuuden Työnantajaliiton silloisen asiamiehen, raatimies Similän kanssa, hän melkein jokaisessa neuvottelussa esitti, että olisi perustettava kaivos-työntekijöitten ammattiliitto. Varmaan raatimies Similä tähtäsi siihen, että jos hän voi hajottaa työntekijäliiton, se on eduksi työnantajille, sillä jokainen tällainen toimenpide heikentää työntekijöiden taistelutahtoa ja taisteluvoimaa.

En tule tekemään mitään, varsinaisia ehdotuksia, kiinnitän vain vakavaa

huomiota tähän erikoisen vakavaan kysymykseen. Toivoisin, että vihdoinkin voitaisiin tämä taistelu- ja toimintatahtoomme repivä ja heikentävä kiista poistaa maamme ammattiyhdistysliikkeestä.

Toivo Kuivanen (Metallityöväen Liitto): Täällä on käytetty useita puheenvuoroja liittorajoista ja järjestäytymisestä. Allekirjoittaneen näkemys liittorajoista on seuraavanlainen.

Yleensä suurissa järjestäytyneissä ammattiyhdistysmaissa, kuten Ruotsissa _ ja Amerikassa, pyritään siihen, että ammattiyhdistysjärjestöt olisivat mahdollisimman vahvat, toisin sanoen että kaikki ne pienet liitot, joita voidaan yhdistää sopivalla organisatorisilla toimenpiteillä, niiden suhteen näin menetellään, ja näin myös saadaan iskuvalmis ammattiyhdistysliike.

Meillä Suomessa tuntuu olevan eri ammattialoilla käsityksiä, että jos ammattikuntaliittoja perustetaan, niin nämä ammattikunnat hankkivat parempia etuisuuksia työmarkkinoilla ja palkkapolitiikassa. Mutta tämä toimenpide-ei nähdäkseni missään tapauksessa yhdistä työväenliikettä, niinkuin sen pitäisi yhdistää ammattiyhdistysliikkeen piirissä. Täten tässä kysymyksessä SAKai työvaliokunta ja Suomen Metallityöväen Liiton antamat lausunnot ovat jo min lähellä toisiaan, että ne voidaan hyväksyä suuremmista puheista tässä edustajakokouksessa, sillä väkivaltaista tietä tosiaankaan tätä asiaa ei voida ratkaista yksikaks. SAK:n kaikkien liittojen toimitsijain' pitäisi kasvaa siihen mittaan, että näistä asioista voidaan neuvotella ja keskustella oikein ja myös tehdä tässä suhteessa valistustyötä kentällä siten, että ei saateta eri ammattiliittoja keskenään taistelemaan.

Sitten toinen kysymys, mitä tulee järjestäytymisen tehostamiseen. Allekirjoittanut on osastossa, joka on tehnyt SAK:n edustajakokoukselle esityksen samaan suuntaan kuin Merimies-Unioni. Siinä suhteessa tänä päivänä jo pitäisi olla asioiden siinä pisteessä kaikissa- työpaikoissa, joissa järjestäytyminen on 50-prosenttinen, että jokaisen työntekijän tulisi kuulua ammattialansa järjestöön, ts. SAK:n alaisiin osastoihin. Nyt kun järjestäytymiskysymys on vapaaehtoinen, kuten tähän saakka on ollut, ja työehtosopimukset kuitenkin jo turvaavat järjestäytymättömille samat edut kuin järjestäytyneille, niin ei ole missään tapauksessa oikein se, että me maksamme kaikki kustannukset ja sitten yksi osa työväestöstä saa ilmaiseksi sen, mistä toiset taistelevat, ja siinä voi hyvässä lykyssä vielä ilkkua, että "näin ja näin te olette tehneet ja me otamme kaiken vastaan".

SAK :n tulevan työvaliokunnan tulisi täten pyrkiä siihen, että tässä maassa kaikissa niissä työpaikoissa, joissa järjestyneisyys on yli 50-prosenttinen, määrätietoisesti pyritään suljettuun työpaikkaan, kuten tällä kerralla on Ruotsissa ja Amerikassa.

Reino Heinonen (SAK:n työvaliokunta): Hyvät toverit! Lienee syytä ed. Lahtisen puheenvuoron johdosta todeta, että hänen edustamansa liiton alaisten osastojen esitykset eivät ole olleet SAK:n työvaliokunnassa käsiteltävinä, sen paremmin kuin siinä jaostossakaan, jonka tehtävänä on ollut valmistella tätä asiaa ja antaa siitä työvaliokunnalle ehdotus. Ilmeisesti on asianlaita niin, että nämä esitykset on jouduttu ottamaan esityslistaan noin ohi tavallisen käsittelyjärjestyksen. Ainakin minulla on sellainen käsitys, koska en ole näihin papereihin päässyt tutustumaan.

Mitä sitten varsinaisesti tulee tähän asiaan, niin minua henkilökohtaisesti kovasti ihmetyttää, että Maaseudun Kunnallisten Virkailijain Liiton taholta viime vuosina on nähty niin suurta vaivaa ja huolta siinä, millä tavalla Kunnantyöntekijäin Liitto kykenee huolehtimaan kuntien viranhaltijain palkkaja työasioita. Minusta tämä on outoa sen vuoksi, että asiallisesti ottaen tällä liitolla ei pitäisi olla mitään tekemistä kaupunkien ja kauppala-
»

Kun aikoinaan kyseessä oleva liitto hyväksyttiin SAK:n alaisuuteen, tämä tapahtui nimenomaan siinä muodossa, että sen järjestäytymispiiriin kuuluvat maalaiskunnat eivätkä suinkaan kaupungit ja kauppalat, koska SAK:n alaisuudessa jo sitä ennen on ollut hyvin voimakas liitto, Kunnantyöntekijäin Liitto, jonka sääntöjen mukaan sen tehtäviin kuuluu järjestää juuri kaupunkien ja kauppala-
» viranhaltijoita. Tämä huolenpito tuntuu kaiken edellä sanotun lisäksi kovin merkittävältä vielä sen vuoksi, että nykyisen käytännön mukaan ko. liitolla ei ole minkäänlaista neuvotteluoikeutta Kaupunkiliiton kanssa, joka Kunnallisvirkamiesliiton ja meidän liittomme kanssa sopii niin työsopimussuhteessa olevien kuin viranhaltijoidenkin työ- ja palkka-asioista. Ne henkilöt, jotka kunnallisessa elämässä joutuvat näitä asioita hoitamaan, tietävät varsin hyvin, että Kaupunkiliiton suositusten mukaisesti niin kaupungeissa kuin kauppaloissakin nämä asiat hoidetaan. Kuten sanottu, tällä liitolla ei ole ollut mitään tekemistä ainakaan vielä tähän päivään asti näiden asioiden järjestelyssä.

Edelleen näistä esityksistä käy selville, että heikäläisiä huolestuttaa se, että meidän liittoomme ei liity ns. hallinnollisia viranhaltijoita. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, mikä käy selville jo seuraavista luvuista. Meidän liittoomme tällä kertaa kuuluu 26 000 jäsentä, ja suunnilleen puolet tästä jäsenmäärästä on viranhaltija-asemassa olevia henkilöitä. Siihen kuuluu jäseniä, kuten sanonta kuuluu, "kaupunginjohtajasta asiapoikaan saakka". Me voimme esittää minä päivänä hyvänsä suurempia lukuja kuin ao. liitto jo pelkästään kaupunginjohtajain, -sihteerien ja -insinöörien jne. osalta.

Tältä kohdalta asia on kyllä sellainen, että siihen nimenomaan SAK:n edustajakokouksen pitäisi puuttua. Käytänkin tässä samassa yhteydessä hetken aikaa selvittääkseni sitä kummallista tilannetta, mikä kuntien viranhaltijoiden osalta valitettavasti vielä meidän maassamme tällä hetkellä vallitsee. Niinkuin tästä esityksestäkin käy selville, on varsin huomattavia viranhaltijoita, jotka lukeutuvat sosialidemokraattiseen puolueeseen, mutta kuuluvat Kunnallisvirkamiesliittoon, vieläpä kansanedustajia, ja toimivat aktiivisesti Kunnallisvirkamiesliiton riveissä. Kuten varmaankin kaikki hyvin tiedätte, niin yleensä näillä keltaisilla järjestöillä ja niin myös Kunnallisvirkamiesliitolla on pääasiallisena tarkoituksena kaikin keinoin estää SAK:n alaisten ammatillisen järjestön kasvua (Puheenjohtaja: Aika!).

Ajan lyhyiden vuoksi haluan vielä lyhyesti esittää, että tällä Maaseudun Kunnallisvirkailijain Liiton esityksellä ei ole perusteita, eikä myöskään ole mitään aihetta sitä tässä muodossa hyväksyä senkään vuoksi, että liitto ei ole alistunut edes siihen, että se olisi esittänyt uusia sääntöjään SAK:n työvaliokunnan hyväksyttäväksi tai käsiteltäväksi.

Niilo W ä l l ä r i (Merimies-Unioni): Kun nelisenkymmentä vuotta sitten otin ensimmäisiä askeleitani ammattiyhdistysliikkeen tiellä, käsiteltiin hyvin paljon teollisuusjärjestömuotoa, ja meistä tuntui, että se oli ainoa autuaaksitekevä ratkaisu ammattiyhdistysliikkeessä.

Täällä käyty keskustelu osoittaa, että ei ole ollenkaan niin selvää, että orjallinen teollisuusjärjestömuotojen noudattaminen kaikissa tapauksissa olisi

paras mahdollinen tapa. Tuntuukin siltä, että ei pitäisi tässä edustajakokouksessa tehdä mitään ehdottoman tiukkoja päätöksiä, vaan olisi jätettävä SAK:n ja niiden ammattiliittojen kesken käytävien neuvottelujen varaan asioiden järjestäminen, joiden osalla rajariitoja on syntynyt.

Jos täällä ruvetaan ylhäältä päin pakkomääräyksiä sanelemaan siitä, mihin liittoon kunkin ammattikunnan on kuuluttava, niin varmaankin *tullaan näkemään, että sellaisia päätöksiä ei tulla noudattamaan. Sen vuoksi olisi annettava ajan tehdä työtä ja olisi siirryttävä teollisuusjärjestömuotoihin mahdollisimman täydellisesti silloin, kun olosuhteet, siihen ovat täysin kypsät. Nyt ne eivät sitä ole. Lisäksi on otettava huomioon myös eräitä hyvin tärkeitä aloja, joita on vaikea soveltaa ahtaisiin teollisuusjärjestömuotoihin. Sellainen on kuljetusala, jonka työntekijöitä saattaa olla monen eri teollisuuden piirissä. Jos nyt kuljetusalan väki jaettaisiin eri teollisuuden alalla toimiviin teollisuusliittoihin, niin työväenliike menettäisi yhden erittäin voimakkaan aseensa, joka sillä on hyvin järjestyneessä kuljetusalan työväessä.

Mielestäni ei ole kaikkein tärkeintä ammattiyhdistysliikkeessä se, minkä rajojen mukaan järjestyminen vedetään. Paljon tärkeämpää on se, että saadaan väki järjestäytymään, ja siinä suhteessa meillä on tavattoman paljon tekemistä. On monia aloja, joilla ei edes 50 % työväestä kuulu ammatillisiin järjestöihin. Ja niin kauan kun riidellään siitä, mihin järjestöön kunkin on kuuluttava, bnko noudatettava ammattiliittomuotoa vai teoUisuusliittomuotoa, pidetään kyllä suuret osat työväestä järjestöjen ulkopuolella.

Merimies-Unionin taholta on esitetty tälle edustajakokoukselle, että olisi ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, että niillä aloilla, joissa on enemmistö saatu jo järjestymään, olisi järjestyneiden kieltäydyttävä tekemästä työtä järjestymättömien kanssa, asetettava järjestymättömät temppelein harjalle. Luulen, että jos näin menetellään, niin suurin osa järjestymättömistä liittyy mukaan, ennenkuin jää ilman leipää.

En pidä oikeana sitä asiain käsittelyjärjestystä, joka silloin tällöin tulee esiin, että puhutaan pakottamisesta johonkin järjestöön liittymään. Ei ammattiyhdistysliikkeessä tarvitse käyttää pakotteita. Päinvastoin meidän on vastustettava kaikkea sellaista pakkoa, jota työnantajat usein pyrkivät kohdistamaan työväkeen, kun he velvoittavat työskentelemään järjestymättömien kanssa. Sitä pakkoa meidän on vastustettava ja pidettävä kunniaa vapauttamme olla tekemättä työtä järjestymättömien kanssa. Sillä tavalla saadaan järjestäytymiskysymys paljon nopeammin oikeaan ratkaisuun kuin riitelemällä siitä, noudatetaanko teollisuusjärjestömuotoja vai ammattiliittomuotoja.

Lauri Vilponiemi (Puutyöväen Liitto): Hyvät edustajatoverit! Jokainen meistä todennäköisesti oli selvillä, kun lähdimme tänne edustajakokoukseen, siitä että juuri tämä liittorajakysynry tulee antamaan aihetta oikeaan maratonkeskusteluun, niinkuin nyt on tapahtunutkin.

Ymmärrämme hyvin, miksi näin on. Onhan monella isolla työpaikalla todettavissa suuria epäkohtia juuri liittorajamielessä ja vieläpä mm. järjestäytyminen ja taisteluasenteen tehostaminen tuottaa vaikeuksia, kun ollaan useamman eri järjestön alaisuudessa.

Tässä on annettu eväitä SAK:n tulevalle työvaliokunnalle siitä, mitä olisi tehtävä, jotta tämä vaikea kysymys saataisiin edes osittain pois päiväjärjestyksestä, ja tässä on esitetty monta hyvinkin rakentavaa, rakentavassa mielessä tehtyä ehdotusta.

Yhtyisin liittotoveriini Korhoseen siinä, että kuitenkin sovinto on löydettävä ensiksi liittojen kesken. On lähdeittä siltä pohjalta, että vaikkakin me annamme

selvät eväät tulevalle työvaliokunnalle, niin ei työvaliokunta yksin voi tälle kysymykselle mitään. Kyllä meidän liitossamme on toimittava niin, että päästään pois sellaisesta ahtaasta näkemyksestä avarammille vesille ja lähdetään todella harkitsemaan, mitä tässä olisi tehtävä. Sanoisinkin, että tämän kysymyksen rakentava ratkaisu riippuu hyvin paljon juuri meistä kokousedustajista, jotka olemme kentältä tulleet ja ehkä lähemmin tunnemme ne vaikeudet, jotka tällainen sekavuus tuottaa. Meidän on lähdettävä rakentamaan toimintaan ja pyrittävä saamaan jokaisen omalla työpaikallaan sellainen henki, että tästä tilasta päästään.

Rikki Rätty (Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto): Täällä on hyvin paljon puhuttu tästä järjestömuotoasiasta. Kyllä toveri Korhonen oli aivan oikeassa siinä, että isojen liittojen on tämä asia kyettävä ratkaisemaan ja siihen pienten täytyy tyytyä. Täällä on paljon puhuttu voimalaitosten ja korjauspajojen työntekijöistä. Kyllä kai niin on, että voimalaitosten työntekijät kemiallisessa teollisuudessa kuuluvat hyvin suurelta osalta Paperiteollisuudentyöntekijäin Liittoon, ja tämä on luonnollista. Samoin he puuteollisuudessa kuuluvat Puutyöväen Liittoon ja metallialalla olevat Metallityöväen Liittoon jne.

On muuten ilmennyt lakkojen aikana ja varsinkin työehtosopimuksia käytäntöön sovellettaessa sellainen ikävä ilmiö, että joudutaan pieninä ryhminä menemään työnantajain puheille ja ollaan hyvin voimattomia. Kyllä asian hoitaminen olisi paljon helpompaa, jos me voisimme esiintyä yhtenä kokonaisuutena kullakin teollisuusalalla. Ikävintä käydyissä lakoina on ollut se, että teollisuudessa nämä liittojen rajat ovat niin tavattoman vaikeat määritellä ja hoitaa myöskin itse lakko siinä suhteessa. Kyllä näistä pitäisi päästä ehdottomasti suurten liittojen piirissä yksimielisyyteen ja sopimukseen. Yhtyisinkin tässä kannattamaan Paperiteollisuudentyöntekijäin Liiton liittotoimikunnan esittämää lausuntoa.

Bror Lillqvist (Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto): Minulla on edelleen sama vakaumus, joka minulla oli tullessani tänne kokoukseen, nimittäin että teollisuusliittomuoto on tarkoituksenmukaisin järjestömuoto. Tämän vakaumuksen perustan omiin kokemuksiini ja palautan mieliin mm. sen kiusallisen tilanteen, joka syntyi metalliliiton lakon aikana, jolloin osa eräiden teollisuuslaitosten työntekijöistä oli lakossa ja osan oli yritettävä olla työssä. Korostan sitä, että lakon sattuessa samassa liitossa ollen aivan varmaan pystymme saavuttamaan parhaat tulokset. Oman liittoni kohdalta totean korjauspajatyöntekijöiden liittyneen täysin vapaaehtoisesti, ilman minkäänlaista painostusta paperiliiton osastoihin.

Olen edelleenkin sitä mieltä, että niiden ihmisten, jotka kulkevat samasta portista sisään teollisuuslaitokseen työhön, pitäisi myös kuulua samaan järjestöön, jolloin he voisivat vapautua lukuisista nykyisistä järjestömuotoja koskevista menettelyistä voidakseen omistaa kaiken tarmonsä työväen elintason kohottamiseksi.

Toivon valittavan työvaliokunnan toimivan teollisuusliittoperiaatteen täydellisen toteuttamisen puolesta ja edistävän luottamuksellista yhteistoimintaa eri liittojen kesken ammattiyhdistysliikkeen hyväksi.

(Puheen tulkitsi suomeksi Osvald Fager.)

Rakel Matvejeff (Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto): Hyvät toverit! Eräänä tämän kokouksen harvoista naisedustajista haluaisin kiinnittää huomiota erääseen kysymykseen, jolla on laajempaa periaatteellista kantavuutta. Postin palveluksessa työskentelevien naistyöntekijäin toivomuksesta pyydän saada esittää seuraavaa.

Naispostiljoonien Helsingin osasto 57, joka perustettiin 24 p:nä huhtikuuta 1945, on perustamisensa jälkeen pyrkinyt Suomen Postimiesliiton Helsingin osaston jäsenyyteen, johon sitä toistuvista anomuksista huolimatta ei kuitenkaan ole hyväksytty. Edellä olevaan liittyy myös omituisena piirteenä se, että Suomen Postimiesliitto vastustaa naispostiljoonien mahdollisuuksia päästä vakinaisiin virkoihin ja saada samat palkkaedut sekä päästä ammattia edistävälle kurseille. Tällainen asiantila on omituinen ja luonnoton eikä vastaa ammattiyhdistysliikkeen omaksumia periaatteita naisten tasa-arvoisuuden tunnustamisesta.

Edellä olevan johdosta esitän, että tämä edustajakokous velvoittaisi valittavan työvaliokunnan kiinnittämään huomiota siihen, että SAKm jäsenliittojen piirissä ei pääsisi edellä mainitunlainen syrjivä suhtautuminen naistyöntekijöitä kohtaan jatkumaan.

Rauha Ruohonen (Kunnantyöntekijäin Liitto): Maaseudun Kunnallisten Viranhaltijain Liitto esittää, että kaupunkien ja kauppaloiden toimistovirkailijat saisivat mahdollisuuden liittyä tämän liiton jäseniksi. Toveri Heinonen täällä jo aikaisemmin selosti eräitä näkökohtia, jotka puhuvat sen puolesta, että tämän esityksen ei pitäisi antaa aihetta minkäänlaisiin toimenpiteisiin, mutta haluan omalta osaltani vielä lausua muutaman sanan.

Kun on kysymys nimenomaan toimistotyöntekijöistä, joista suurin osa on naisia, verrattain alhaisissa palkkaluokissa, pätee heihin aivan sama, mikä yleensä pätee alemmipalkkaisiin viranhaltijoihin, nimittäin se, että alemmipalkkaisten ääni tulee kuuluville vain voimakkaiden ja suurien järjestöjen kautta, joissa toiset ryhmät voivat heitä tukea. Kun tällainen liitto, Suomen Kunnantyöntekijäin Liitto, meillä on jo olemassa ja kun sen liiton jäsenyyteen kuuluu huomattava määrä toimistovirkailijoita, myös johtavissa asemissa olevia, lausuisin, että kaikki ne kuntien toimistovirkailijat, jotka toivovat oloihinsa korjausta, ovat tervehdettäväksi Suomen Kunnantyöntekijäin Liiton jäsenyyteen ja heidän asiaansa tullaan hoitamaan niinkuin muidenkin ryhmien.

Lopuksi pyydän kannattaa J. Kallion asiassa tekemää ehdotusta.

Toivo Helander (Paperiteollisuudentyöntekijäin Liitto): Tämä Hittorajakysymys on hyvin vaikea kysymys, joka tuottaa käytännössä hyvin suuria vaikeuksia. Tästä olemme saaneet hyvin kouraantuntuvan opetuksen vuonna 1951 käydyssä metallimiesten työtaistelun aikana. Silloin nimittäin tapahtui, että metalliliiton ja paperiliiton antamat lakkorajat olivat ristiriidassa keskenään, ja tämä tuotti hyvin suuria vaikeuksia noudattaa näitä lakkorajoja työpaikoilla. Tämä osoittautui tietenkin kaikkein vaikeimmaksi juuri paperiteollisuuden alalla, ja tämä johtui siitä, että metalliliitosta ei suostuttu tarpeeksi ajoissa antamaan selväjä lakkorajaohjeita paperiliitolle.

Mutta en ole tätä puheenvuoroani pyytänyt etupäässä selvittääkseni tätä Hittorajakysymystä, vaan pyysin tämän siitä syystä, että saisin tilaisuuden oikaista täällä paria virheellistä käsitystä.

Täällä mm. toveri Holappa metalliliitosta esitti, että metallimiesten lakon aikana olisivat paperiteollisuudessa työjohtajat, teknilliset toimihenkilöt ja

paperi- ja selluloosatyöntekijät osallistuneet rikkurityöhön, ts. siis niihin töihin, jotka kuuluivat metallialalle. Tämä ei pidä täysin paikkaansa. Pitää täysin paikkansa se, mikä koskee siis työnjohtajia ja teknillisiä toimihenkilöitä, mutta paperiteollisuuden työntekijät eivät ole syllistyneet tällaisiin rikkomuksiin (Valihuuto kokouksesta). — Minä olen tämän asian tarkistanut täällä kaikkien mukanaolevien meidän liittomme edustajain . kanssa käymässäni keskustelussa eikä heidän tiedossaan ole tällaisia tapauksia, että meidän liiton jäsenet olisivat osallistuneet tällaiseen työhön.

Sitten täällä mm. toisen metallimiehen suulla esitettiin, että jos metallimies siirtyy paperiliittoon, niin hänen jäsenoikeutensa katkeavat. Tämä ei pidä paikkaansa myöskään, sillä jos toisesta liitosta siirrytään meidän liittoon, kaikki jäsenoikeudet jatkuvat meillä automaattisesti, mikäli edelliseen liittoon jäsenmaksut on hoidettu. Ainoastaan vapaajäsenyyden kohdalla on sellainen määräys meidän liiton säännöissä, että "kun jäsen on täyttänyt 50 vuotta ja siihen asti ollut yhtämittaisesti jonkin näiden sääntöjen 3 §:n 4. momentissa mainitun keskusliiton alaisen liiton osastossa maksavana jäsenenä vähintään 20 vuotta ja niistä ainakin 3 viimeistä vuotta Suomen Paperiteollisuudentyöntekijäin Liiton osaston jäsenenä, saa hän vapaajäsenoikeudet esitettyään asian osastonsa toimikunnalle, joka alistaa sen liittotoimikunnan ratkaistavaksi". Näinollen ei ole siis mitään haittaa siitä, että jos paperiliittoon siirtyy joku metalliliiton tai jonkin muun SAK:n alaisen liiton jäsen. Kyllä jäsenoikeudet säilyvät automaattisesti täydellisinä eikä mitään katkeamista tapahdu.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja : Keskustelun kuluessa on tehty useita muutosehdotuksia työvaliokunnan ehdotukseen, jotenka asia lähetettäneen liittoraja- ja järjestömuotovaliokuntaan valmistettavaksi.

Asia lähetettiin liittoraja- ja järjestömuotovaliokuntaan.

Puheenjohtaja : Tältä päivältä kokous päättyy.

Kokous keskeytettiin klo 18 05.

NELJÄS KOKOUPÄIVÄ

Lauantaina kesäkuun 30 päivänä 1956 klo 9.00

Toimitettiin edustajain nimenhuuto.

Nimenhuudon jälkeen ryhtyi puhetta johtamaan Toivo Helander.

Järjestö-, valistus- ja kasvatustyötä koskevat esitykset

Puheenjohtaja : Työjärjestyksessä seuraa järjestö-, valistus- ja kasvatustyötä koskevat esitykset.

Keskustelu:

Arvi Hautamäki (Liikeliiitto): Hyvät kokouksen osanottajat! Olen pyytänyt puheenvuoron esillä olevaan asiaan kannattaajsseni työvaliokunnan hyvinlaadittua esitystä. Kun opinto- ja kasvatuskysymyksiin melkeinpä kaikkien keskusjärjestöjen kokouksissa kiinnitetään aivan liian vähän huomiota, katson olevan syytä sanoa jonkin sanan, vaikka en ehdotakaan mitään muutoksia päätöslauselmaan.

SAK:lle on annettava tunnustus, että se on perustamisestaan saakka pyrkinyt kehittämään ja tehostamaan ammattiyhdistysliikkeen opinto- ja kasvatustyötä. Tahdon merkitä tässä suhteessa erityisesti seuraavat kaksi seikkaa:

SAK on sangen voimakkaasti tukenut Työväen Sivistysliiton toimintaa ja ollut hyvin kiinteässä yhteistyössä sen kanssa. Palautan muistiin vain, että heti 30-luvulla aloitettiin yhteistyössä SAK:n kanssa Työväen Akatemiassa kuu-kauden kestävät ammattiyhdistyskurssit, jotka sittemmin aikanaan johtivat Ammattiyhdistysopiston perustamiseen.

Toiseksi huomauttaisin, että SAK on erityisesti harrastanut syvemmän, intensiivisemmän opintotyön kehittämistä, ja on se sangen kiitettävällä tavalla pyrkinyt tässä uudenaikaisiin muotoihin ja menetelmiin. SAK:n syvemmästä opinto- ja kasvatustyöstä — en puhu nyt järjestö- ja valistustyöstä — olen antanut pienen historiallisen katsauksen ja tavallaan periaatteellisen selvityksen siinä esitelmässä, jonka pidin Ammattiyhdistysopiston 5-vuotisjuhlassa. Kun Ammattiyhdistysopiston vuosikirja on jaettu kokouksen osanottajille, viittaan siihen ja toivon, että tämän vuosikirjan avulla yleensäkin perehdytään Ammattiyhdistysopiston toimintaan.

Ammattiyhdistysopiston rakentaminen oli arvokas saavutus. Tavallaan se oli toimivan ammattiyhdistyspolven lahja nousevalle uudelle ammattiyhdistyspolvelle. Ehkä ammattiyhdistysopiston perustamisestakin rohkeampi aloite oli Pohjolan Opiston rakentaminen, opiston, joka aloittaa toimintansa 15 p:nä lokakuuta. Pohjolan Opiston rakentaminenhan on tavallaan uutta aluevaltausta. Sen rakentaminen teki kipeää erälle piireille. Mainitsen vain, että opetusministeri mietti 9 kuukautta, ennenkuin vahvisti työohjelman ja antoi toimiluvan. No, vanhoja ei pahalla muistella! Me luomme hyvät suhteet myöskin koulu-viranomaisiin.

Pohjolan Opisto tulee olemaan se keskus, jonka ympärille on tarkoitus keskittää niin ammattiyhdistysliikkeen kuin työväen omaehtoisen sivistysliikkeen Pohjois-Suomeen ulottuva kasvatustyö. Mainitsen Työväen Sivistysliiton osalta, että sinne siirretään liiton 130 kirjakaappia sisältävä siirtokirjasto, jonka kirjaston kaappien luku nousee hyvin pian 150:een. Tämä on pieni esimerkki siitä, mitä olemme ajatelleet Pohjolan Opistosta: opinto- ja kasvatustyö tulee säteillä laajalti Pohjois-Suomeen.

Kun puhun näistä opistoista ja Pohjolan Opistosta erikseen, haluan vielä sanoa, että sekä ammattiliittojen että amatillisten paikallisyjärjestöjen ja perusjärjestöjen on huolehdittava, että opistojen kaikki kurssit saavat riittävästi osanottajia. Tämä velvoitus kohdistuu erityisesti pitkään kurssiin. Pitkälle kursseillehan on vaikea saada ammattiyhdistysväkeä, taloudelliset tekijät haittaavat sitä, mutta huomautan, että kansanopistoissa annetut määräykset vaativat, että nimenomaan pitkällä kurssilla on aina vissi oppilasmäärä.

Aikanaan merkitsin erittäin suurella tyydytyksellä sen, että SAK:n palvelukseen otettiin opintos sihteeri. Omasta puolestani pidän tulevaisuuden tavoitteena, että opintoasiat — milloin, sehän on harkintakysymys — erotetaan valistus-osastosta ja muodostetaan erityinen opinto-osasto. Nykyäänhän toimii. SAK:n opintojaosto, jonka työ määrä näyttää kasvamistaan kasvavan.

'Rohkenen suositella myöskin ammattiliitoille, että aikanaan liitoissa työn-

jaollisesti erotetaan toisistaan toisaalta propaganda- ja valistustyö sekä toisaalta opintotyö. Näinhän on menetelty Ruotsin ammattiyhdistysliikkeessä, ja se osittain selittää sen mahtavan opinto- ja kasvatustyön, joka Ruotsin ammattiyhdistysliikkeelle «n ominaista. Ammattiliittojen valistussuhteiden yhteisissä neuvotteluissa, joita on silloin tällöin pidetty, on todettu eräs hyvin tärkeä asia. Niin suuressa arvossa kuin on pidettäväkin ammattiyhdistysopistojen omaa kurssitoimintaa, kuukauden kurseja ja pitkää kurssia ja liittojenkin kurseja — joissa liittojen kurseissa on muuten kehittämistä — emme saa unohtaa itse kentällä tehtävää syvempää opinto- ja kasvatustyötä. Tässä suhteessa kiinnitän nyt huomiota vain pariin seikkaan. On luotava kiinteä yhteistyö ammatillisten paikallisjärjestöjen ja toisaalta Työväen Sivistysliiton opintojärjestöjen välillä. Työväen Sivistysliiton paikallisorganisation uudistustyö saatetaan loppuun luultavasti tämän vuoden aikana. Työväen Sivistysliitto on tehnyt aloitteen, että perusjärjestöihin olisi säännöllisesti valittava erityinen opintoasiamies. Olemme ajatelleet, että tämän opintoasiamiehen toimi tulisi siis ennenpitkää suorastaan sääntömääräiseksi vuosikokouksessa valittavaksi luottamustoimeksi. Norjassa on tämä järjestelmä ja se toimii erinomaisesti. Opintoasiamies pitäisi yhteyttä sitten liittoonsa, SAK:oon, Työväen Sivistysliittoon ja työskentelisi järjestöjensä piirissä sekä muullakin tavalla edistäisi opinto- ja kasvatustyötä.

Voisin tarkastella työvaliokunnan esityksen yksityiskohtia ja mennä sellaisiinkin asioihin, joita ei alustuksessa esitetä, mutta se lienee tarpeetonta. Monet näistä asioista ovat tavallaan "ammattiasioita" ja juoksevia asioita.

Pyydän vain järjestöväkeä ja ammattiyhdistysväkeä kaiken muun tärkeän ohessa kiinnittämään huomiota kasvatustyyöhön. Minä, yli 30 vuotta työskennelleenä sivistysmiehenä lopuksi sanon: Sivistys- ja kasvatustyö saavuttaa aina kunnioitusta, sille nostetaan lakkia. Kuitenkin toivoisin muutakin kuin arvontaa, toivoisin uutteraa, intensiivistä työtä pitkällä tähtäimellä. Vielä uudistan, että ehdotan työvaliokunnan ehdotuksen hyväksymistä sellaisenaan. En pidä sen valiokuntaan lähettämistä tarpeellisena.

Ahti Liljander (Rakennustyöläisten Liitto): Hyvät toverit! Ammattiyhdistysliikkeen edistämiseen ja voimistumiseen liittyy hyvin läheisesti myöskin kysymys nuorten työläisten mukaansaamisesta entistä aktiivisemmin ammattiyhdistysliikkeen toimintaan. Monilla aloilla nuorten työläisten keskuudessa järjestäytyneisyys on heikkoa. Esim. kutoma-alalla työskentelee toistakymmentätuhatta alle 24-vuotiaasta työläistä, mutta näistä on järjestäytyneitä vain ehkä noin parisentuhatta ja tilanne ei ole monilla aloilla paljoa parempi. Siitä huolimatta, että nuorten järjestäytyneisyys on heikkoa, muodostavat nuoret kuitenkin huomattavan osan ammattiliittojen jäsenmäärästä. Ammattiosastojen kokouksissa ei käy kovinkaan paljon iältään nuoria ammattiosastojen jäseniä. Tämä johtuu osittain siitä, että näille nuorille tovereille ei ole tehty kysymystä selväksi ja että nämä toverit eivät tunne ammattiyhdistystoimintaa niin tarpeelliseksi, että he tulisivat mukaan toimintaan. He eivät jaksa varmastiakaan istua monta kertaa pitkäveteeisiksi muodostuneissa kokouksissa, joissa useinkin jaaritellaan tuntikausia. Nuorison suhteen on kuitenkin hyvin paljon epäkohtia, joita voitaisiin ammattiyhdistysliikkeen yhteisin voimin poistaa. Mikäli nuoret itse aktiivisemmin olisivat mukana toiminnassa työläisten elinehtojen parantamiseksi, pääsisimme tälläkin työsaralla paljon nopeammin eteenpäin. Tässä vain muutamia seikkoja, jotka korostavat nuorisotoiminnan tarpeellisuuden myös ammattiyhdistysliikkeen puitteissa. Nuorisoa ei saada mukaan riittävässä määrin nykyisten toimintamuotojen puitteissa. Siksi katson välttämättömäksi saada nuorisolle toimintaa sellaisiin muotoihin, jotka nuorisoa kiinnostavat. SAK:aan

on aikoinaan perustettu nuorisajaosto, mutta valitettavasti täytyy todeta, ettei ainakaan riittäviä tuloksia tämän jaoston työstä ole kentällä havaittavissa. Tämän jaoston toiminnan elvyttäminen on kuitenkin välttämätöntä ja tämän jaoston ohjauksella olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, että myöskin perusjärjestöjen ja liittojen yhteyteen saataisiin vastaavat jaostot muodostettua. Esimerkiksi Rakennustyöläisten Liitossa on nuorisajaosto toiminut vuodesta 1951 lähtien. Melkoisen myönteisiä kokemuksia on liiton nuorisajaostosta, samoin myös osastojen yhteydessä toimineista nuorisajaostoista. Nuorisotoiminta on kuitenkin vielä liian vähäistä koko ammattiyhdistysliikkeessä. Siksi meidän olisi päästävä siihen, että osastojen alaisuuteen saataisiin luonteeltaan huvi- ja urheilutoimikuntiin verrattavat nuorisajaostot, jotka järjestäisivät toimintaa kesäisin urheilun ja retkeilyn muodossa sekä talvella illanviettojen, kerhoiltojen ja opintokerhojen muodossa, joissa ohjelma olisi hieman kevyempää kuin varsinaisissa ammattiosastojen kokouksissa mutta joissa tilaisuuksissa nuorisolle tehtäisiin tunnetuksi ammattiyhdistysliikkeen merkitystä ja tehtäviä. Täten saataisiin heidät vähitellen aktiivisiksi ammattiyhdistysihmisiksi. Ei ainoastaan nuorten omien epäkohtien poistamiseksi vaan koko ammattiyhdistysliikkeen toiminnan elävöittämiseksi ja tulevaisuuden turvaamiseksi on tällaisella nuorisotyöllä ensiarvoinen merkitys.

Ehdotankin, että työvaliokunnan esitykseen järjestöjä koskevaan kohtaan lisättäisiin, että SAK:n nuorisajaosto velvoitetaan toimimaan siten, että ainakin suuremmilla paikkakunnilla kaikkien niiden ammattiosastojen yhteyteen, joissa se on mahdollista, perustetaan nuorisajaosto.

Olavi Järvelä (SAK): Hyvät toverit! Esillä olevan järjestö-, valistus- ja kasvatustyötä koskevan kysymyksen yhteydessä haluaisin sen lisäksi, mitä SAK:n työvaliokunnan ehdotuksessa päätöslauselmaksi sanotaan, mainita eräitä asioita.

Järjestötyöstä kentän osalta toteaisin, että me aikaisemmin pääasiallisemmin pyrimme tekemään järjestötyötä mahdollisimman voimakkaan mainonnan avulla. Joudumme kuitenkin toteamaan sen, että ei yksinomaan sillä, että kirjoitetaan ja puhutaan asioista, paljon saada tuloksia aikaan, vaan että on mentävä sisälle sieltä, missä ihmiset ovat, ts. työpaikkojen kautta. Muutama vuosi sitten me aloitimme tämän työn niin, että kaikkialla pyrimme varsinkin ammattiyhdistysliikkeen jäsenistön aktiivista osaa organisoimaan tähän työhön. Se on työtä, joka ei näy missään muualla kuin jäsennumeroissa, ja jos me niitä tarkastelemme, me voimme todeta, että se työ on kantanut myöskin hedelmää. Siitä ei ole kirjoitettu, siitä ei ole pidetty juhlapuheita, se on tapahtunut siten, että yksilöihmiset työpaikoilla ovat ottaneet *spa* omakseen ja lähteneet viemään sitä eteenpäin. Siitä on ollut seurauksena, että vuoden 1955 kuluessa SAK:n jäsenmäärä nousi 10 000:11a. Kuluvan vuoden alkupuoliskolla se on noussut niin voimakkaasti, että me tällä hetkellä olemme jäsenmäärässä, joka on n. 285 000—290 000. Meillä on tavoite päästä tämän vuoden kuluessa 300 000:een. Valistustyössä olemme lähteneet siitä, että SAK:n nimi on siksi tunnettu, ettei siitä tarvitse mainosta pitää. Porvarien sanomalehdistö ja STT pitävät meidän puolestamme huolta siitä, että Suomen kansa tietää, mikä on SAK. Meidän pitää vain tehdä niille ihmisille, jotka työskentelevät työelämässä, entistä enemmän selväksi se, mitkä ovat meidän toimintamme todelliset perusteet, mikä on pohja, jolla toimimme, ja kasvattaa heidät sellaisiksi, että he, sen jälkeen kun meidän mukaamme tulevat, myöskin meidän mukanaamme pysyvät. Sekin on kasvatustyötä, jonka työn pystyvät suorittamaan kuitenkin yksinomaan kentällä työskentelevät. Henkilökohtainen käsitykseni on se, että meillä on liian

paljon alettu kaikkialla yli koko kentän ja myöskin ammattiyhdistysliikkeen niin liittojen kuin SAKinkin piirissä kiinnittää huomiota siihen, että ammattiyhdistysliikkeen palkalliset toimitsijat olisivat jonkinlaisia kaikkivoipia, jotka pystyvät tällaiset kysymykset hoitamaan. Jos suomalainen ammattiyhdistysliike ja ammattiyhdistysliikkeen toiminnan voima olisi meidän palkallisten ammattiyhdistys-toimitsijoittemme varassa, niin siitä ei tulisi yhtään mitään. Se on kentän varassa, se on kenttä, joka sen tekee, ja sen vuoksi kentän toimintaan tulee kaikki huomio kiinnittää. Samanaikaisesti meidän on valistustyössämme pyrittävä siihen, että me emme yksinomaan tee sitä niiden ihmisten piirissä, jotka kuuluvat meidän järjestöihimme, ammattiyhdistysliikettä tunnetuksi, vaan meidän on pyrittävä siihen, että me vähin erin saamme opetetuksi koko suomalaisen yhteiskunnan tajuamaan ammattiyhdistysliikkeen perusteet, ettei se sama olotila, joka tällä hetkellä vallitsee, jatkuisi, jolloin valtaosalla porvarillisen ajattelun piiriin kuuluvasta maailmasta on sellainen käsitys, että ammattiyhdistysliike on suomalaisessa yhteiskunnassa jonkinlainen pöpö ja kansanvaltaisen järjestelmän vaaratekijä. Se on pystyttävä opettamaan kaikille piireille oikein ymmärrettynä niin, että ne tajuavat ammattiyhdistysliikkeen kuuluvan kansanvaltaiseen yhteiskuntaan siihen kiinteästi kuuluvana osana, jonka tehtävänä rakentavassa mielessä on viedä kehitystä eteenpäin.

Täällä on puhuttu nuorisokysymyksestä edellisessä puheenvuorossa. Vuoden 1951 SAK:n VI edustajakokous teki siitä selvän periaatepäätöksen. SAK:n työvaliokunta ei ole katsonut tarpeelliseksi tässä yhteydessä tehdä siitä erillistä mainintaa. Nyt esitettävässä ponnassa se viittaa vain erikoiskysymysten ensimmäisessä kohdassa sivulla 101 nais- ja nuorisotyöntekijän ryhmään, mutta emme pidä tarpeellisena sitä, että perustaisimme ammattiyhdistysliikkeen piiriin erikoiset nuorisotyöjaostot, sillä meillä on hyvin tietoisuus siitä, että ammattiyhdistysliikkeen piirissä on valitettavasti nyt jo meidän aikuisten keskuudessa aivan riittävästi poliittisia ristiiriitoja. Jos me vielä perustamme nuorisajaostot, niin me pistämme ammattiyhdistysliikkeeseen mukaan tulleet nuoret mahdollisesti näissä jaostoissa riitelemään niistä erimielisyyksistä, erilaisista -ismeistä, joita aikuisilla on. Nuorisotyötä, sen aatteellista toimintaa hoitamassa on työväenliikkeellä kaksi, kolmekin nuorisojärjestöä. On Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto, Kommunistinen Nuorisoliitto ja tämän lisäksi myös Sosialidemokraattinen Raittiusliitto harrastaa mm. nuorisotoimintaa. Näiden tehtävänä on -nuorison ikäänkuin aatteellisen elämäntarkoituksen kasvattaminen ja näiden tehtävänä on myös sen toiminnan järjestäminen, mikä aatteellisessa mielessä kuuluu. Tämän lisäksi on Työväen Urheiluliitto, joka harrastaa erittäin suurta nuorisokasvatusta. Ammattiyhdistysliikkeen tehtävä käsitykseni mukaan on se, että sitä mukaa kuin nuoriso varttuu ja tulee mukaan työelämään, sen on vedettävä heidät järjestöelämän piiriin. Kun ikää karttuu, niin heistä tulee myös aikaa myöten meidän mantteliemme perijöitä. Meidän ei tarvitse olla huolissamme siitä, etteivät he olisi kelvollisia perimään mantteliamme, jos pidämme huolta siitä, että kaikkialla niin kotona kuin työpaikoillakin opetamme heille alusta pitäen peruskäsitteet. Kaikki muu selviää itsestään. Valitettavasti täytyy kuitenkin todeta se, että työväenliikkeessä näkyy olevan sellainen kanta voimakkaasti vallalla, että nuoriso sitten aikanaan hakee itselleen paikkansa. Käsitys on mielestäni väärä. Meidän, jotka tajuamme ammattiyhdistysliikkeen olemuksen, on kotona opetettava lapsillemme, mitä on SAK, mitä ovat liitot, mitä ammattiyhdistysliike. Kun opetamme omille lapsillemme, niin sinä päivänä, jolloin he menevät työelämään, he tietävät sen ja tulevat mukaan. Meillä ei ole oikeutta vaatia, että 21:n seuduilla olevat tulisivat mukaan meidän "ikävään" ammattiyhdistystoimintaamme, sillä he haluavat elää silloin vielä nuorten iloisessa maailmassa. Meidän pitää se ymmärtää. Varsin harva meistä 17-vuotiaana heilui ammattiosaston kokouksissa. Mieluummin silloin tykkäsimme hyppiä tanssilavalla tai

kuherrella nurkissa, jos olemme itsellemme rehellisiä. Jos pelkäämme sitä, ettei tämän sukupolven nuorisosta tule manttelimme perijöitä, syy ei ole nuorison, vaan meidän, jollemme kasvata nuorisoa oikein.

Ossian Hasa (Rakennustyöläisten Liitto): Pyydän saada kannattaa toveri Liljanderin tekemää muutosesitystä tähän lausuntoon.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on ed. Liljander Rakennus-työläisten Liitosta tehnyt lisäyksenä SAK:n työvaliokunnan esitykseen ehdotuksen, missä sanotaan, että "SAK:n nuorisajaosto velvoitetaan toimimaan siten, että ainakin suuremmilla paikkakunnilla suurimpiin ammattiosastoihin saataisiin toimivat nuorisajaostot". Ehdotusta on ed. Hasa kannattanut.

Tämä ehdotus on kuitenkin hiukan liian velvoittava, kun suorastaan sanotaan "velvoitetaan". Esitys on liian paljon määräävä, koska kuitenkin asia on niin, että olosuhteiden mukaan on toimittava»

Esitän, että tekisimme seuraavan muutoksen: "velvoitetaan" sanan tilalle esitetään sana "pyrkä". Voiko ed. Liljander hyväksyä tämän?

Ed. Liljander: Kyllä!

Puheenjohtajan sovitteluehdotuksen johdosta lausuu

Olavi Järvelä (SAK): Koska on tehty muutosehdotus, esitän, että asia lähetetään valistusasiainvaliokuntaan.

Puheenjohtaja: Asia lähetetään valistusasiainvaliokuntaan.

Asia lähetettiin valistusasiainvaliokuntaan.

Työntutkimusta ja rationalisointia koskevat esitykset

Puheenjohtaja: Työjärjestyksessä seuraa esityslistan 12. kohta: Työntutkimuksia ja rationalisointia koskevat esitykset.

Keskustelu:

Arvo Hautala (Elintarviketyöläisten Liitto): Suomen Elintarviketyöläisten Liitto on esityksessään palkkausjärjestelmien yksinkertaistamiseksi pitänyt perus* telunaan seuraavia pääkohtia: 1. Työaikatutkimuksiin, tuotannon palkkahinnoitteluihin ja eräänlaisiin monimutkaisiin palkkausperiaatteisiin liittyy aina vaara työvauhdin liiallisesta kiihtymisestä. 2. Ne ovat luonteeltaan niin monimutkaiset, että vain osa työläisistä kykenee laskemaan oman palkkansa. 3. Sellaiset palkka-muodot, joiden käytössä ollen ei kokonaispalkkaa ole voitu määritellä työvaiheelle, vähentävät jatkuvasti työläisten tuntemaa kiinnostusta työehto- ja palkka-sopimuksia kohtaan. 4. Niin kauan kuin työnantajilla oh oikeus ottaa ja erottaa työntekijä ja määrätä työn järjestelystä, on mahdotonta valvoa sitä, että aika-tutkijat eivät käyttäisi asemaansa väärin.

En lähde kertomaan kaikkia niitä perusteluja, joita liitto tekemässään esityksessä on tuonut esiin, mutta sitävastoin kiinnitän edustajain, huomiota

työvaliokunnan lausunnon siihen kohtaan, jossa esitetään, että meidän tehtä vanamme on aikatutkimukseen perehtyneiden henkilöiden kouluttaminen. Tämä tehtävä edellyttäisi, että järjestöemme olisi ryhtyttävä kilpailemaan työnantajain kanssa teknikkor ja insinöörikunnan kouluttamisesta. Tuskin tässä onnistumme, sillä työnantajilla on monin verroin suuremmat mahdollisuudet koulutukseen ja samoin myös kykenevien aikatutkijoiden kiinnittämiseksi omaan palvelukseensa. Kouluttaminen ehkä vastaisi tarkoitustaan, jos työnantajat luovuttaisivat meille aika-arvojen määrittelyn yksinoikeuden, joka heillä itsellään on nyt. Sellaista sopimusta kannattaisi harkita hyväksyttäväksi, mutta tämä saattaa tuntua kohtuuttomalta vaatimukselta. Mutta yhtä kohtuutonta on, että nyt saavat työnantajat melko suurella suvereenisuudella määrätä sen, kuinka kauan saamme aikaa käyttöömmä määrättyjen työvaiheiden suorittamiseen. Ei ole kysymys mielipide-eroavaisuuksien olemassaolosta työnantajain kanssa, jolloin kasteltaisiin yksin siitä, onko normaalista urakatyövauhdista maksettava peruspalkka, 20 vai 30%o hyvitys. Käytännössä erimielisyydet koskevat työvaiheeseen tarjottua työaikaa. On muistettava, että työehtosopimuksissa ei voida määritellä aikatutkijoiden harkintakykyä. Kun näiden mielivallasta jää, riippuvaiseksi se, minkälaiset aika-arvot millekin työvaiheelle annetaan, niin käytännössä aikatutkimuksien tehokas valvonta on täysin mahdotonta. Toisaalta meille on kaikille selvää, että ammattiyhdistysliikettä yhdistää tänään, niinkuin aina ennenkin, se, että eri alojen sopimuksilla määritellyt edut saavutetaan joukkosopimuksilla. Tärkeintä on tietenkin se, mitenkä korkean elintason saamme turvatuksi jäsenillemme joukkosopimuksilla. Mutta mitä tapahtuu silloin, kun "Kello-Kalle" tulee mittaamaan aikaa yksityiseltä työntekijältä? Tällöin työnantaja pyrkii työ sopimukseen pelkästään yksityisen työntekijän tai ryhmän kanssa ja "Kello-Kalle" on työnantajan puolesta arvioimassa työvaiheelle aikaarvon. Kun kysymme, ovatko työehtosopimuksilla määriteltävät palkat edullisempia kuin työ sopimuksilla määrätty, niin joudumme toteamaan, että työntekijä on palkkaetujaan puolustaessaan työnantajaa vastaan paljon heikompi työsuhteessa kuin työehtosopimussuhteessa ollessaan. Sellainen käsitys on perusteellisesti virheellinen, jos luulemme, että aikatutkimuksilla määrättyt urakat olisivat oikeudenmukaisempia kuin työmarkkinajärjestöissä sovituille kokonaispalkoilla. Kun puolustamme johdonmukaisesti työehtosopimusten ja niiden suoman palkkaturvan merkitystä, niin on syytä todeta, että kaikki ne palkkajärjestelmät, joilla ei voida määritellä lähimain kokonaispalkkaa työntekijöille, ovat ajanmittaan vaarallisia. Siksi ammattiyhdistysliikkeen tulisi palkkapolitiikan perusteena pitää aikapalkkaa. Mikäli urakkahinnoista voidaan sopia joukkosopimuksilla, niin niillä saattaa olla saman alan tuntipalkkoihin myös kohottava vaikutus, mutta niiden haitalliseksi puoleksi joka tapauksessa jää se, että työvauhti jatkuvasti kiihtyy ja se tuo mukanaan myös epäsuoraa työpaikoille. Puhuessamme rationalisoimisesta emme voi pelkistää aikatutkimukseen määriteltä suhdetta kaikkiin rationalisoinnin osiin, joita rationalisointi-sana pitää sisällään. Ne ammattiyhdistysliikkeen toimitsijat, jotka eivät hyväksy aikatutkimuksia, eivät suinkaan aseta esteitä tuotannon tarkoituksenmukaiselle organisoinnille, työnjärjestelylle tai standardisoidulle tuotteiden valmistukselle. Ei pidä paikkaansa myöskään sellainen väite, että työläisille haitallisten suorituspakkamuotojen hylkääminen merkitsisi kielteistä asennetta tuotannon kohottamisen. Suomalainen työläinen on ahkera ja vastuuntuntoinen, mutta hän ei voi käsittää, miksi työvoimaa täytyy käyttää tuhlaten. Meillä on täysi syy luottaa siihen, että suomalainen työläinen täyttää kunnialla paikkansa tuotannossa, vaikka sen selän takana ei olekaan "Kello-Kalle" tai pisteyttäjä. Olen vakuuttunut, että työmäärät tulevat tehdyksi myös aikapalkalla. Emme voi tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että palkkapolitiikkaamme ei voida menestyksellisesti hoitaa työkohtaisilla tai muilla samanluontoisilla palkka-

järjestelyillä. Siksi en voi yhtyä valiokunnan päätöslauselmaan, vaan esitän, että kokous päättäisi yhtyä Elintarviketyöläisten tekemään esitykseen n:o 102 sillä muutoksella, että kolmas kohta muutetaan kuulumaan seuraavasti: "Työ-palkkojen turvaamiseksi työehto- ja palkkasopimuksilla ammattiyhdistysliike asettaa ensisijaiseksi tehtäväksi ansiotason turvaamisen riittävän korkeilla aika-palkoilla, ja suorituspalkkauksesta siirryttäessä tunti-, viikko- tai kuukausi-palkkaukseen tulee työehtosopimuksilla pyrkiä entistä laajemmassa mitassa määrittelemään urakka- ja tuotantopalkkiohinnoittelut maata käsittävillä sopi-muksilla."

Uuno Hamari (Metallityöväen Liitto): Hyvät edustajaverit! Käsitel-tävänä olevaan työntutkimusta koskevaan asiaan haluaisin hieman puuttua. Aluksi mainitsen, että työskentelen työpaikassa, jossa on hyvin organisoitu työntutkimusosasto käsittäen tekniikan tohtorin työntutkimuksen johtajana, kolme insinööriä ja kolme teknikkoo. Näitä elimiä suuremmilla työpaikoilla on muodostettu ehkä suurempinakin. Kaikilla työpaikoilla niitä ei vielä ole muodos-tunut, mutta asian nykyisellään ollessa työnantajan taholla pidetään työn-tutkimusjärjestelmää ensisijaisena ja tullaan järjestelmää laajentamaan.

Talouspoliittisten kysymysten käsittelyssä eräs metalliliiton toveri puheen-vuorossaan selvitteli työkohtaisen palkkaustavan epäedullisuutta urakkatyössä. Sama palkkojen monipuolisuus ja eroavaisuus vallitsee myöskin puhtaasti aika-työtä suorittavien työntekijäin kohdalla. Mainitsen esim. erään työpaikkani korjausosaston, jossa tehdään työt pelkällä aikapalkalla. Neljännen palkkaryhmän alimman ja korkeimman tuntipalkan ero on yli 100 mk/tunti. Työntekijät eivät tällaisiin palkkojen eroavaisuuksiin ole tyytyväisiä eivätkä tätä järjestelmää hyväksy, mutta työnantajat yksipuolisesti arvostavat kohdepaikkaan perustuen tehtävien vaativuuden mukaan palkkauksen näin erilaiseksi. Seurauksena on ollut, että nuoremmat jo kuusi vuotta ammatissaan työskennelleet täysin ammatti-taitoiset työntekijät hakeutuvat muille työmarkkinoille, joilla ei tällaista epä-suhdetta ole vielä palkkauksessa vallitsevana. Sama suhde on olemassa niin urakka- kuin tuotantopalkkioillakin suoritettavassa työssä. Se työkohde, joka on tuotannon avainasemassa, arvostetaan työnantajain taholta korkeammaksi, josta johtuen palkkauksessa on suurempi ero, mitä tuotantoprosessin työt edel-lyttäisivät, josta seurauksena on, että työvauhti kiihdytetään äärimmilleen, jotta työntekijät pystyisivät saamaan toimeentulonsa turvaamiseksi tarvittavan ansion. Siinä muodossa, mitä työ- ja aikatutkimus nykyisen käytännön mukaan on, olemme ammattiosastossamme jyrkästi vastustaneet ja useiden vuosien kokemuksella todenneet ja päätyneet tulokseen, että ainoa oikea ratkaisu on luopuminen kokonaan kohdepalkkajärjestelmästä. Aikapalkat on saatava sille tasolle, joka turvaa työntekijäin kohtuullisen toimeentulon.

Toveri Hautala esitti verrattain yksityiskohtaisen laajan esityksen tämän edustajakokouksen päätöksenä tästä kysymyksestä, joten yhdyin kannattamaan toveri Hautalan tekemää esitystä.

Paavo Koivula (Nahka-, Jalkine- ja Kumityöväen Liitto): Hyvät edustajaverit! Nykyisen käytännön ja nykyisten sopimuksien mukaan on työn- ja aikatutkimusten vastustaminen osoittautunut melko vaikeaksi sen vuoksi, koska työn tutkiminen työpaikalla tapahtuu melkein yksipuolisesti työnantajain toimesta.

Luottamusmiehen mahdollisuudet ovat varsin vähäiset valvoa kulloinkin tutkimuksen kohteena olevaa työtä. Kokemukseen perustuen voin väittää, että ainakin noin 80% tutkijoiden töiden kohdalla luottamusmies jää ns. toiseksi. Tosiasiahan on, ettei työnantajan kannattaisikaan palkata niin suurta "Kello-Kalleja" armeijaa, ellei he siitä suurempaa saalista saisi kuin työläiset.

Erittäin haitallinen työläiselle on myöskin se, että jokainen sekuntti lasketaan jollekin kaavakkeelle niin, että minne päin hän milloinkin kääntyy tai kumartuu, ja se, että ei koskaan voi laskea palkkaansa, kun vallankin nykyisen ajan ja yhäti muuttuvien mallien aikakaudella hinta jonkin työvaiheen kohdalla voi muuttua aika usein.

Seuraavassa muutamia esimerkkejä vain osoittaakseni, miten työnantaja-puolen on onnistunut työntutkimuksen avulla lisätä työmäärää ja kiristää työläisten työntahtia tämän sodan jälkeisen ajan, toisin sanoen, viimeisen kymmenen vuoden aikana sillä alalla, missä olen tätä asiaa seurannut, nimittäin kumi-jalkineitehtaassa.

Esimerkki n:o 1. V. 1945—46 naistyöläiset tekivät seitsemän hengen sarjassa 135 paria miesten kenkiä. Siitä saatiin sinä aikana sellainen reaali-palkka, joka varmasti vastaisi nykyistä palkkaa, vaikka nykyisin tehdäänkin 174 paria aivan samaa artikkelia. Voidaan jossakin tapauksessa väittää, että työmenetelmät jne. ovat muuttuneet, mutta ainakaan tämän artikkelin kohdalla ei sitä voinut tapahtua, koska tämä työ tapahtuu kokonaan käsityönä. Ainoana koneena siinä on suutarin puukko.

Näin on tapahtunut työntekijäpuolella: tämän "Kello-Kalle"-armeijan kautta on voitu vetää työläisiä nenästä, niinkuin sanotaan, ja on pystytty näin nostamaan ratkaisevalla tavalla alan tuotantomäärää, ja reaali-palkka, niinkuin jo mainitsin, ei varmaankaan vastaa 1946 ja vielä 1947 vuosien tasoa.

Toisena esimerkkinä mainitsen vain lyhyesti, että miesten' alalla raskasta autonrengasta 9"X20" tehtiin kolme kappaletta päivässä vuonna 1945—46. Tänä päivänä samaa rengasta tehdään 9 kappaletta yhden miehen osalta.

On myönnettävä, että on tapahtunut jonkin verran myös koneitten parantamista, mutta ei niin paljon kuin tämä kappalemäärä on noussut.

Ehkä nämä pienet esimerkit osoittavat, kuka on hyötynyt rationalisoinnista nykyisten sopimusten sanontojen kehässä.

Käsitykseni mukaan ei ammattiyhdistysliikettä voi muuta kuin vastustaa nykyistä suuntaa työn järkiperäistämiseksi sekä tarkistaa nykyisiä sopimuksia niin, että työn ponnistuksista pääsee myöskin osalliseksi sen tärkein tekijä, työntekijä.

Ollen yli 10 vuotta asiaa paikan päällä seuranneena en ole nähnyt yhtään myönteistä puolta työn ja aikatutkimuksen suorittamisessa. Kun näin on, niin lähdenkin kannattamaan toveri Hautalan täällä tekemästä esitystä tämän kokouksen päätökseksi kysymyksessä olevan asian kohdalla.

Tapio Malmivuori (Työläisliitto): Minun käsittääkseni ne puheenvuorot, jotka täällä tämän asian käsittelyn yhteydessä on esitetty, ovat olleet epä-asiallisia. Nähdäkseni asian laita on sellainen, että meillä ei ole mitään syytä lähteä vastustamaan työn oikeaa arvostamista ja ammattitaidon arvoon saatamista sekä työn vaativuuden mukaista palkanmaksua tuotannossa. Jos tuotannossa ja sen yhteydessä tapahtuvassa aikatutkimuksessa ja palkkojen määrittelyssä joillakin työpaikoilla tapahtuu epäasiallisuutta, olisi; syytä pyrkiä pois näistä menettelytavoista, jotka ovat" olleet epäoikeudenmukaisia. Nähdäkseni asianlaita on niin, että jos voidaan sopia niistä periaatteista, joilla aikatutkimuksia suoritetaan, ja myös siitä, mitä on normaalin urakatyövauhti, joka urakka-

työlle asetetaan, niin on nähdäkseni aivan luonnollista, että voidaan saavuttaa aivan oikea ja oikeudenmukainen palkkaus suorituspalkkatyössä. Minun käsittääkseni SAK:n työvaliokunnan esittämä lausunto tämän asian yhteydessä on aivan asiallinen ja paikallaan sekä ammattiyhdistysliikkeen periaatteiden mukainen. Yhdyn työvaliokunnan esittämään lausuntoon.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on ed. Hautala jättänyt työvaliokunnan tekemään esitykseen ehdotuksensa. Asia lähetettäneen menettelytapa valiokuntaan.

Asia lähetettiin menettely tapa valiokuntaan.¹

SAK:n kansainväliset suhteet

Puheenjohtaja: Seuraavana asiana työjärjestyksessä on 15. kohta: SAK:n kansainväliset suhteet.

Keskustelu:

Aarne Saarinen (SAK:n työvaliokunta): Työvaliokunnan esitys tässä esitysvihkosessa on lyhyt. Sanotaan: "Työvaliokunta katsoo oikeaksi esittää, että edustajakokous lausuu asiassa toivomuksensa ja jättää kysymyksen työvaliokunnan hoidettavaksi."

Esitys siis edellyttää, että edustajakokous lausuu asiassa toivomuksen ja jättää sen järjestämisen työvaliokunnalle. Edellinen edustajakokous päätti, erota Maailman Ammattiyhdistysten Liitosta. Päätošhän edellytti, että SAK:n työvaliokunta hoitaa kansainvälisiä suhteita niin, että mahdollisuuksien mukaan edistettäisiin kansainvälisen yhtenäisyyden palautumista.

Kun tarkastellaan mennyttä toimintakautta kansainvälisten suhteitten osalta, voitaneen todeta, että tässä asiassa olemme polkeneet ikäänkuin paikalla. Suhteita ei ole sanottavasti kehitetty eikä ole olemassa sellaisia toimenpiteitä, joilla olisi pyritty edistämään kansainvälisen yhtenäisyyden palautumista.

Nyt meidän on todettava se, että Suomen valtiolliset suhteet eri suuntiin ovat voimakkaasti kehittyneet. Erityisesti kun tarkastelemme Suomen ja Neuvostoliiton välisiä suhteita, on tämä todettavissa. Tämä koskee sekä valtiollisia että muita suhteita, mm. tieteellisen vuorovaikutuksen, kulttuurivuorovaikutuksen alalla jne. Me emme ammattiyhdistysliikkeessä ole ilmeisestikään pystyneet syystä tai toisesta seuraamaan tätä myönteistä kehitystä. Kuitenkin, ottaen huomioon ammattiyhdistysliikkeen' kansainväliset tehtävät ja myöskin kansainvälisen luonteen, minun käsittääkseni ammattiyhdistysliikkeen pitäisi näyttää muille aloille esimerkkiä kansainvälisten suhteitten kehittämisessä myönteiseen suuntaan, siis kansojen ystävyyttä ja rauhaa lujittavaan suuntaan. Minä luulen, että jos me voimakkaasti ryhdymme tutkimaan kysymystä, niin meillä olisi paljon tehtävää näiden suhteiden kehittämiseksi ja me voisimme saavuttaa erittäin myönteisiä tuloksia. Asiahan on niin, että meidän osaltamme kansainväliset suhteet, varsinkin Suomen ja Neuvostoliiton osalta, ovat jääneet muutamien valtuuskuntien vaihtoon. Mielestäni tämä on varsin yksipuolista ja melkoisen muodollista laatua olevaa vuorovaikutusta. Luulisin, että edellytyksiä

olisi olemassa kiinteämmälle ja myöskin hedelmällisemmälle vuorovaikutukselle.

Ottaen huomioon Suomen nykyisen aseman minusta tuntuu, että meidän olisi säilytettävä riippumattomuutemme kansainvälisistä liitoista ja ottaen huomioon myöskin kansainvälisessä ammattiyhdistysliikkeessä vallitsevan tilanteen.

Näillä perusteilla minä ehdottaisin edustajakokouksen hyväksyttäväksi seuraavan päätöksen:

"Edustajakokous toivoo, että ammattiyhdistysliikkeen kansainvälistä yhteistoimintaa rajoittavat ja haittaavat esteet saataisiin poistetuksi ja antaa työvaliokunnalle tehtäväksi mahdollisuuksien mukaan edistää kansainvälisen yhteistoiminnan laajentamista ja yhtenäisyyden palautumista kansainvälisessä ammattiyhdistysliikkeessä. Tässä tarkoituksessa SAKm kansainvälisiä suhteita on hoidettava niin, että niitä voidaan kaikkien maiden ammatillisten järjestöjen kanssa ylläpitää ja kehittää."

Arvid Nieminen (Metallityöväen Liitto): Hyvät edustajaverit! Minä pyydän yhtyä ed. Saarisen tekemään ehdotukseen ja hänen esittämiinsä perusteluihin enkä lähde tässä enempää ottamaan kokouksen kallista aikaa.

Niilo Wälläri (Merimies-Unioni): Hyvät toverit! Esillä on kysymys SAKm kansainvälisistä suhteista ammattiyhdistysliikkeessä. Kaikki tiedämme, että yhteistoiminta eri maiden ammatillisten järjestöjen välillä on välttämätöntä. Useissa tapauksissa jopa työtaistelun menestys riippuu siitä, että kansainväliset suhteet ovat oikealla tavalla järjestetyt. Varsinkin meillä Suomessa on jouduttu useampaan eri otteeseen kokemaan näiden suhteitten käytännöllinen merkitys.

Jos palautamme mieliin sen suuren lakkotaistelun, joka käytiin v. 1928 satamien osalta, niin on todettava, että lakkolaisten avustus silloin oli melkein yksinomaan kansainvälisen tuen varassa. Pääasiassa Skandinavian maiden vastaavilta järjestöiltä saatiin taloudellista tukea yli 10 miljoonaa silloista markkaa, joka vastannee nykyisin ainakin 150 miljoonaa markkaa. Tästä skandinavisesta tuesta, joka perustui yksinomaan siihen, että Kuljetustyöntekijäin Liitto kuului Skandinavian Kuljetustyöläisten Federation, jpnka sääntöjen perusteella taisteluun joutuneille annettiin avustusta, johtui, että näinkin tehokasta tukea taistelulle saatiin. Ilman sitä ei taistelua olisi voitu käydä tuskin paria kuukautta kauempaa.

Mustimpana lapualaisaikana, jolloin merimiehet joutuivat taisteluun jatkuvaa palkkojen alentamista vastaan, me jouduimme kokemaan kansainvälisen yhteistoiminnan tavattoman suuren arvon sen avustuksen muodossa, joka meille tuli tähän samaan skandinavisen yhteistyöjärjestöön kuuluvien taholta. Meidän taistelumme käytiin yksinomaan skandinavisen tuen varassa, sillä ainoakaan kotimainen järjestö ei pennilläkään avustanut taistelussa olevia merimiehiä.

Kun me Merimies-Uniionin taholla puhumme kansainvälisen yhteistoiminnan välttämättömyydestä, perustuu se tällaisiin konkreettisiin, omakohtaisiin kokemuksiin. On valitettavaa, että poliittiset riidat Suomen ammattiyhdistysliikkeessä ovat estäneet järjestöllisen kansainvälisen yhteistoiminnan, sikäli kuin ammatillinen keskusjärjestö on kysymyksessä.

Muistan, että meillä vanhan Ammattijärjestön aikana pääasiallinen riita käytiin kansainvälisistä suhteista. Ne eivät koskeneet niinkään paljon ammattiyhdistysliikettä kuin poliittisia erimielisyyksiä, joilla väritettiin ammattiyhdistysliikkeen kansainvälinen toiminta. Silloin meillä päätettiin kerran liittää Ammatti-

järjestö ns. Punaiseen Internationaliin, melko suurella äänenemmistöllä. Ammattijärjestön johto oli kuitenkin sen verran varovainen, ettei lähtenyt tätä päätöstä panemaan täytäntöön, ja niin ollen Ammattijärjestö sillä kertaa säilyi siitä sekasorrosta, johon se olisi joutunut, jos tämä poliittisen propagandan aiheutaman äänenemmistön tulos olisi pantu täytäntöön.

Vuonna 1927 seurasi sitten Ammattijärjestössä ns. "Kööpenhaminan sopimuksen" vaihe. Neuvostoliiton, Norjan ja Suomen Ammattijärjestöt pitivät kokouksen Kööpenhaminassa, jossa ne kuvittelivat voivansa sulattaa yhteen ne kaksi eri kansainvälistä ammattiyhdistysryhmää, joista toisen muodostivat kapitalististen maiden ammattijärjestöt, joiden pääasiallisena tehtävänä on taistelu työväen leivästä, toisen ryhmän Neuvostoliiton ammattijärjestö, joka oli Punaisen Internationaalin varsinainen selkäranka ja jossa ammatillisen järjestön tehtävät ovat kokonaan toiset kuin meillä. Siellähän ammatillisten järjestöjen päätehtävänä on huolehtia työtehon lisääntymisestä ja tukea sitä työtutkimusta, jolla todetaan, mitenkä parhaisiin mahdollisiin tuotantotuloksiin päästään. Tästä keskusteltiin edellisessä työjärjestyksen kohdassa.

Tehtävät ovat niin erilaiset, että on ymmärrettävää, ettei näitä erilaisia tehtäviä suorittavia ammatillisia järjestöjä joka suhteessa voida valaa samaan kaavaan. Niin kävi sitten Kööpenhaminan sopimuksellekin, että kun Suomen edustajat tulivat kotiin ja heiltä kysyttiin: "Mitäs luulette tästä tulevan?", niin Arvo Tuominen sanoi, että norjalaiset, peijakkaat, kun veivät meidät tällaiseen sopimukseen. Eino Pekkala selitti, että pannukakku tästä tuli, mutta minkäs sille mahtaa. Fagerholm, joka edusti sosialidemokraatteja, oli alunperin kielteisellä kannalla. Mutta tätä Kööpenhaminan kokouksen farssia jatkettiin meillä vuosikaudet ja kiihoitettiin mielialoja ilman, että kansainvälisessä yhteistoiminnassa olisi päästy askeltakaan eteenpäin. Se oli saippuakupla, josta ei voinut mitään sen kummempaa tulla.

Nyt meillä on Ammattiyhdistysten Maailmanliitto ja Vapaiden Ammattiyhdistysten Kansainvälinen Liitto. Viimeksi mainitsemani muodostui sen takia, ettei Ammattiyhdistysten Maailmanliiton puitteisiin ollut eri maiden ammatillisilla järjestöillä sellaista vapautta, kuin ammattiyhdistysliike on tottunut itselleen vaatimaan. Ammattiyhdistysten Maailmanliiton säännöissäkkin oli ankaria rajoituksia nimenomaan eri alojen ammatillisille järjestöille ja niiden muodostamille kansainvälisille yhtymille. Ne eivät olisi itse saaneet määrätä edes kokouksistaan, ne eivät olisi saaneet valita omaa johtoaan vapaasti, vaan tämä keskus olisi sanellut millä tavalla mikin kansainvälinen ammattiliitto saisi toimia.

Tämän vuoksi Merimies-Unioni asettui alusta lähtien vastustamaan pyrkimyksiä, joita meillä esiintyi Ammattiyhdistysten Maailmanliiton perustamisen jälkeen, että SAK:n olisi pakotettava jokainen ammattiliitto liittymään Ammattiyhdistysten Maailmanliittoon tai sen alaiseen departementtiin, kuten sanottiin.

Kun sanottiin, että esim. kuljetusalalla ei olisi itse saatu hoitaa omia asioitamme, vaan ne olisi hoidettu keskuksesta päin, vastustimme jyrkästi sellaiseen pakkokomentoon siirtymistä.

Nämä seikat ovat sitten johtaneet siihen, että Ammattiyhdistysten Maailmanliitto hajosi ja siinä ovat jäljellä pääasiassa kansandemokraattisten maiden ammattijärjestöt, joilla on omalaatuiset tehtävänsä, ja kapitalistisista maista vain Jnuutamia ammattijärjestöjä sekä useampia oppositiorhymä eri maista. Mutta esim. kaikki pohjoismaiden ammatilliset keskusjärjestöt kuuluvat Vapaiden Ammattiyhdistysten Maailmanliittoon. Niiden kanssa olemme läheisessä kosketuksessa ja näissä maissa usein ihmetellään, minkälaista teerenpeliä siellä Suomessa oikein pelataan, kun halutaan olla yhteistoiminnassa heidän kanssaan eikä kuitenkaan olla samassa kansainvälisessä järjestössä, jossa he ovat.

Kun Elintarviketyöläisten Liitto esittää, että nyt olisi SAK:n pyrittävä aikaansaamaan jonkinlainen yhteensulautuminen, neuvottelu Ammattiyhdistysten

Maailmanliiton ja Vapaiden Ammattiyhdistysten Maailmanliiton välillä, niin minusta tuntuu oudolta, että pyritään uudelleen levittämään sellaista "Kööpenhaminan sopimus"-farssia, joka osoittautui niin tehottomaksi ja merkityksettömäksi kuin mitä v. 1927 tapahtui.

- Kun meillä useimmat ammattiliitot jo kuuluvat kansainvälisten ammattiliittojensa kautta Vapaiden Ammattiyhdistysten Maailmanliittoon, niin olisi itse asiassa johdonmukaista, että SAK päättäisi myöskin liittyä siihen. Merimiesunioni tämän vuoksi ehdottaakin, että päätös tällaisesta liittymisestä tehtäisiin, ja sellaisen päätöksen käytäntöönpanon aiheuttamat toimenpiteet saisi SAK:n työvaliokunta tai valtuusto suorittaa.

Eero Antikainen (SAK): Suomalaisessa ammattiyhdistysliikkeessä ei ole ollut mitään epätietoisuutta siitä, mikä merkitys on kansainvälisellä yhteistyöllä myöskin meidän ammattiyhdistyspolitiikkamme osalta. Minä en tästä asiasta — perustuen tämän käsitykseni siihen luottamukseen, mikä aikaisemmin on tullut SAK:n työvaliokunnan osaksi ratkaistaessa kansainvälistä yhteistyötä koskevia kysymyksiä — puhu perusteluihin yhtään sanaa, mutta esittäisin edustajakokouksen päätettäväksi seuraavaa:

"Hyväksyen SAK:n johdon jatkuvat pyrkimykset kansainvälisen yhteistyön ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi edustajakokous toivoo, että SAK:n työvaliokunta tarpeelliseksi katsomassaan vaiheessa Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton osalta päättää myöskin järjestöllisestä yhteistyöstä kansainvälisessä ammattiyhdistysliikkeessä."

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelu tästä asiasta on päättynyt. Voitaneen hyväksyä puheenjohtaja Antikaisen tekemä esitys.

Puheenjohtajan esityksen johdosta lausuu

Aarne Saarinen (SAK:n työvaliokunta): Edustajat! Täällä on nyt tehty erillisiä ehdotuksia kansainvälisten suhteiden hoitamisessa. Minä olen esittänyt perustellun ehdotuksen, jota on myös kannatettu. Wälläri on esittänyt oman ehdotuksensa, jota kukaan ei ole kannattanut. Antikainen on esittänyt oman ehdotuksensa, joka ei ole työvaliokunnan ehdotus ja jota kukaan ei myöskään ole kannattanut. Täten minä en näe mitään muuta mahdollisuutta kuin sen, että minun ehdotukseni tulee edustajakokouksen hyväksyttäväksi, tai sitten asia voidaan lähettää menettelytapavaliokuntaan. (Kokouksesta: Puheenjohtaja! Merimies-Unionin edustajat kannattavat Wällärin tekemää ehdotusta.),

Puheenjohtaja: Korjaan! Täällä oli A. Saarisen jättämä esitys, ja ehdotan, että asia lähetetään menettelytapavaliokuntaan. Myöskin SAK:n puheenjohtaja Antikainen on jättänyt kirjallisen esityksen. Sekin lähetettäneen menettelytapavaliokuntaan.

Asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.